

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
EDUKOLOGIJOS IR SOCIALINIO DARBO INSTITUTAS**

**RIMA KOSOVSKIENĖ
EDUKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ VALDYMO NUOLATINĖS
MAGISTRANTŪROS STUDIJOS**

**PRADINIO UGDYMO PEDAGOGŲ IKT KOMPETENCIJOS
TOBULINIMO GALIMYBĖS: TRAKŲ RAJONO PRADINIO
UGDYMO PEDAGOGŲ PATIRTIS**

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas: *Dr. Violeta Jegelevičienė*

Vilnius, 2017

TURINYS

ĮVADAS	5
PAGRINDINĖS SĄVOKOS	8
1. PEDAGOGO INFORMACINIŲ KOMUNIKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ KOMPETENCIJA	9
1.1. Kompetencijos samprata.....	9
1.2. IKT kompetencija pedagogo profesinėje veikloje	12
1.3. Informacinių komunikacinių technologijų kompetencijos struktūra	18
1.4. IKT kompetencijos lygiai	22
2. PRADINIO UGDYMO PEDAGOGŲ IKT KOMPETENCIJOS TOBULINIMO GALIMYBĖS	29
2.1. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo samprata.....	29
2.2. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sritys ir formos.....	34
2.3. Informacinių komunikacinių technologijų kompetenciją apibūdinantys/reglamentuojantys dokumentai	40
2.4. Informacinių komunikacinių technologijų kompetencijos svarba pradinio ugdymo pedagogo profesinėje veikloje	44
3. TRAKŲ RAJONO PRADINIO UGDYMO PEDAGOGŲ IKT KOMPETENCIJOS TOBULINIMO GALIMYBIŲ TYRIMAS	50
3.1. Tyrimo metodologija	50
3.2. Tyrimo rezultatai.....	52
IŠVADOS	66
REKOMENDACIJOS	68
LITERATŪROS SĄRAŠAS	69
SANTRAUKA	77
SUMMARY	78
PRIEDAI	79

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Redukuotos ir holistinės kompetencijos skirtumai	22
2 lentelė. Kompetencijos lygiai veiklos lygių kontekste	25
3 lentelė. Kompetencijos lygiai ir etapai	28
4 lentelė. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės.....	33

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Kompetencijos termino struktūra.....	11
2 pav. Mokytojo kompetencijų struktūra.....	12
3 pav. Mokytojo nuolatinio tobulinimosi kompetencijos gebėjimai.....	15
4 pav. IKT panaudojimo švietime modelis.....	17
5 pav. IKT kompetencijos struktūra.....	20
6 pav. IKT diegimo etapų ir mokytojo IKT kompetencijų sąryšis.....	24
7 pav. Mokytojo kvalifikacijos struktūra.....	31
8 pav. Pagrindiniai skaitmeninio raštingumo ugdymo modeliai pradiniam ugdyme.....	46
9 pav. Pedagogų amžius.....	53
10 pav. Pedagoginis darbo stažas.....	54
11 pav. Pedagogų kvalifikacinė kategorija.....	54
12 pav. Mokyklos vietovė.....	55
13 pav. Mokyklos tipas.....	55
14 pav. Mokyklos vadovo požiūris į kompiuterinį raštingumą.....	56
15 pav. IKT priemonių prieinamumas mokykloje/klasėje.....	57
16 pav. IKT priemonių taikymas pamokoje.....	58
17 pav. IKT priemonių naudojimas ugdymo procese.....	59
18 pav. Teigiami IKT priemonių panaudojimo pamokose tikslai.....	60
19 pav. Pedagogų IKT žinios ir gebėjimai.....	61
20 pav. Dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo seminaruose.....	62
21 pav. Labiausiai pageidaujamų IKT kompetencijų tobulinimas.....	63
22 pav. Veiksniai, ribojantys IKT taikymą.....	64
23 pav. Veiksniai, galintys paskatinti aktyvesnį IKT naudojimą.....	65
24 pav. Labiausiai pageidaujami IKT kvalifikacijos tobulinimo kursai/seminarai.....	66

ĮVADAS

Temos aktualumas. Sparčiai vystantis naujoms technologijoms, keičiasi ir švietimo prioritetinės kryptys ir tikslai, nes didėjantis gyvenimo tempas skatina ieškoti naujų mokymosi ir tobulėjimo būdų, todėl vis didesnę pagreitį įgauna IKT (toliau – informacinės komunikacinės technologijos) taikymas (Toluitienė ir Puškorius, 2014). IKT diegimas ugdymo procese siejamas su mokinių mokymo(si) rezultatų gerinimu, profesiniu tobulėjimu bei švietimo modernizavimu. Mokytojai turi nuolatos tobulinti savo kvalifikaciją, nes nuo jų pasirengimo priklauso mokinių mokymosi rezultatai (Jucevičienė ir Brazdeikis, 2003).

Trakšelio ir Martišauskienės (2013) teigimu, pedagogas konkurencingoje ir besikeičiančioje visuomenėje tampa besimokančios visuomenės piliečiu, todėl būtent jo atvirumas naujovėms, bendravimo įgūdžiai, kūrybiškumas, pasiryžimas nuolat tobulėti ir yra jo pedagoginės veiklos sėkmės prielaidos. Šiuo metu labai svarbus pedagogo profesinis pasirengimas, nes moderniai visuomenei yra svarbu, kad pedagogo kompetencijos apimtų jo pedagoginę, mokslinę, vadybinę, socialinę, mokymosi, psichologinę bei etinę kompetencijas, nes nuo mokytojo kompetencijų priklauso mokinių kompetencijos (Penkauskienė, 2010).

Pasak Nedzinskaitės ir Barkauskaitės (2017), kintančiai ugdymo vizijai ir tikslams įgyvendinti reikia naujos, to laikotarpio problemas atitinkančios pedagogo kompetencijos, nes pokyčiai skatina įvertinti turimas kompetencijas ir išsiugdyti naujas. Šiuo metu aktualiausios mokytojo kompetencijos yra IKT naudojimo kompetencijos, kurios leidžia sėkmingai integruoti IKT į mokymo(si) procesą. IKT naudojimas įgalina nukreipti mokinių technologines žinias ir gebėjimus geresniam visų dalykų supratimui (Narbutė, 2016).

Pradinių klasių mokytojai turi būti pajėgūs padėti mokiniui susivokti jį supančio pasaulio žinių sraute ir užtikrinti visavertį pradinių klasių mokinių ugdymąsi. Kaip pabrėžia Girdzijauskienė (2010), ugdant pradinių klasių mokinius IKT veiksmingumas priklauso nuo pedagogo noro mokytis ir tobulėti, jo požiūrio į inovatyvius mokymo(si) metodus taikant IKT ugdymo procese. Didelis dėmesys pedagogams ir jų kompetencijų tobulinimui skiriamas Valstybinėje švietimo 2013-2022 metų strategijoje ir Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į bendrąjį ugdymą ir profesinį mokymą 2014-2016 metų veiksmų plane, kuriuose skatinama stiprinti motyvaciją suteikiant galimybes nuolatos tobulinti kvalifikaciją. Remiantis Čedavičiene ir kt. (2010), Lietuvos bendrojo ugdymo mokytojai turi galimybių tikslingai parinkti ir taikyti mokymo metodus bei priemones, naudoti įvairias informacines ir komunikacines technologijas.

Sėkminga mokymosi pradžia pradiniam ugdyme labai svarbi tolimesniam vaiko mokymuisi ir sėkmei ateityje, nes šiame etape tęsiamas vaiko ikimokyklinis ir

priešmokyklinis ugdymas, skatinamas savarankiškumas, kūrybiškumas, vaiko valia, gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti. Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2017) apibrėžta pradinio ugdymo paskirtis – suteikti asmeniui dorinės ir socialinės brandos pradmenis, elementarų raštingumą, padėti jam pasirengti pagal pagrindinio ugdymo programą. Atkreiptinas dėmesys, kad kokybiškas ankstyvasis ugdymas turi didelę įtaką tolesnei vaiko raidai ir jo mokymuisi, nes ilgiau dalyvaujančių ankstyvajame ugdyme, pasiekimai būna daug aukštesni. Pradinių klasių mokytojams būtina nuolat atnaujinti savo žinias ir įgūdžius, nes švietimo pažanga ir ugdymo kokybė priklauso nuo mokytojo pasirengimo. Pedagogai ne tik patys turi mokytis ir tobulėti, bet ir mokyti jaunąją kartą nuolat mokytis (Urnėžienė, 2012).

Tam, kad IKT būtų sėkmingai integruotos į švietimo sistemą, būtina pasiekti tokį pedagoginių bendruomenių lygį, kai daugumą sudaro nuolat tobulėjantys ir dirbantys pedagogai. Taikant IKT pradiniame ugdyme, keičiasi mokytojų vaidmuo, jie tampa tarpininkais, konstruktoriais bei aplinkų kūrėjais (Kalesnikienė, 2013).

Temos iširtumas

IKT kompetencijos svarba pedagogo profesinėje veikloje nemažai tyrinėta Lietuvos ir užsienio mokslininkų: Jucevičienė ir Brazdeikis (2003), Targamadžė ir Petrauskienė (2008) tyrinėjo IKT kompetencijos sampratą, Ramanauskas (2006), Vilkonienė (2009), Paulionytė ir kt. (2010) atskleidė informacinių ir komunikacinių technologijų naudą mokinių ugdyme, Urnėžienė (2012) tyrinėjo IKT kompetencijos tobulinimo poreikius, Gudonienė, Rutkauskienė ir Lauraitis (2013), Labutė ir Žemaitaitytė (2015) apibūdino IKT priemones ir būdus, Zwaneveld ir Bastiaens (2008), Mhouti, Nasseh ir Erradi (2012), Mastafi (2015) tyrinėjo IKT integraciją į švietimo sistemą. Mokslininkai analizuodami pedagogo IKT kompetenciją nurodo, kad IKT turi būti taikomos ugdymo procese, nes nuo jų priklauso mokymosi kokybė bei mokinių ir mokytojų darbo veiksmingumas. Todėl svarbu ne tik skirti dėmesį mokymo priemonėms, bet ir planuoti kaip jas panaudoti mokant, ugdyti pedagogų IKT taikymo gebėjimus ugdymo procese. Kaip pažymi Girdzijauskienė ir kt. (2010), Andrėkus (2014), Narbutė (2016), IKT veiksmingumas priklauso nuo mokytojo požiūrio į inovatyvius mokymo(si) metodus, jo noro tobulėti, nes visų gyvenimo sferų pokyčiai labiausiai atsiremia į mokyklą ir mokytoją. Mokslininkai (Trakšėlys ir Martišauskienė, 2013; Narbutė, 2016) pabrėžia, kad naudojamos ir taikomos IKT, gali virsti pagrindiniais įrankiais naujoms pedagoginėms vizijoms realizuoti.

Taigi, galima teigti, kad integruojant IKT į ugdymo procesą, ypatingas dėmesys skiriamas mokytojo IKT kompetencijos plėtojimui, nes ugdant pradinį klasių mokinius, būtent nuo jo turimų žinių, gebėjimų, priklauso ir mokinių kompetencijų ugdymas.

Problema – informacinės ir komunikacinės technologijos vis labiau įsilieja į mokymo ir mokymosi procesą, todėl aktualiausias pradinio ugdymo pedagogų kompetencijos yra IKT kompetencijos. Tačiau nepakankamos pedagogų žinios ir gebėjimai, kompiuterinės įrangos, mokomųjų programų stoka, sukelia sunkumus sėkmingam IKT integravimui į ugdymo procesą. Iš čia kyla probleminiai klausimai: koks pedagogo IKT kompetencijos vaidmuo ugdant pradinį klasių mokinius? Kokie veiksniai pedagogus paskatintų aktyviau naudoti IKT pamokose?

Darbo tikslas - ištirti pradinio ugdymo pedagogų IKT kompetencijos tobulinimo galimybes.

Darbo objektas - pradinio ugdymo pedagogų IKT kompetencijos tobulinimo galimybės.

Darbo uždaviniai:

1. Išanalizuoti IKT kompetencijos sampratą.
2. Išanalizuoti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sampratą, sritis ir formas.
3. Apibūdinti IKT kompetencijos tobulinimo svarbą pradinio ugdymo pedagogo profesinėje veikloje.
4. Ištirti IKT taikymo galimybes pradiniam ugdyme, užtikrinant ugdymo kokybę.
5. Išanalizuoti Trakų rajono pradinio ugdymo pedagogų IKT kompetencijos tobulinimo galimybes.

Tyrimo metodai:

1. Mokslinės literatūros ir dokumentų šaltinių analizė.
2. Pradinio ugdymo pedagogų anketinė apklausa.
3. Statistinė tyrimų duomenų analizė panaudojant MS Excel 2007 ir SPSS 17.0 statistinių duomenų apdorojimo programas.

Tyrimo imtis ir organizavimas

Tyrimė dalyvavo Trakų rajono mokyklos, kuriose vykdomas pradinis ugdymas. Tyrimo dalyviai – Trakų rajono pradinį klasių pedagogai. Imtis parinkta taikant tikimybinę atranką. Apklausta 60 pedagogų. Imtis paskaičiuota 95 proc. tikslumu ir 5 proc. paklaida pagal formulę, kuri yra www.apklausa.lt/imtiedydis.

Anketinė apklausa buvo vykdoma 2017 m. rugsėjo 18 d. – spalio 30 d.

PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Informacinės komunikacinės technologijos (IKT) – technologijos, kurias pasitelkus kuriama, renkama, saugoma, transformuojama ir perduodama informacija (Teresevičienė, 2012).

Kompetencija – gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2017).

IKT kompetencija – žinios, gebėjimai, požiūriai, vertybės, kitos asmenybės savybės, lemiančios sėkmingo IKT naudojimo pedagoginėje veikloje rezultatus. (Teresevičienė, 2012).

Kvalifikacija – Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstama asmens turimų kompetencijų arba profesinės patirties ir turimų kompetencijų, reikalingų tam tikrai veiklai, visuma (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2017).

Pedagogas – asmuo, įgijęs aukštąjį (aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų, arba specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2017).

Mokytojas – asmuo, ugdantis mokinius pagal formaliojo arba neformaliojo švietimo programas (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2017).

Ugdymas – dvasinių, intelektinių, fizinių asmens galių auginimas bendraujant ir mokant (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2017).

Savišvieta – savarankiškas mokymasis, kuris remiasi asmens iš įvairių šaltinių gaunamomis žiniomis ir jo praktine patirtimi (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2017).

Švietimo įstaiga – mokykla arba švietimo pagalbos įstaiga (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2017).

Kvalifikacijos tobulinimas – neformalusis švietimas ir savišvieta, kuriais siekiama įgyti, plėtoti profesinei veiklai reikalingas kompetencijas (Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai, 2007).

Kvalifikacijos tobulinimo institucija – švietimo įstaiga ar kitas švietimo teikėjas, turintis teisę vykdyti valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimą (Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai, 2007).

1. PEDAGOGO INFORMACINIŲ KOMUNIKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ KOMPETENCIJA

1.1. Kompetencijos samprata

Modernus, naujas ugdymo turinys tiesiogiai siejasi su naujausiomis informacinėmis technologijomis, o šios vis labiau lemia ugdymo metodus ir priemones. Mokslinių tyrimų (Ramanausko, 2006; Vilkonienės, 2009) duomenų analizė parodė, kad naujos informacinės ir komunikacinės technologijos daro teigiamą įtaką ugdymui. Jucevičienė ir Brazdeikis (2003) teigia, kad informacinių komunikacinių technologijų (toliau - IKT) diegimas tiesiogiai siejamas su mokiniais, su jų mokymosi ir mokymo rezultatų gerinimu, profesiniu tobulėjimu, švietimo modernizavimu ir kaita. Tuo tarpu, kiti mokslininkai (cit. pagal Andresen, 2002; Markauskaitė, 2000; Coughlin, 1999) pažymi, kad < mokinių mokymosi rezultatai koreliuoja su mokytojų turima IKT kompetencija >. Tai reiškia, kad geresnių rezultatų mokiniai pasieks tik tada, kai juos mokys geriau informacines technologijas išmanantys, besirūpinantys savo pasirengimu mokytojai.

Galima teigti, kad efektyvus IKT priemonių panaudojimas daro teigiamą įtaką mokinių ugdymui, mokymo(si) rezultatų gerinimui, mokytojų profesiniam tobulėjimui. Todėl pedagogui svarbu įgyti bei tobulinti informacijos ir komunikacijos naudojimo bei taikymo kompetenciją.

Nagrinėjant IKT kompetenciją, svarbu apibrėžti kompetencijos sampratą, nes kompetencija dažnai tapatinama su kvalifikacija. Kaip nurodoma Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2017), kvalifikacija yra Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstama asmens turimų kompetencijų arba profesinės patirties ir turimų kompetencijų, reikalingų tam tikrai veiklai, visuma.

Analizuojant kompetencijos sąvokas, Jucevičienė ir Lepaitė (2000) kompetenciją apibrėžė kaip kvalifikacijos raišką arba gebėjimą veikti, sąlygotą individo žinių, mokėjimų, įgūdžių, požiūrių, asmenybės savybių bei vertybių.

Kaip teigia Jucevičienė ir Brazdeikis (2003), mokslinėje literatūroje galima rasti išplėtotų kompetencijos sąvokų apibrėžimų. Pasak mokslininkų (cit. pagal Trotter ir Elison, 1997), < kompetencija yra įgūdžiai, gebėjimai ir charakteristikos, kurie išryškėja žmonių veikloje siekiant sėkmingo rezultato, atliekant tam tikras užduotis, veikiant tam tikromis aplinkybėmis >.

Enciklopediniame edukologijos žodyne Jovaiša (2007) kompetenciją pateikia panašiai, nurodydamas, kad kompetencija yra gebėjimas pagal kvalifikaciją, žinias ir įgūdžius gerai atlikti veiklą, įgaliojimų turėjimas ką nors daryti.

Mokslininkės Pečiuliauskienė ir Barkauskienė (2011) mokytojų kompetencijas apibūdina išskirdamos mokytojo bendrakultūrinės, profesinės, specialiąsias ir bendrąsias kompetencijas.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2017) kompetencija yra gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma.

Taigi, apibendrinant mokslininkų pateiktus kompetencijos apibrėžimus, galima teigti, kad kompetencija yra asmens žinių visuma ir gebėjimai jas realizuoti savo profesinėje veikloje, remiantis asmeninėmis savybėmis, vertybėmis ir požiūriais.

Kompetencijos termino vieta tarp kitų susijusių terminų ugdymo moksle, pavaizduota 1 pav.

1 pav. Kompetencijos termino struktūra

Šaltinis: Jucevičienė ir Lepaitė, 2000, p. 47

Išanalizavus pateiktą kompetencijos termino struktūrą, galima teigti, kad žinios, mokėjimai ir įgūdžiai sąlygoja kvalifikacijos suteikimą, o vertybės, požiūriai ir asmeninės savybės yra kaip vertybinis pamatas greta turimų žinių, įgūdžių ir gebėjimų.

Mokytojas visada turi atskleisti tai, kas mokiniams geriausia, jis turi skirti laiko suprasti mokinius kaip žmones, sudaryti jiems sąlygas gerai jaustis bei pats turi jausti atsakomybę. Jis turi būti originalus, savarankiškai mąstantis ir gebantis sužadinti vaizduotę, smalsumą, mokantis atverti netikėtų, jaudinančių prasmų (Čiužas, 2013). Taigi, galima būtų teigti, kad mokytojo asmeninės vertybės ir savybės yra tai, kas iš tiesų mokytoją paverčia tikru mokytoju. Pasak Čiužo (2013), mokytojo kompetencijos skirstomos į tris grupes (žr. 2 pav.):

- Bendrosios kompetencijos, reikalingos atliekant visas profesines veiklas. Išsiugdęs šias kompetencijas, geba naudotis informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis, moka ieškoti informacijos, bendrauti, taip jis gerai jaučiasi savo aplinkoje.
- Profesinės kompetencijos: didaktinė, mokymosi mokyti, vadybinė ir tiriamosios veiklos, reikalingos, kad mokytojas kaip profesionalas galėtų organizuoti ugdymo procesą.
- Specialiosios mokytojo kompetencijos: dalykinė ir mokinio pažinimo, reikalingos tam, kad mokytojas žinotų mokomojo dalyko specifiką.

2 pav. Mokytojo kompetencijų struktūra

Šaltinis: Čiužas, 2013, p. 9

Vadinasi, sėkmingai pedagogo veiklai yra svarbios įgytos kompetencijos, lemiančios ugdymo veiklos sklandumą ir efektyvumą, nes šiuolaikinė didaktika mokymą apibrėžia ne kaip žinių perteikimą, o kaip mokymo ir mokymosi skatinimą, mokinio ir mokytojo sąveiką, gebėjimų ir vertybių plėtojimą.

Mokytojo profesijos kompetencijų apraše (2007) nurodoma, kad bendrakultūrinė kompetencija yra mokytojo žinios, įgūdžiai, vertybinės nuostatos ir kitos asmeninės savybės, kurios sąlygoja sėkmingą žmogaus veiklą konkrečioje kultūroje. Profesinės kompetencijos apibūdinamos kaip žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos, požiūriai ir kitos asmeninės savybės reikalingos sėkmingai bendrajai ugdymo veiklai, jos nespecifikuojant pagal ugdymo turinio sritis. Bendrosios kompetencijos apibrėžiamos kaip žinios, gebėjimai, įgūdžiai, kitos asmeninės savybės, reikalingos mokytojo veiklai, kurias galima perkelti iš vienos rūšies veiklos į kitą. Ir specialiosios kompetencijos - žinios, gebėjimai, įgūdžiai, požiūriai ir kitos asmeninės savybės, sąlygojančios sėkmingą veiklą konkrečioje ugdymo

turinio srityje. Pedagogo profesijos kompetencijų apraše (2015) išskiriamos bendrosios, didaktinės ir dalykinės kompetencijos, kur bendrųjų kompetencijų paskirtis kurti atvirą ir veiksmingą sąveiką su mokiniais, stiprinti profesionalius ryšius su mokyklos bendruomene, nuolat mokytis ir tobulėti. Didaktinės kompetencijos apibrėžiamos kaip gebėjimas geriau pažinti mokinį, kurti saugią ir motyvuojančią mokymosi aplinką, vertinti savo veiklos rezultatų kokybę. Dalykinės kompetencijos leidžia mokytojams užtikrinti dalyko turinio, taikomų metodų ir naujų mokslo ar technologijų pažangą.

Apibendrinant galima teigti, kad visos išskirtos ir aprašytos mokytojo kompetencijos yra svarbios norint kvalifikuotai atlikti savo veiklą. Besikeičiantis mokytojo vaidmuo reikalauja naujų kompetencijų įgijimo, todėl būtinas nuolatinis mokymosi gebėjimas, kuris suteiktų galimybę mokytis visą gyvenimą, kad sėkmingai galėtų adaptuotis nuolat besikeičiančioje profesinėje bei asmeninėje veikloje.

1.2. IKT kompetencija pedagogo profesinėje veikloje

Pasak Labutės ir Žemaitaitytės (2015), įvairūs mokslininkai IKT sąvoką pateikia skirtingai. Pavyzdžiui, Targamadzė ir Petrauskienė (2008), IKT apibrėžia kaip technologijas, kurių pagalba kuriama, renkama, saugoma, transformuojama ir perduodama informacija. Švietimo kontekste IKT apibūdinamos kaip technologijos, kurios apima kompiuterį, programinę įrangą, kompiuterinius tinklus ar kitus skaitmeninius įrenginius. Enciklopediniame kompiuterijos žodyne Dagienė, Grigas ir Jevsikova (2008) IKT apibrėžia kaip informacines technologijas, papildytas ryšio priemonėmis, kur ypatingas dėmesys skiriamas kompiuterių tinklams ir informacijos perdavimo būdams.

Pastaraisiais metais didėja dėmesys informacinių ir komunikacinių technologijų (toliau – IKT) diegimui į ugdymo procesą. IKT gana per trumpą laiką pakeitė įvairias visuomenės gyvenimo sritis. Pasak Brazdeikio (2009), daugelis tyrėjų (Jucevičienė ir Petkūnas, 2006; Schacter, 1999) pripažįsta, kad IKT yra naudingos ugdymui. Informacinėje visuomenėje mokykloms bus reikalingi mokytojai, turintys gerus technologinius gebėjimus ir gebantys juos efektyviai pritaikyti pamokose. Tinkamai integruotos informacinės komunikacinės technologijos veikia kiekvieną mokomojo dalyko mokymo aspektą: kaip dalykas vertinamas, koks dalykas mokomas bei kaip jo yra mokoma. Todėl svarbu ne tik skirti dėmesį mokymo priemonėms, bet ir planuoti kaip jas panaudoti mokant, ugdyti pedagogų IKT taikymo gebėjimus ugdymo procese (Pečiuliauskienė, 2007). Naudojimas IKT mokymo procese turi teigiamos įtakos ne tik įvairaus amžiaus, tačiau ir specialiųjų poreikių mokinių įvairių dalykų gebėjimams. Žinoma, vien naujų priemonių taikymas nenulemia pasiekti geresnių rezultatų, tai priklauso kaip pedagogai organizuoja mokymo procesą, nuo naudojamos programinės

įrangos, kaip mokiniai naudoja šią įrangą. Taigi, mokomųjų kompiuterinių priemonių diegimo procesas turėtų būti gerai suplanuotas ir apimti ne tik programinę įrangą, bet ir pedagogų kvalifikacijos tobulinimą (Olberkytė ir Zajančkovskaja, 2007). Panašiai IKT įvardija ir Šalkuvienė (2007), ji teigia, kad iš esmės informacijos ir komunikacijos technologija vartojama informacijai skleisti, apdoroti ar kurti. Todėl į IKT kompetencijos sampratą įeina techninė įranga, programinė įranga, metodai, kuriais skleidžiama bei tvarkoma informacija.

Brazdeikis (2009) apibūdindamas IKT sampratą teigia, kad IKT apima aplinkas, kuriose kaip pagrindinį įrankį nurodo kompiuterį ir kompiuterinius tinklus, taip pat būdus ir procesus, kuriais veikiama tose aplinkose. Ne mažiau svarbu ir informacija bei žmogus veikiantis aplinkoje. Anot Mastafi (2015), IKT įdiegimas mokyklose sukėlė svarbius pokyčius švietimo sistemoje. Šių technologijų integracija į švietimo sistemą gali pagerinti dėstymo ir mokymosi kokybę, mokinių pasiekimus, sustiprinti motyvaciją mokytis. Tačiau IKT integracija mokyklose reikalauja ir materialinio aprūpinimo, t.y. technologijų, kompiuterinių programų įsigijimo. Kliūtis yra tai, kad ne visi mokytojai moka naudotis IKT priemonėmis (Dagienė ir kt., 2008).

Šiuolaikiniame žinių ir informacijos pasaulyje visuomenė vystosi labai sparčiai, nes vis greičiau atnaujinamos technologijos, didėja informacijos kiekis, todėl aktualiausias mokytojo kompetencijos yra IKT naudojimo kompetencijos, kurios leidžia mokytojams sėkmingai integruoti IKT į mokymo(si) procesą. Anot Zwaneveld ir Bastiaens (2008), naudojant IKT ugdymo procese, skatinamas bendradarbiavimas, aktyvus mokymasis, grįžtamasis ryšys, atsiranda galimybė naudoti skirtingus mokymo stilius. IKT turi būti taikomos švietime siekiant, kad mokymas ir mokymasis kokybiškai kistų, kad gerėtų mokytojų ir mokinių darbo veiksmingumas, o pats mokymasis taptų patrauklesnis. Pasak Gudonienės, Rutkauskienės ir Lauraičio (2013), IKT - skaitmeninių būdų ir priemonių visuma, kurių pagalba renkama, saugoma ir skleidžiama informacija, šiomis technologijomis perduodamos informacijos paskirtis: bendrauti, bendradarbiauti, dalintis informacija.

Kadangi IKT priemonės plinta visose srityse, būtina nuolat mokytis, atnaujinti savo žinias ir įgūdžius. Todėl siekiama suteikti mokytojams galimybę nuolat tobulinti kvalifikaciją, didinti šiuolaikinių technologijų išmanymą. Pasak Krasilnikovos (2006), pedagogai turi nuolat tobulinti profesines kompetencijas, nes dabar svarbu ne tik perduoti žinias, tačiau reikia mokėti rasti būdus ir metodus, kurie užtikrintų mokinių ir jų pačių profesinio ir asmeninio tobulėjimo kokybę. Žvirdauskas ir kt. (2006) mokslinio tyrimo ataskaitoje nurodo, kad pamokos, kuriose naudojamos IKT, daug įdomesnės ir patrauklesnės mokiniams, jų pagalba lavinami mokinių gebėjimai, vaizdžiau pateikiama mokomoji medžiaga, gerėja mokinių įgūdžiai dirbti kompiuteriu bei įvairiomis programomis. Tačiau mokslininkai

pabrėžia, kad IKT naudojimo pamokose patrauklumas ir veiksmingumas priklauso nuo mokytojo gebėjimo naudoti šias technologijas, nes IKT naudojimas pamokose yra būtinas ir reikalingas. Pagrindinės priežastys kodėl vis dar nepanaudojamos visos IKT teikiamos galimybės yra tai, kad mokytojams trūksta įgūdžių, noro bei laiko taikyti IKT pamokose, pasenusi įranga ne visada leidžia efektyviai panaudoti šiuolaikines kompiuterines programas. Todėl galima kelti prielaidą, kad IKT naudojimas priklauso nuo mokyklos aprūpinimo reikiama įranga ir priemonėmis bei mokytojų gebėjimų efektyviai taikyti ir naudoti IKT ugdymo procese. Kaip teigia Laužackas ir kt. (2008), permainos moksle ir technikoje, skatina keistis ir kelia naujus reikalavimus pedagogų karjerai – tobulėti, nagrinėti, plėtoti turimas kompetencijas ir įgyti naujas. Mokytojo pareiga parengti mokinius taip, kad pradėję savarankišką kelią, jiems pakaktų reikiamų žinių ir jie matytų savo gyvenimo perspektyvą. Pasak mokslininkų (Čiužo, 2013; Girdzijauskienės ir kt., 2010), mokytojas turi būti mokymo(si) galimybių kūrėjas, mokymosi ekspertas, koordinatorius, atliekantis mokymo(si) proceso ir aktyvinimo vaidmenį. Anot Urnėžienės (2012), žmogus nuolat tobulėdamas brandina save kaip asmenybę. Švietimo pažanga ir ugdymo kokybė labai priklausys nuo mokytojo pasirengimo dirbti naujomis sąlygomis. Taigi nuolatinis švietimas ir mokymasis būtų geriausias būdas priimti permainų iššūkius. Neįmanoma sukurti besimokančios visuomenės, jei pats mokytojas nebus profesionalus besimokantysis. Vadinasi, kad tobulėtų visuomenė, tobulėti turi pedagogas. Atkreiptinas dėmesys, kad nuolatinis švietimas ir mokymasis – geriausias būdas priimti permainų iššūkius, nes sparti kaita kelia iššūkį ne tik pedagogui mokytis visą gyvenimą, bet ir mokyti jaunąją kartą nuolat mokytis. Nuolatinio tobulinimosi kompetencijos gebėjimai apibūdinti 3 pav.

3 pav. Mokytojo nuolatinio tobulinimosi kompetencijos gebėjimai

Šaltinis: Urnėžienė, 2012, p. 86

Vadinasi, švietimo pažanga, ugdymo kokybė daug priklausys nuo pedagogo pasirengimo dirbti naujomis sąlygomis, nes neįmanoma sukurti besimokančios visuomenės, jeigu pats mokytojas nebus besimokantysis. Mokytojas turėtų būti atviras naujovėms, nebijoti iššūkių, gebėti ne tik pats nuolatos mokytis, tačiau turi padėti ir kitiems mokytis, jo gebėjimas tobulinti savo profesinį kompetentingumą, orientuotis šiandieninėje švietimo kaitoje yra būtinausias sąlygos prisitaikant prie nuolat kintančios aplinkos.

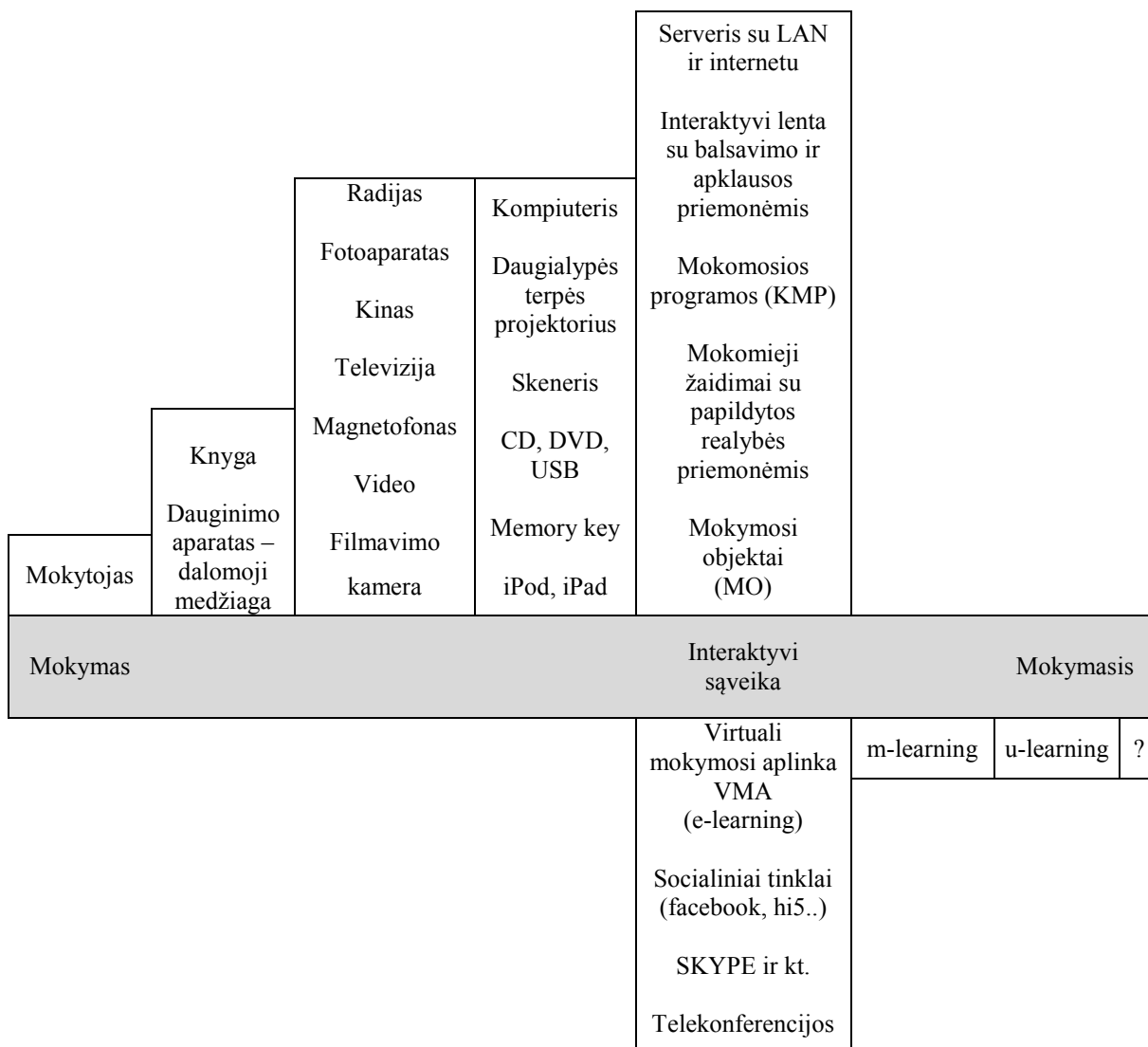
Naudojimas IKT priemonėmis ugdymo procese suvokiamas kaip būtina Lietuvos visuomenės sėkmingo vystymosi sąlyga, nes IKT teikia galimybę didinti švietimo veiksmingumą ir prieinamumą. Naudotis ugdymo procese IKT teikiamomis galimybėmis, ypač svarbu, nes IKT integravimas į mokymo procesą apima daug sričių, o kompiuteris ar kitos technologijos naudojamos ne tik komunikacijai, mokymui ir mokymuisi, tačiau ir kitiems tikslams. Tam, kad mokymas kokybiškai pakistų, pagerėtų mokytojų ir mokinių darbo veiksmingumas, būtina rengti specialistus, kurie gebėtų naudotis naujomis priemonėmis, mokėtų jas taikyti savo darbe. Švietimo įstaigoms siūloma peržiūrėti savo organizacijos strategijas ir sudaryti sąlygas mokytojams įgyti skaitmeninio raštingumo gebėjimų, taip pat užtikrinti atlygį naujus mokymo metodus taikantiems mokytojams. Naudotis IKT ugdymo procese labai svarbu, nes tik taip galima pasiekti Europos lygį ir Lietuvos strategijose užsibrėžtus tikslus (Švietimo problemos analizė, 2014).

Remiantis Paulionyte ir kt. (2010), dažnai diskutuojama ar technologijos pakeis mokytoją ateities mokyklose, kadangi internetas tapo visiems prieinamas ir į ugdymo procesą vis daugiau integruojama įvairių informacinių technologijų. Dabar aktyvūs yra ir mokytojas, ir mokinys, nes labiau orientuojamasi į interaktyvią mokinio ir mokytojo sąveiką. Pasak mokslininkų, techninės priemonės skirstomos labai įvairiai, pavyzdžiui, pagal informacijos pobūdį:

1. IKT darbui su informacija – kompiuteriai ir kitos technologijos;
2. IKT informacijos sklaidai, tai internetas, telekomunikacijos priemonės;
3. IKT informacijos priemonės – televizija, radijas, kompiuteris, kompiuteriniai ryšiai bei kt.

Deja, toks skirstymas neatspindi galimybių švietime įvairovės, todėl siūlomas apibendrintas IKT panaudojimo švietime modelis, kuriame matyti kaip kito mokytojo galimybės. IKT dėka keičiasi mokytojo ir mokinio sąveika, nes į ugdymo procesą įsilieja vis daugiau naujų technologijų: kompiuterių tinklai ir internetas, serveriai, programinės įrangos, kompiuterinės mokomosios programos, žaidimai, bei kt. Žinoma, tokio pobūdžio IKT reikalauja daug resursų. Pradinėse mokyklose svarbu taikyti IKT pamokose, pavyzdžiui:

mokomuosius žaidimus, mokomasias programas, interaktyvią lentą, nes jaunesniojo amžiaus mokinių mąstymas remiasi konkrečiomis operacijomis (žr. 4 pav.):

4 pav. IKT panaudojimo švietime modelis

Šaltinis: Paulionytė ir kt., 2010, p. 8

Apibendrinant galima teigti, kad kol kas mokytojas bus reikalingas ir ateities mokyklose, ypatingai pradiniame ugdyme, kur mokytojo pagalba turi didelę įtaką mokinių ugdyme. Todėl mokytojo IKT kompetencijos tobulinimas yra būtinas nuolat kintančioje aplinkoje, nes svarbu ne tik tai ko mokiniai mokomi, bet ir kaip mokomi, kokia mokytojo kvalifikacija, jo paties mokymo(si) poreikiai, todėl, kad mokytojo žinios ir gebėjimai lemia mokinių mokymąsi ir pasiektus rezultatus.

Šiuo metu dažnai kalbama apie IKT kompetencijos svarbą mokyme, tačiau IKT taikymo kompetencijos vis dar nėra tiksliai aprašytos. Mokytojo profesijos kompetencijų

aprašė (2007), profesinių kompetencijų dalyje yra aprašyta IKT kompetencija, tačiau tas aprašas yra siauras ir neišsamus. Kompetencijos samprata labiau apibrėžia kompiuterinį raštingumą, o ne IKT kompetenciją. Tačiau IKT kompetencija turi apimti ne tik kompiuterinį raštingumą, bet žinių kūrimą bei gilinimą, suteikiantį besimokantiems naujas galimybes.

Trakšelys, Martišauskienė (2013) pabrėžia, kad nuo gebėjimo naudotis šiuolaikinėmis IKT priemonėmis gauti, apdoroti, skleisti bei sisteminti informaciją, priklausys piliečio galimybės kuriant modernią visuomenę, nes kompiuteriai ir komunikacijos technika užtikrina bendravimo priemonių įvairovę, padeda taikyti aktyvius mokymo metodus, atskleisti individualius vaiko gebėjimus bei mokyti dirbti individualiai ir grupėje. Pedagogo atvirumas naujovėms, bendravimo įgūdžiai, kūrybiškumas bei pasiryžimas nuolat atnaujinti žinias yra jo pedagoginės veiklos sėkmės prielaidos. Ne mažiau svarbus ir pedagogo profesinis pasirėngimas, nes jis turi suprasti besimokančios visuomenės tikslus, išmanyti naujus mokymo metodus bei mokymo priemones.

Pasak Narbutės (2016), pagrindinis IKT naudojimo švietime tikslas yra modernizuoti švietimo procesą ir siekti šiuolaikiškų švietimo tikslų:

1. ugdyti mokymosi įgūdžius, kūrybiškumą, kritinį mąstymą ir informacinius ir technologinius gebėjimus;
2. integruoti įvairias žinias ir atnaujinti mokymo turinį;
3. taikyti naujus mokymo metodus;
4. formuoti naują mokymosi ir gyvenimo kultūrą.

Mokslininkė pabrėžia, kad Lietuvoje informacinės technologijos nėra naujovė, bet naudojamos ir integruotos, jos gali būti efektyviai pritaikytos siekiant geresnių rezultatų. IKT naudojimas nukreipia mokinio technologines žinias bei gebėjimus geresniam visų mokomųjų dalykų supratimui. Atkreiptinas dėmesys, kad ugdymui pritaikomos IKT gali virsti pagrindiniais įrankiais naujoms pedagoginėms vizijoms realizuoti.

Vadinasi, IKT apima: pirma - aplinkas, kuriose kaip pagrindinis įrankis naudojamas kompiuteris, kompiuteriniai tinklai. Antra – būdus ir procesus, kuriais veikiama tose aplinkose. Šiuolaikinės IKT įgalina veiksmingai apdoroti, gauti, perteikti ar perduoti informaciją. IKT kompetencijos pagrindas yra gebėjimai, nukreipti į mokymosi procesą, tačiau ši kompetencija nereikalauja kurti naujų kompiuterinių programų, tiesiog padeda pasiekti iškeltų tikslų ir uždavinių. Taigi, apibrėžiant pateiktus IKT kompetencijos apibendrinimus, galima įvardinti tokias IKT kompetencijos sritis: technologinės IKT kompetencijos, IKT integravimo į mokomąjį dalyką ir IKT naudojimo etikos. Atkreiptinas dėmesys, kad staigūs pokyčiai keičia ir jų dalyvius, o pirmiausia švietimo sistemoje dirbančius pedagogus.

Apibendrinant galima teigti, kad mokytojo IKT kompetencijos tobulinimas labai svarbus sparčiai kintančiame technologijų pasaulyje, nes pedagogų kompetencija, tai vadybinis, psichologinis, pedagoginis pasirengimas organizuoti mokymo procesą taip, kad būtų užtikrinta kiekvieno mokinio savirealizacija. Tam, kad IKT būtų sėkmingai integruotos į ugdymo procesą, pedagogai turi nuolat atnaujinti žinias, išmanyti naujus mokymo metodus bei priemones, nes IKT taikymas teikia galimybę didinti švietimo veiksmingumą ir prieinamumą.

1.3. Informacinių komunikacinių technologijų kompetencijos struktūra

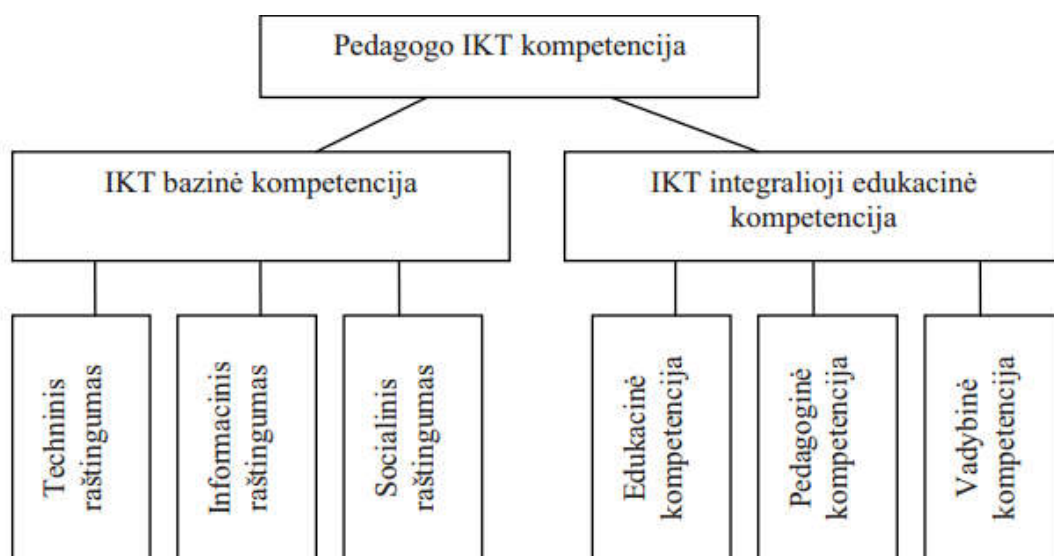
Šiuolaikinio mokytojo vaidmuo siejamas su naujais reikalavimais kompetencijai ir profesionalumui. Pasak Donielienės, Turskienės ir Bersėno (2012), pedagogo IKT kompetencija apibrėžiama kaip kompleksinis reiškinys, kurį sudaro žinių, gebėjimų, vertybių visuma. Informacinės komunikacinės technologijos gali padidinti mokymosi efektyvumą, tačiau reikia mokėti jomis naudotis. Kaip pabrėžia Jucevičienė, Brazdeikis (2003), IKT kompetencija yra itin dinamiška, todėl svarbu nuolat peržiūrėti naujai atsirandančias švietimui skirtas IKT, kad galima būtų patikslinti, kokių gebėjimų reikia šiuolaikiniam mokytojui.

Mokslininkai (Karsenti, Villeneuve ir Goyer, 2006) teigia, kad IKT atneša į socialinį gyvenimą didžiules permainas, todėl dauguma įstaigų ėmė vystyti kompetenciją, susijusią su technologijomis. IKT apibūdinamos kaip tikslus instrumentas galintis padėti mokiniams savarankiškai mokytis, turintis didelę reikšmę visuomenės gyvenime.

Jucevičienė (2005) nurodo, kad IKT kompetencija – žinios, gebėjimai, požiūriai, vertybės, kitos asmenybės vertybės. Pedagogo IKT kompetencija yra sudėtinė visos pedagoginės kompetencijos dalis. Apibūdindama IKT kompetenciją mokslininkė teigia, jog IKT sudaro :

1. IKT bazinė kompetencija: IKT raštingumas.
 - 1.1. Gebėjimas naudotis IKT ir jas valdyti (technologinis raštingumas).
 - 1.2. Informacinių gebėjimų turėjimas bei jų naudojimas (informacinis raštingumas).
 - 1.3. Socialinių, etinių, teisinių normų žinojimas bei gebėjimas jų laikytis naudojant IKT gebėjimų ugdyme (socialinis raštingumas).
2. IKT integralioji edukacinė kompetencija.
 - 2.1. Gebėjimas taikyti IKT ugdyme bei plėtoti kompiuterinį mokinių raštingumą (pedagoginė kompetencija).
 - 2.2. Gebėjimas planuoti, valdyti ir analizuoti IKT taikymo procesus (vadybinė kompetencija).

Panašiai IKT kompetencijos struktūrą apibūdina Donielienė, Turskienė ir Bersėnas (2012), analizuodami edukologijos specialybių studentų IKT kompetenciją. Mokslininkai nurodo, kad IKT kompetenciją sudaro IKT bazinė kompetencija ir IKT integralioji edukacinė kompetencija. IKT bazinei kompetencijai priskiria technologinį, informacinį ir socialinį raštingumą, o IKT integraliajai edukacinei kompetencijai: edukacinę, vadybinę ir pedagoginę kompetencijas (žr. 5 pav.).

5 pav. IKT kompetencijos struktūra

Šaltinis: Donielienė, Turskienė ir Bersėnas, 2012, p. 25

Apibendrinant galima teigti, kad mokytojas plėtodamas IKT kompetenciją privalo įgyti technologinio raštingumo pagrindus, išmanyti teises, etines ir socialines normas, turėti edukacinę IKT kompetenciją, kurią sudaro mokymo ir vadybos komponentai.

Pasak Dagienės ir kt. (2008), bazinė kompetencija – IKT raštingumo kompetencija, kuri būdinga visoms pedagogų profesijoms. Integralioji edukacinė kompetencija turėtų būti plėtojama atsižvelgiant į pedagogo specifinius poreikius. IKT raštingumas vienodai svarbus ir mokytojams ir mokiniams, todėl reikia, kad kiekvienas pedagogas turėtų gebėjimų plėtoti mokinių kompiuterinį raštingumą. Taip pat gerai žinotų IKT taikymo galimybes mokant ir mokantis, gerai įvaldytų IKT naudojimo mokymo procese metodus ir gebėtų jais naudotis.

Kaip nurodo Mhouthi, Nasseh ir Erradi (2012), IKT yra vienas iš svarbiausių veiksnių šiuolaikinėje visuomenėje. Daugelis vyriausybių investuoja į šį sektorių, kad pagerintų švietimo sistemą. IKT pateikiamos kaip veiksmingas modelis, integruojant šias technologijas į mokymo ir mokymosi metodus. Taigi, IKT gali padėti mokytojams ir mokiniams keistis ir tobulėti. Panašiai rašo Jakštienė ir Janiūnaitė (2010), analizuodamos universiteto dėstytojų IKT kompetenciją, teigia, kad IKT sudedamosios dalys tai - bazinė, kuri būdinga daugeliui

profesijų, IKT kompetencija ir specifinė dėstytojo veikloms IKT kompetencija. Mokslininkės nurodo, kad bazinę IKT kompetenciją sudaro technologinis raštingumas, tai: gebėjimas naudoti ir valdyti IKT, informacinis raštingumas – gebėjimų pasiekti, valdyti, panaudoti informaciją turėjimas ir naudojimas. Sociokultūriniam raštingumui priskiriamas socialinių, etinių, teisinių normų žinojimas, gebėjimas jų laikytis naudojant IKT. Specifinę (integraliąją edukacinę) apibrėžia kaip vadybinę, pedagoginę ir dalykinę IKT kompetencijas. Vadybinė IKT kompetencija yra gebėjimas planuoti, organizuoti bei kontroliuoti mokymosi veiklą, naudojant IKT, pedagoginė IKT kompetencija – gebėjimas lanksčiai ir kompetentingai taikyti IKT ugdymo procese ir dalykinė IKT kompetencija – gebėjimas taikyti specifines konkrečiai mokslo kryptims skirtas IKT.

Lietuvoje mokytojų IKT kompetencija tobulinama atsižvelgiant į mokytojų kompiuterinio raštingumo reikalavimus (Reikalavimai mokytojų kompiuterinio raštingumo programoms, 2007). Čia tai pat išskiriamos dvi dalys, tai: IKT bazinė kompetencija ir IKT integralioji edukacinė kompetencija. Mokytojas siekdamas plėtoti IKT taikymo kompetenciją, privalo įgyti kompiuterinio raštingumo pagrindus, kurie atitinka visuotinio kompiuterinio raštingumo standarto bazinį lygmenį. Taip pat edukacinę IKT kompetenciją, kurią sudaro mokymo ir vadybos komponentės. Mokytojų technologinio raštingumo kvalifikacijos tobulinimo programose rekomenduojama daugiau dėmesio skirti informacijai ir komunikacijai. Reikalavimuose mokytojų kompiuterinio raštingumo programoms (2007) nurodoma, kad siekdami įgyti edukacinę kompetenciją, pedagogai turi gebėti:

1. Kūrybiškai individualizuoti savo dalyko ugdymo turinį.
2. Tikslingai naudoti kompiuterines priemones.
3. Pagrįstai taikyti mokymo ir mokymosi metodus.

Taip pat organizuodami IKT taikymą ugdymo procese, mokytojai privalo gebėti planuoti šių technologijų panaudojimo veiklą, organizuoti technologinių išteklių valdymą bei vertinti ir reflektuoti IKT panaudojimą.

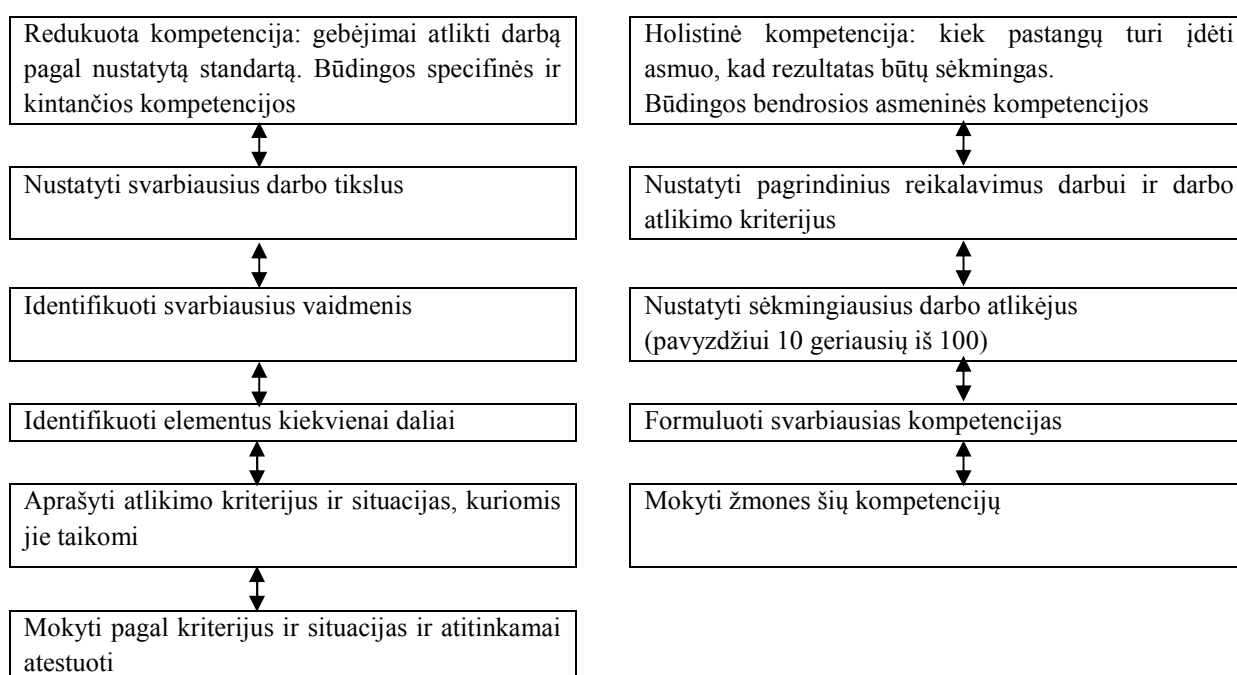
Mokslinio tyrimo darbo ataskaitoje Dagienė ir kt. (2008) pabrėžia, kad mokytojų rengimo tobulinimas ir jų kompetencijų gerinimas yra vienas svarbiausių veiksnių diegiant IKT į švietimą. Mokslininkai nurodo, kad skiriamas didelis dėmesys mokytojams motyvuoti ir skatinti IKT naudoti pamokose, sudaromos sąlygos visų dalykų mokytojams tobulinti savo gebėjimus IKT naudojimo srityje, stengiamasi aprūpinti nuolat atsinaujinančia mokomąja medžiaga. Jucevičienė (2005) analizuodama kitų mokslininkų pateiktus IKT kompetencijos apibrėžimus, pavyzdžiui, (Trotter ir Ellison, 1997; Lepaitės, 2001), išskiria dvigubą kompetencijos prasmę. Iš vienos pusės tai elgseną, kurią suskaidžius į atskiras dalis (fragmentuota kompetencija) galima įvertinti darbo vietoje, kita – holistinė kompetencija, tai

gebėjimas pasirinkti tinkamus metodus, naujos situacijos įvertinimas. Kompetencijos nustatymo ir plėtotės strategijos, kurias galima pritaikyti pedagogo IKT kompetencijos analizei, detalizuojamos 1 lentelėje.

1 lentelė. Redukuotos ir holistinės kompetencijos skirtumai

Šaltinis: Jucevičienė, 2005, p. 9

Redukuota kompetencija	Holistinė kompetencija
1. Rezultatas pagal minimalius standartus	1. Pastangos geriau atlikti darbą
2. Rūpinimasis ko reikalauja darbas	
3. Socialinis požiūris	2. Rūpinimasis kaip žmonės pasirengia darbui
4. Redukcionizmas	3. Psichologinis požiūris
	4. Holistika

Taigi, galima išskirti holistinę ir redukuotą kompetencijas. Jeigu pedagogo veiklos tikslas būtų geri mokinių pasiekimai, tai pedagogo kompetencija būtų gebėjimas veikti siekiant gerų rezultatų, tačiau pedagogo IKT kompetencija gali būti ir kaip dalis redukuotos pedagogo visos kompetencijos, nes siekdamas geresnių rezultatų, IKT gali taikyti įvairiose situacijose.

Vadinasi, mokytojas yra svarbiausias veiksnys, kuris lemia IKT naudojimo lygį ir veiksmingumą mokymo(si) procese. Jis privalo turėti ugdymui skirtų IKT įgūdžių, gebėti perduoti juos savo ugdytiniams, suteikti naujų žinių ir įgūdžių. Pasak Walha ir Peters (2011), mokytojai yra raktas į skaitmeninių technologijų naudojimą švietimo sistemoje. IKT kaip įvairių technologijų rinkinys, tačiau kai kurie pedagogai nenori šių technologijų. Jie dažnai naudoja IKT komunikacijai (internetą, elektroninį paštą, forumus), bet retai naudoja klasėje

pamokų metu. Taigi, kad būtų sėkmingas mokymas ir mokymasis, skatinamas mokinių kūrybiškumas, motyvacija mokytis, bendravimas ir bendradarbiavimas, mokytojai turi naudoti IKT ne tik kaip komunikavimo priemones. Dalyvaujant ugdymo procese ir naudodami šiuolaikines technologijas turi gebėti tikslingai naudoti kompiuterines priemones, pagrįstai taikyti mokymo ir mokymosi metodus, organizuodami IKT, planuoti šių technologijų panaudojimo veiklą, organizuoti technologijų išteklių valdymą ugdymo procese, vertinti ir reflektuoti IKT panaudojimą (Reikalavimai mokytojų kompiuterinio raštingumo programoms, 2007).

Apibendrinant galima teigti, kad pedagogo IKT kompetencija - žinios, gebėjimai, vertybės ir kitos asmeninės savybės, kurių sudaro IKT bazinė kompetencija ir IKT edukacinė kompetencija. Pedagogas siekdamas plėtoti IKT kompetenciją turi įgyti ne tik kompiuterinio raštingumo pagrindus, tačiau turi gebėti planuoti, organizuoti mokymosi veiklą, lanksčiai taikyti IKT ugdymo procese.

1.4. IKT kompetencijos lygiai

Šiuolaikinėje ugdymo aplinkoje IKT kompetencija būdinga kiekvienam pedagogui. Dabar neužtenka turėti tik naudojimosi informacinėmis technologijomis įgūdžius, reikia mokėti juos taikyti ugdymo procese bei plėtoti bet kokioje veikloje. Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į bendrąjį lavinimą ir profesinį mokymą 2008-2012 metų strategijoje nurodoma, jog IKT būtų taikomos ugdymo procese siekiant, kad mokymas ir mokymasis kokybiškai kistų, atitiktų atskiro individo poreikius, pagerėtų mokytojų ir mokinių darbo veiksmingumas, mokymas ir mokymasis taptų patrauklesnis. Panašiai IKT kompetencijos plėtojimą apibūdina Teresevičienė (2012), IKT kompetencija turi apimti ne tik kompiuterinį raštingumą, tačiau ir žinių gilinimą, kūrimą, kuris suteiktų naujas galimybes besimokančiajam, skatintų refleksiją, eksperimentavimą ir kūrybą. Todėl IKT atitinkančius gebėjimus galima suskirstyti į keturias grupes, pradedant nuo pradinio mokėjimo naudotis informacinėmis technologijomis iki gebėjimo plėtoti IKT panaudojimo būdus.

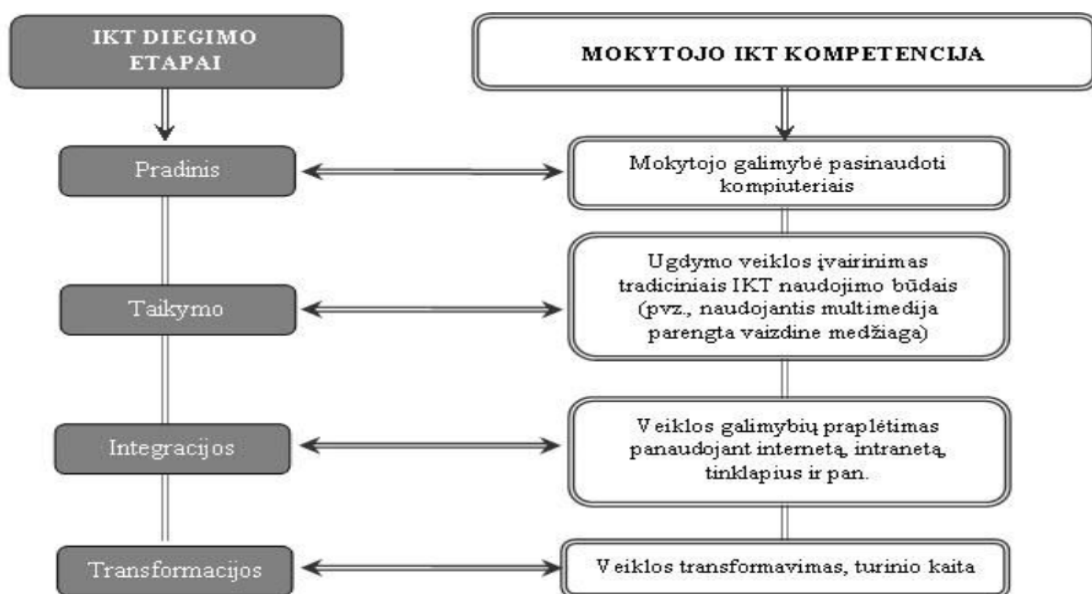
Dagienė ir kt. (2008) analizuodami IKT kompetenciją išskiria keturis IKT diegimo etapus:

- Pirmajame IKT diegimo etape, pagrindinis dėmesys skiriamas technologiniams pagrindams, kompiuteriniam raštingumui. Jis vienodai svarbus mokytojams ir mokiniams. Todėl pageidautina, kad visi pedagogai turėtų gebėjimų plėtoti kompiuterinį raštingumą.

- Antrajame etape siekiama įvairinti tradicinį edukacinį procesą. Pedagogas privalo žinoti IKT taikymo galimybes mokantis ar mokant, gebėti įvaldyti IKT naudojimo metodus mokymo procese ir mokėti jais naudotis.
- Trečiajame etape svarbi IKT raštingumo kompetencijos plėtra. Tai kompiuterių tinklai, mobiliosios technologijos, kurios reikalauja naujų pedagoginių darbo įgūdžių.
- Ketvirtajame etape būtina holistinė kompetencija, kuri įgalina plėtoti kūrybinį ugdomąjį potencialą, mokyklos kultūros kaitą bei paramą kolegoms.

Vadinasi, tam, kad pedagogas galėtų sėkmingai taikyti IKT ugdymo procese, jis turi ne tik įgyti kompiuterinio raštingumo pagrindus, tačiau privalo mokėti tikslingai taikyti mokymo ir mokymosi metodus, IKT priemones, planuoti IKT panaudojimo veiklą, padėti kolegoms tikslingai pasirinkti šiuolaikinius ugdymo metodus, planuoti IKT taikymo veiklą susijusią su mokinių mokymosi gerinimu.

Anot Dagienės ir kt. (2008), diegiant IKT, esminės pedagogo kompetencijos išlieka aktualios, bet atsiradusios naujos edukacinės technologijos, tiesiog praplečia pedagogo kompetencijas. Atkreiptinas dėmesys, kad mokytojo IKT kompetencija – viena svarbiausių šiuolaikiniame pasaulyje, nes jos sudėtinių komponentų moko ne tik švietimo įstaigos, tačiau ir pats gyvenimas. Pedagogai, valdantys informacines technologijas, žymiai produktyviau gali atlikti jiems deleguotas funkcijas mokykloje, vykdyti mokinių profesinį informavimą. Mokslininkai pateikia mokytojų IKT kompetenciją atitinkančių gebėjimų susiejimą su UNESCO pasiūlytu keturių etapų IKT diegimo modeliu, kur sisteminimas vyksta keturiomis grupėmis, (žr. 6 pav.).

6 pav. IKT diegimo etapų ir mokytojo IKT kompetencijų sąryšis

Šaltinis: Dagienė ir kt., 2008, p. 9

Apibendrinant galima teigti, kad mokytojams neužtenka tik turėti naudoti informacines technologijas įgūdžius, jie privalo gebėti juos taikyti ugdymo procese. Mokytojo darbas tai nuolatinis bendravimas ir bendradarbiavimas, kuris reikalauja visapusiško požiūrio į asmenybės ugdymą, kuriant efektyvią mokymosi aplinką. Nepakankamas mokytojų pasirengimas taikyti naujas technologijas ugdyme, gali tapti kliūtimi, kuri trukdys siekti mokyklai informacijos ir komunikacijos technologijų diegimo susijusių tikslų (Dagienė ir kt., 2008).

Vadinasi, išryškėja kompetencijos ir veiklos konteksto sąveikos tendencija, kada veiklos ir kompetencijos lygiai įgalina kurti ugdymo programas, kurių tikslas – kompetencijų arba holistinės kompetencijos vystymas. Kompetencijos lygius veiklos lygių kontekste žiūrėti 2 lentelėje.

2 lentelė. Kompetencijos lygiai veiklos lygių kontekste

Šaltinis: Jucevičienė ir Lepaitė, 2000, p. 49

Kompetencijos lygiai	Bruožai	Veiklos lygis	Kompetencijos ugdymo metodologija
1. Elgsenos	Elementari elgsena pagal darbo vietos reikalavimus	1. Darbo operacinis atlikimas	Meistriškas išmokymas/kompetencijų-kompetencijos koncepcija
2. Pridedamasis	Elgesys + žinojimas	2. Darbo tobulinimas	Meistriškas išmokymas/kompetencijų-kompetencijos koncepcija
3. Integruota	Žinojimo integracija= kūrybinė veikla	3. Darbo vidinių ir 4. Išorinių sąlygų keitimas	Meistriško išmokymo ir kognityvinio konstruktyvizmo pusiausvyra, tačiau didesnė orientacija į kompetencijas-kompetencijos
4. Holistinis	Holistinė kompetencija	5. Naujo darbo kūrimas 6. Kvalifikacijos perkėlimas į naują veiklos situaciją	Kognityvinis konstruktyvizmas/visuminis požiūris į ugdymą

Apibendrinant galima teigti, kad skirtingas veiklos lygis, reikalauja skirtingo lygio kompetencijos, todėl kompetencijos lygiai skirstomi pagal veiklos bruožus. Pedagogo IKT kompetencija, vertinama įvairiais veiklos lygiais, turi būti skirtinga ir priklausyti nuo veiklos lygiui reikiamos kompetencijos.

Jakštienė ir Janiūnaitė (2010) analizuodamos universitetų dėstytojų IKT kompetenciją, nurodo Molz et al. (2002) modelį, kuris atspindi IKT naudojimo galimybes ugdyme. Modelis įgalina analizuoti skirtingų tipų IKT naudojimą ir įvertinti skirtingų tipų IKT naudojimą. Jame išskiriami keturi lygiai: nulinis, pirmasis, antrasis ir trečiasis lygiai. Nulinis lygis – kai IKT

ne naudojamoms ugdyme, mokoma ir mokomasi konkrečioje fizinėje aplinkoje. Šis lygis praktiškai apima auditorijas, laboratorijas, kai IKT nenaudojamos. Pirmasis panaudojimo lygis – dėstoma auditorijose, tačiau naudojama multimedija, galimas kompiuteryje įdiegtos programos panaudojimo užduotims atlikti demonstravimas ar grupinėms užduotims atlikti kompiuterizuotos auditorijos atveju. Antrame IKT panaudojimo lygyje jau naudojama multimedija ir interaktyvios programos, kurios gali būti naudojamos tradicinėse auditorijose ar laboratorijose, virtualioje erdvėje. Čia pedagogui reikalingas gebėjimas tinkamai jas parinkti ir naudoti. Trečiame IKT panaudojimo lygyje jau atveriamos naujos galimybės internete. Pedagogui aktualus šių aspektų žinojimas ir įvertinimas. Šiame lygyje svarbu išmokyti besimokančius pasirinkti tinkamą mokymosi aplinką, išugdyti kritinį mąstymą, gebėjimą reflektuoti.

Apibendrinat galima teigti, kad modernioje visuomenėje ypač aktualus tampa mokytojo profesionalumo ir kompetentingumo klausimas, nes jo darbas ne tik pamokos pravedimas, todėl pedagogai privalo nuolat tobulinti savo žinias, nenustoti mokytis, gebėti naudotis informacijos ir komunikacijos priemonėmis, kurios užtikrintų bendravimo priemonių įvairovę, padėtų kurti mokymo(si) aplinkas, ugdyti kritinio mąstymo įgūdžius, atskleisti individualius mokinio gebėjimus bei taikyti aktyvius mokymo metodus.

Kaip teigia Merkys, Urbonaitė – Šlyžiuvienė, Balčiūnas ir Mikutavičienė (2007), mokyklose šiuo metu gana sparčiai diegiamos informacinės komunikacinės technologijos, kurios tampa neatsiejama mokymo(si) proceso dalimi, nes IKT taikymas sudaro sąlygas įvairinti edukacinį procesą, didinti jo veiksmingumą. Naujų technologijų taikymas atveria naujas galimybes ne tik mokytojui, bet ir mokiniui, gerina išsilavinimo kokybę, daro patį ugdymo procesą lankstesniu.

Tam, kad sėkmingai IKT būtų taikomos ugdymo procese, mokyklos turi atsižvelgti į IKT diegimo mokyklose etapus. Informacijos ir komunikacijos technologijos diegimo Lietuvos švietime strategijoje (2000) išskiriami trys pagrindiniai IKT taikymo etapai:

- informacijos technologijos ir informatikos, kaip naujo dalyko, mokymas;
- informacijos kaip technologijos priemonių ir veiksmingesnių mokymo metodų taikymas mokant įvairių dalykų;
- informacijos technologijos, kaip švietimo reformos katalizatoriaus taikymas.

Strategijoje pabrėžiama, kad informacinės komunikacinės technologijos gali padėti įgyvendinti švietimo reformos tikslus, nes naudojant IKT mokiniai įgyja daugiau įvairių dalykų žinių, išsiugdo aukštesnio lygio gebėjimus, specialios IKT priemonės padeda įgyti kokybišką išsilavinimą neįgaliems moksleiviams.

Remiantis Jucevičiene (2005), IKT diegimas švietime vykdomas keturiais etapais, kur pirmame etape diegiamas kompiuterinis raštingumas, čia svarbi pedagogo IKT bazinė kompetencija. Antrajame etape siekiama įvairinti tradicinį edukacinį procesą, kad pedagogas žinotų IKT taikymo galimybes ir gebėtų jomis naudotis. Trečiame integracijos etape, svarbi IKT raštingumo kompetencijos plėtra, nes atsiranda tinklai, kurie sąlygoja komunikacijos kanalų kaitą. Ir ketvirtame etape, svarbi tampa holistinė kompetencija, leidžianti užtikrinti kūrybinį ugdomąjį procesą, paramą kolegoms, gebėjimą taikyti dėl IKT pakitusį mokslo disciplinų turinį. Čia būtina suprasti, kodėl IKT gali padėti spręsti mokymosi uždavinius bei stimuliuoti mokinių mokymąsi.

IKT diegimo etapus švietimo sistemoje aprašo ir Brazdeikis (2009), nagrinėdamas kitų mokslininkų (Petkūnas ir Jucevičienė, 2006) IKT diegimo apibūdinimus, išskiria keturių etapų IKT diegimo mokykloje koncepciją:

1. Atsiradimo etapas – prieigos prie kompiuterių užtikrinimas.
2. Taikymo etapas – IKT kaip efektyvumą didinantis priedas.
3. Integracijos etapas – IKT kaip mokymo ir mokymosi galimybes išplečianti priemonė.
4. Transformacijos etapas – IKT kaip mokymą ir mokymąsi transformuojanti priemonė.

Panašiai IKT diegimo etapus apibūdina ir pats mokslininkas, pabrėždamas, kad pedagoginės paradigmos kontekste galima išskirti keturias IKT diegimo stadijas: pirma – diegimo etapas, tai naujos kompetencijos turinio (kompiuterinio raštingumo) diegimas. Antra – taikymo etapas, kuriam priskiriamas tradicinio edukacinio proceso įvairinimas ir veiksmingumo didinimas. Trečia – integracijos etapas, tai mokymo ir mokymosi galimybių plėtra ir ketvirta – transformacijos etapas, tai pedagoginės sistemos elementų transformavimas. Visi šie etapai yra svarbūs diegiant IKT švietimo sistemoje, nes užtikrinamas prieinamumas prie kompiuterių: mokyklos turi būti aprūpinamos reikiama kompiuterine technika ir programomis, kurios reikalingos mokinių ugdyme. Praplečiamos ugdymo proceso galybės: skatinamas naujų technologijų kūrimas ir taikymas. Užtikrinamas mokinių mokymosi prieinamumas ir mokytojų pasirengimas, pedagoginės sistemos transformacija, nes IKT transformuoja dalykus ir dalykų supratimą.

Anot Tolutienės, Puškorius (2014), pagrindinis IKT naudojimo švietime tikslas yra modernizuoti švietimo procesą ir sudaryti sąlygas siekiant švietimo tikslų:

- ugdyti mokymosi įgūdžius, kritinį mąstymą, informacinius komunikacinius gebėjimus;
- atnaujinti mokymo turinį ir integruoti žinias;
- taikyti naujus mokymo metodus;
- formuoti naują mokymosi ir gyvenimo kultūrą.

Vadinasi, kompetentingas IKT taikymas leidžia patobulinti mokymo(si) kokybę, mokymą daro patrauklesniu, lemia pažangų ir spartų mokymo proceso vystymą, padeda įveikti naujus visuomenės vystymosi iššūkius. Integruojant IKT į mokymo procesą siekiama veiksmingiau įgyvendinti švietimo uždavinius, atitikti nuolatinio mokymosi poreikius ugdyti IKT kompetenciją (Tolutienė ir Puškorius, 2014).

Anot Jucevičienės (2005), diegiant IKT mokytojui svarbu pakeisti požiūrį į dėstomą dalyką ir į mokymo suvokimą. Mokslininkė pateikia tris IKT naudojimo lygius, kuriuos išskyrė McCormick ir Scrimshaw (2001):

- IKT kaip priedas, kuris didina mokymosi ir mokymo efektyvumą;
- IKT tai priemonė, kuri išplečia mokymo ir mokymosi galimybes;
- IKT kaip priemonė, transformuojanti dėstomo dalyko koncepcijas.

Taigi, analizuojant įvairių mokslininkų nuomonę, pavyzdžiui (McCormick ir Scrimshaw, 2001), galima teigti, kad IKT diegimo raida apima skirtingus aspektus, nes vieni nagrinėja metodų, priemonių, turinio kaitą, o kiti pedagoginės sistemos vadybinius - organizacinius veiklos aspektus. Kalbant apie kompetencijos veiklos lygius ir IKT diegimo etapus, matyti aiškūs sutapimo požymiai: darbo atlikimas atitinka kompiuterinio raštingumo reikalavimus, darbo tobulinimas susijęs su proceso įvairinimu, edukacinės sistemos kaita koreliuoja su nauju darbo kūrimu. Todėl galima daryti išvadą, kad skirtinguose IKT diegimo etapuose, būtina skirtinga kompetencija (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Kompetencijos lygiai ir etapai

Šaltinis: Jucevičienė, 2005, p. 21

Pedagogo IKT kompetencijos lygiai	I	II	III	IV
Kompetencijos lygiai	Elgsenos	Pridedamasis	Integruota	Holistinis
	<i>Elementari elgsena pagal darbo vietos reikalavimus</i> <i>Darbo operacinis atlikimas</i>	<i>Elgesys ir žinojimas (interpretuojamas kaip pridedamoji vertė)</i> <i>Darbo tobulinimas</i>	<i>Žinojimo integracija= kūrybinė veikla</i> <i>Darbo vidaus ir išorės sąlygų keitimas</i>	Holistinė kompetencija <i>Naujo darbo sukūrimas</i> <i>Kvalifikacijos perėjimas į naują veiklos situaciją</i>
Etapai	Įvedimas	Taikymas	Integracija	Transformavimas
	I. Naujo turinio (mokymas apie IKT kaip objektą, kompiuterinio raštingumo mokymas) Diegimas, priėjimas prie kompiuterių	II.1.Tradicinio edukacinio proceso įvairinimas (IKT taikymas kaip mokymo priemonės, bei su tuo susijusi ped. sistemos kaita)	II.2.Mokymo ir mokymosi galimybių plėtra panaudojant internetą (komunikacijos kaita tarp mokytojo ir mokinio)	II. Edukacinių elementų transformavimas. Edukacinės sistemos paradigmatis virsmas

Apibendrinant galima teigti, kad skirtinguose IKT diegimo etapuose reikalinga skirtinga kompetencija. Mokytojai privalo mokėti valdyti informaciją, valdyti šiuolaikines informacines ir komunikacines technologijas, turėti informacinių gebėjimų, plėtoti komunikacinių technologijų panaudojimo būdus ir skatinti inovatyvų mokymąsi. Priklausomai nuo lygio keliami skirtingi reikalavimai mokytojo IKT kompetencijos sritims ir charakteristikoms. Todėl vienokio lygio kompetencija reikalinga, kai pradedamas kompiuterinio raštingumo mokymas, kitokio lygio, kada ugdyme atsiranda virtualūs tinklai ir reikia keisti visus edukacinius elementus. Taigi, kompetencijos dalis keičiasi priklausomai nuo kompetencijos lygio. Atkreiptinas dėmesys, kad kompetencija nenunyksta, o papildoma naujomis savybėmis.

Analizuodamas pedagogo IKT kompetenciją, Anderson (2002) pabrėžia, kad mokymas ir mokymasis kaip dvi medalio pusės susijusios tarpusavyje. Mokytojai turi įgyti pasitikėjimą IKT naudojant ugdymo procese. Mokslininkas išskiria keturis IKT diegimo etapus, kuriuose nurodo: pirma - mokytojai ir mokiniai turi atrasti IKT kaip priemones ir įgyti pasitikėjimą jas naudojant, antra - privalo žinoti kaip naudoti IKT, trečia – suprasti kur naudoti IKT ir ketvirta – tobulinti IKT priemonių naudojimo žinias.

Panašiai rašo Jucevičienė ir Brazdeikis (2003), mokslininkai nurodo, jog technologijų kaita reikalauja, kad mokytojas išmoktų naudotis naujomis technologijomis ir galėtų jas pritaikyti savo darbe, mokėtų pasirinkti reikiamas priemones, gebėtų bendrauti, vertinti, todėl atsiranda būtinybė pedagogui turėti IKT kompetenciją. Mokslininkai apibūdindami IKT diegimo charakteristikas pastebi, kad pirmame etape svarbus naujo turinio (kompiuterinio raštingumo) diegimas, nes pedagogai turi padėti mokiniams plėtoti kompiuterinį raštingumą. Antrame etape didinamas tradicinio proceso įvairinimas ir veiksmingumas, nes mokytojai turi išbandyti IKT taikymo galimybes ugdymo procese. Trečiame etape svarbi mokymo ir mokymosi galimybių plėtra, taikant IKT pamokose ir ketvirtame etape – edukacinių elementų transformavimas, kai IKT gali keisti dalykų turinį bei mokyklos organizacijos kultūrą.

Apibendrinant galima teigti, kad nuo lygio yra keliami ir skirtingi reikalavimai mokytojo IKT kompetencijos sritims. Kompetencijos lygiai (elgsenos, pridedamasis, integruotas, holistinis) koreliuoja su IKT diegimo etapais (įvedimas, taikymas, integracija, transformavimas). Tam, kad turėtų aukštesnio lygio kompetenciją, pedagogas turi būti pasiekęs žemesnius kompetencijos lygius.

2. PRADINIO UGDYMO PEDAGOGŲ IKT KOMPETENCIJOS TOBULINIMO GALIMYBĖS

2.1. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo samprata

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2017) nurodoma, kad pedagogo kvalifikacija Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstama asmens turimų kompetencijų arba profesinės patirties ir turimų kompetencijų, reikalingų mokiniams ugdyti, visuma. Švietimo įstatymas įpareigoja pedagogus tobulinti kvalifikaciją ir suteikia teisę ne mažiau kaip penkias dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose.

Kvalifikacijos tobulinimas – tai neformalus švietimas ir savišvieta, kuriais siekiama įgyti ir plėtoti profesinei veiklai reikalingas kompetencijas. Kvalifikacijos tobulinimą vykdo ir organizuoja **kvalifikacijos tobulinimo institucija** – tai švietimo įstaiga, turinti teisę vykdyti valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų bei pagalbos mokinių specialistų kvalifikacijos tobulinimą (Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai, 2007).

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijoje (2012) pabrėžiama, kad kvalifikacijos tobulinimas pratęsia pedagogo rengimą ir trunka visą profesinės veiklos laikotarpį. Koncepcijoje pedagogų kvalifikacijos tobulinimo samprata pateikiama tokiais principais:

- įsivertinimo – pedagogas turi suprasti kas jo veikloje yra tobulintina;
- geriausios praktikos – pedagogas turi perimti geriausias ugdymo praktikas;
- subsidiarumo – švietimo įstaiga ir pedagogas yra pagrindiniai subjektai pasirenkantys profesinio tobulinimosi sritis ir formas.

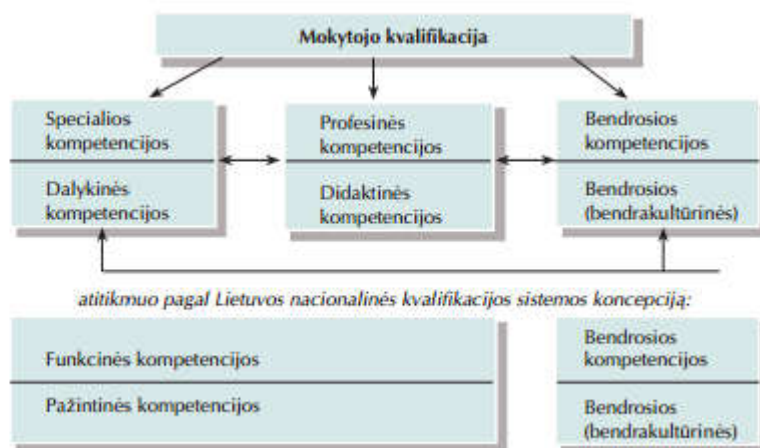
Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų 2017-2019 metų kvalifikacijos tobulinimo prioritetuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. V-647 „Dėl Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų 2017-2019 metų kvalifikacijos tobulinimo prioritetų patvirtinimo“ nustatyti trys prioritetai ir jų kryptys:

1. Individuali mokinio pažanga: pažinimas, stebėjimas, vertinimas. Prioriteto kryptys – mokinio refleksija, pažangos bei lūkesčių įsivertinimas.

2. Įrodymais grįstas mokymas. Nustatytos prioriteto kryptys – tarptautinių tyrimų, mokyklos išorės vertinimo ir kitų vertinimų rekomendacijų ir informacijos panaudojimas proceso kokybei gerinti, vertinimas ir įsivertinimas, pedagoginio personalo veiksmingumo didinimo priemonės.
3. Pedagoginių darbuotojų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimas. Kryptys – profesinis pedagogų skaitmeninis raštingumas, bendravimo ir bendradarbiavimo kompetencijos bei dalykinės kompetencijos.

Vis dažniau kalbama ne apie pedagogo darbą, o apie jo veiklą, todėl pedagogas turi suprasti, jog norint ką nors gauti besikeičiančiame pasaulyje, svarbu gerai pažinti ir gebėti valdyti nuolat atsirandančias pokyčių jėgas, suvokti mokinio asmenybės raidos ypatumus, išmanyti mokymosi psichologinius ir sociokultūrinius pagrindus bei gebėti visą tai taikyti ugdymo procese (Gudeliėnė-Gudelevičienė ir Kaušylienė, 2006).

Laužackas ir kt. (2010) tyrinėdami mokytojo kvalifikacijos tobulinimo poreikius, pastebi, kad didelės permainos moksle, skatina keistis ir kelia naujus reikalavimus mokytojų tobulėjimui. Mokytojo kvalifikacija apima ne tik pedagogines ir dalykines teorines kompetencijas, bet ir dalykines praktines kompetencijas, nes mokytojui nepakanka vien teorinių žinių, jis turi turėti ir praktinės patirties konkrečioje veiklos srityje. Mokytojo kvalifikacijos struktūrą mokslininkai apibūdina 7 pav.

7 pav. Mokytojo kvalifikacijos struktūra

Šaltinis: Laužackas ir kt., 2010, p. 15

Vadinasi, nuolatinio mokymosi procese, dalykinių (specialiųjų) mokytojo kompetencijų neužtenka, svarbu nuolat tobulinti profesines ir didaktines kompetencijas, kadangi žinios sensta ir atsiranda naujos, keičiasi ugdymo turinys. Tam, kad ugdymo veikla būtų sėkminga, būtinas didaktikos išmanymas.

Pedagogų kompetencija ir kvalifikacijos tobulinimas daro didelę įtaką švietimui, todėl pedagogų profesionalumo didinimas yra vienas iš švietimo strateginių tikslų. Kvalifikaciją tobulina valstybinių, savivaldybių, nevalstybinių ikimokyklinio ugdymo įstaigų, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo pedagogai. Lietuvoje pedagogų kvalifikacijos tobulinimas iš dalies decentralizuotas, nes pedagogų kvalifikacijos tobulinimą organizuoja savivaldybių švietimo centrai ar kitos įstaigos, o Švietimo ir mokslo ministerija numato šios srities prioritetus ir skiria tam lėšas. Tam, kad pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistema būtų sukurta veiksminga, ji turi būti aiškiai reglamentuota teisės aktu, sudarytos prielaidos kryptingai planuoti pedagogų kvalifikacijos tobulinimą, išsamiai reglamentuotos pedagogų kvalifikacijos programos bei pagal aiškią sistemą skiriamas finansavimas (Valstybinio audito ataskaita, 2016)

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimą įvairias aspektais reglamentuoja apie penkiasdešimt įvairaus lygio nacionalinių teisės aktų, pagrindiniai teisės aktai: Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 1991 m. birželio 25 d. Nr. I-1489 (2011-03-17 įstatymo Nr. XI-1281 redakcija), kuriame nustatyta, kad pedagogų kvalifikacijos tobulinimas yra sudedamoji neformaliojo suaugusiųjų švietimo dalis, vykdomas pagal neformaliojo švietimo kvalifikacijos programas, kvalifikacijos tobulinimo programą įgyvendina švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka akredituotos kvalifikacijos tobulinimo įstaigos. Įstatyme pabrėžiama, kad pedagogai privalo tobulinti kvalifikaciją ir turi teisę ne mažiau kaip penkias darbo dienas dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas, 1998 m. birželio 30 d. Nr. VIII-822 (2014-07-10 įstatymo Nr. XII-1018 redakcija) reglamentuoja neformalųjį švietimą ir tęstinį mokymąsi, organizavimo ir finansavimo pagrindus. Įstatymo paskirtis – suteikti asmeniui teises garantijas įgyvendinti įgimtą teisę visą gyvenimą ugdyti savo asmenybę, įgyti žinių ir gebėjimų bei gerinti profesinius įgūdžius. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007-03-29 d. įsakymu Nr. ISAK-556 patvirtinti Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai reglamentuoja valstybinių (išskyrus aukštųjų) ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo tikslus, uždavinius, būdus bei organizavimą ir finansavimą. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007-01-15 d. įsakymu Nr. ISAK-54 patvirtintame Mokytojo profesijos kompetencijos apraše (2007) apibūdinamos mokytojo profesinės kompetencijos (bendrakultūrinės, profesinės, bendrosios ir specialiosios) ir gebėjimai. Lietuvos Respublikos

darbo kodekse, patvirtintame 2016-09-14 d. Nr. XII-2603 nustatyta, kad darbdavys privalo sudaryti tinkamas sąlygas darbuotojų profesinės kvalifikacijos ir įgūdžių tobulinimui.

Siekiant įvertinti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemą, Dačiulytė ir kt. (2011) atliko Lietuvos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos analizę, kurios tikslas – išanalizuoti Lietuvos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo (toliau – PKT) sistemą. Tyrimo metu buvo išanalizuota pedagogų kvalifikacijos tobulinimo prielaidos ir organizavimą reglamentuojantys teisės aktai, atlikti paslaugas teikiančių įstaigų ir kitų PKT paslaugų teikėjų aprašymai ir įvertinimai, specialistų rengimas, apibūdintos bei aprašytos PKT sistemos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės. Taip pat pateikti siūlymai PKT sistemos tobulinimui ir rekomendacijos PKT sistemos funkcionavimo modeliavimui. Atsižvelgiant į gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad Lietuvos mokytojai mažai linkę dalintis patirtimi su kitais, mažai domisi reikšmingomis temomis ir nesieja savo profesinės karjeros su kvalifikacijos kėlimu, nors visose ES šalyse į kvalifikacijos kėlimą žiūrima kaip į visą gyvenimą trunkantį lavinimąsi ir tobulinimąsi. Lietuvoje yra nemažai PKT paslaugas teikiančių įstaigų, tačiau nėra aiškiai įvardinta kokio pedagogų kvalifikacijos tobulinimo reikia, nors ši sritis pakankamai gerai finansuojama. Taip pat ataskaitoje pabrėžiama, kad PKT vykdančių specialistų rengimas specialiai šiai veiklai nėra vykdomas, o kvalifikacijos tobulinimo dalyviai labiausiai pageidauja pedagogų – praktikų. PKT sistemoje neaiškumų kyla ir dėl pasiskirstymo funkcijomis, sunku nustatyti kas vykdo vienas ar kitas funkcijas bei atsako už tam tikrą rezultatą.

Taigi, atlikę pedagogų kvalifikacijos tobulino sistemos analizę, tyrimo autoriai pateikia pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių aprašymus, žiūrėti 4 lentelėje:

4 lentelė. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės

Šaltinis: Dačiulytė ir kt. 2011, p. 80-81

VIDINĖ APLINKA	
Stiprybės	Silpnybės
1. Aiški PKT finansavimo sistema (mokinio krepšelis, projektiniai pinigai); 2. Decentralizuota PKT sistema ir paslaugų teikėjų įvairovė;	1. PKT organizavimas vyksta be aiškaus vadybinio modelio, schemas (daugiau chaotiškai); 2. Formalizuotas ir uždaras paslaugų vertinimas (nevertina kokybė arba mažai vertinama);

4 lentelės tęsinys kitame puslapyje

4 lentelės tęsinys

<p>3. Užtikrintas PKT paslaugų prieinamumas: išplėtotas mokytojų švietimo centrų tinklas regionuose; aiškios centrų funkcijos.</p> <p>4. PKT pasiūlos įvairovė (formos, priemonės, vieta ir pan.);</p> <p>5. PKT, kaip vieną iš veiklų, integruojančių projektų ir programų gausa.</p> <p>6. Veikia Lektorių sertifikavimo sistema (parengta ŠDC, svarstyta ŠMM);</p> <p>7. Sukurti Pradedančiojo mokytojo standarto pradmenys (ŠDC ir tarptautinės komandos parengtas kompetencijų aprašas, įteiktas ŠMM)</p> <p>8. Mėginama remtis mokyklų prioritetais bei mokytojų poreikiais</p>	<p>3. PKT neturi aiškios orientacijos į rezultata (klasės, mokyklos lygmeniu);</p> <p>4. Trumpalaikiai PKT renginiai, neturintys ilgalaikio poveikio;</p> <p>5. Menkai tarpusavyje derinami mokyklų ir individualūs mokytojų poreikiai;</p> <p>6. Mokytojai, mokyklos ir švietimo centrai mažai dalinasi profesine patirtimi</p> <p>7. PKT suprantama siaurai (vyrauja domėjimasis dėstomo dalyko tobulinimu, mažai skiriama dėmesio naujovėms, susijusioms su globaliais pokyčiais, visuomeninėmis tendencijomis);</p> <p>8. Mokyklos ir mokytojai ne visada gali pasirinkti pageidaujamą PKT paslaugos teikėją (jei pinigai savivaldybės švietimo centre);</p> <p>9. Informacijos apie PKT teikiamas paslaugas prieinamumas, išsamumas</p>
IŠORINĖ APLINKA	
Galimybės	Grėsmės
<p>Sukurta tarpusavyje derančių PKT dokumentų sistema;</p> <p>2. PKT remsis valstybine švietimo strategija;</p> <p>3. Bus realiai pripažįstami ES prioritetai: kokybė, efektyvumas, tęstinis mokymasis, partnerystė, mobilumas (orientacija į ES standartus)</p> <p>4. Vykdam PKT bus orientuojamasi į patobulintą mokytojų profesijos kompetencijos aprašą, kaip svarbiausią norminį dokumentą.</p>	<p>1. Nebus vieningos PKT koncepcijos;</p> <p>2. ŠMM švietimo strategijoje nebus numatytas PKT kokybės vertinimas (nėra aiškių kokybės vertinimo kriterijų, neaiškus tolesnis akreditacijos sistemos likimas);</p> <p>3. Pedagoginės kvalifikacijos reikalavimai bus orientuoti ne į kompetencijas, o į formalius reikalavimus;</p> <p>4. Neatsiras formali ir neformali veiksmų koordinacija tarp PKT institucijų;</p> <p>5. Viešųjų pirkimų įstatymas bus orientuotas į „pigią prekę“ (mažiausia kaina)</p>

Vadinasi, galima kelti prielaidą, kad PKT sistema turi nemažai privalumų, nes ši sritis pakankamai gerai finansuojama, yra nemažai paslaugų teikėjų, užtikrinamas šių paslaugų prieinamumas, yra galimybė, kad bus patobulintas mokytojų profesijos kompetencijos aprašas. Tačiau yra ir trūkumų, todėl, kad vis dar nėra derinami mokyklų ir pedagogų

individualūs poreikiai, mažai skiriama dėmesio naujovėms, ne visada mokytojai gali rinktis paslaugos teikėją, trūksta mokyklų, švietimo centrų bendradarbiavimo, nėra aiškių kokybės vertinimo kriterijų.

Atlikus pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos analizę, 2012 m. buvo parengtas Pedagogų kvalifikacijos modelio projektas, kuriame numatytos pagrindinės PKT tobulinimo kryptys: didinti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo galimybes, atnaujinti Mokytojų profesijos kompetencijų aprašą, parengti strategiškai pagrįstą pedagogų kvalifikacijos koncepciją bei plėtoti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos stiprybes (Dačiulytė ir kt., 2012).

Apibendrinant galima teigti, kad didelės permainos moksle kelia naujus reikalavimus mokytojams, kvalifikacijos tobulinimas trunka visą profesinės veiklos laikotarpį, todėl pedagogo kompetencijos ir kvalifikacijos tobulinimas daro didelę įtaką švietimo kokybei, kurios rezultatas yra mokinių pasiekimai ir jų pažanga. Mokytojo kvalifikacijos tobulinimas turi remtis pačių mokytojų iniciatyva bei atsakomybe ir turi būti derinamas su mokykloje vykstančia veikla. Todėl pedagogo kvalifikacijos tobulinimo sistema turi būti veiksmingai veikianti ir orientuota į rezultatą.

2.2. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sritys ir formos

Lietuvos švietimo sistema sudaro galimybes mokytis visą gyvenimą, tai leidžia veiksmingas ir tęstinis švietimas. Šiandieninis gyvenimas ir sparčiai augantis informacijos srautas, kelia reikalavimus pedagogų veiklos kokybei, todėl būtinas aktyvus besimokančiojo asmens dalyvavimas studijų procese, nauji metodai, kurie leistų ieškoti ir tvarkyti informaciją. Mokytojas turi nuolat plėtoti savo profesinę kompetenciją, nes profesinį meistriškumą gali pasiekti tik tie mokytojai, kurie nuolat tobulina savo gebėjimus (Pečiuliauskienė ir Cvirkienė, 2004).

Mokymasis yra užimtumo, ekonominės sėkmės ir visaverčio bendruomeniškumo esmė, todėl svarbiausia - nuolatinio mokymosi poreikis. Šiuo metu greta formaliojo švietimo vis reikšmingesni tampa gebėjimai, žinios, įgytos įvairiuose seminaruose, kursuose, per darbo patirtį. Žinoma, savišvieta ar neformaliojo būdu įgytos žinios ne visada tinka darbdaviams, tačiau kompetencijų pripažinimas gali padėti lengviau įgyti norimas kvalifikacijas, stiprinti motyvaciją mokytis ir tobulėti (Švietimo problemos analizė, 2016).

Šiuo metu Lietuvoje teisiškai apibrėžtą galimybę pripažinti kompetencijas turi tik suaugusieji, kurie siekia mokytis toliau. Tai akcentuojama Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatyme (2014) - neformaliojo švietimo ar savišvietos būdu įgyta bendroji ar specialioji kompetencija gali būti:

- švietimo ir mokslo ir ministro nustatyta tvarka pripažįstama kaip baigta formaliojo švietimo programos (išskyrus studijų programas) dalis arba aukštosios mokyklos nustatyta tvarka kaip studijų programos dalis;
- teisės aktų nustatyta tvarka pripažinta ir įteisinta kaip kompetencija, reikalinga įstatymų reglamentuojamam darbui ar funkcijai atlikti;
- pripažinta ir įteisinta kaip kvalifikacija, atitinkanti tam tikrą Lietuvos kvalifikacijų lygį.

Vadinasi, kompetencija yra pagrindas, kuriuo remiantis gali būti suteikiama kvalifikacija, o kai savišvietos ir neformaliojo būdu įgytos kompetencijos formalizuojamos, jos gali virsti tam tikromis kvalifikacijomis.

Pasak Bankauskienės (2012), pedagogas turi rūpintis asmeniniu ir profesiniu tobulėjimu, nes tai yra jo atsakomybė, nes kompetentingas mokytojas, visada apmąsto savo požiūrį ir kompetenciją. Jis privalo žinoti asmeninius standartus, stiprybes ir silpnybes, kad savo asmeninį gebėjimą galėtų pritaikyti mokyklos strategijoje.

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas vykdomas pagal neformaliojo švietimo kvalifikacijos tobulinimo programas, kurias įgyvendina švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka akredituotos kvalifikacijos tobulinimo įstaigos. Pagal pateiktus Ugdymo plėtotės centro duomenis, šiuo metų yra septyniasdešimt šešios akredituotos įstaigos, kurios gali vykdyti pedagogų kvalifikacijos tobulinimą. Siekiant kokybės, Ugdymo plėtotės centras yra atsakingas už pedagogų kvalifikacijos tobulinimo įstaigų ir programų akreditavimą. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų procedūras reglamentuoja Mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo tvarkos aprašas (2007), patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. ISAK – 2275. Kaip nurodoma Apraše, akredituota programa, tai ekspertų įvertinta ir pripažinta Apraše nustatytus vertinimo kriterijus atitinkanti programa. Programos rengiamos ir teikiamos akredituoti šiais lygiais:

- **nacionalinio lygio programa** – ministerijos užsakymu parengta valstybinės švietimo politikos strateginėms kryptims įgyvendinti skirta programa, kurios trukmė ne mažesnė kaip 30 akademinė valandų. Šiuo metu yra dešimt akredituotų nacionalinio lygio programų, kurios akredituojamos Ugdymo plėtotės centro 2-5 metų laikotarpiui;
- **institucinio lygio programa** – valstybinės švietimo politikos įgyvendinimui užtikrinti vietose (regione, savivaldybėje, mokykloje), švietimo naujovių plėtrai ir sėkmingos patirties sklaidai skirta programa, kurios trukmė ne mažesnė kaip 18

akademinių valandų. Programos rengia ir vykdo akredituotos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo įstaigos, jos akredituojamos 1-3 metų laikotarpiui. Akredituoti gali Ugdymo plėtotės centras arba pačios akredituotos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo įstaigos: jeigu programos prilygintos akredituotoms programoms.

Prilyginta akredituotai programa - tai institucijos, kurios kvalifikacijos tobulinimo veikla akredituota pagal Institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos taisykles, įvertinta programa.

- **Programos**, vykdomos ne Lietuvos Respublikos teritorijoje. Akredituojamos Ugdymo plėtotės centro 1-3 metų laikotarpiui, kurias rengia akredituotos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo institucijos. Remiantis Ugdymo plėtotės centro pateiktais duomenimis, šiuo metu yra trisdešimt septynios akredituotos programos.

Programos rengiamos remiantis „Mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo tvarkos aprašo (2007), pirmame priede pateikta forma.

Programos struktūrinės dalys:

- Teikėjas (nurodoma vardas ir pavardė, rekvizitai).
- Programos pavadinimas, lygis (pvz.: „Nuotoliniai mokymai mokytojų edukacinei IKT kompetencijai tobulinti“)
- Programos rengėjas(ai) – (pvz.: kursų programa parengta pagal modulių turinį, kuriuos rengė V. Dagienė ir kt., redagavo J.R. Klimkienė.)
- Programos anotacija (aktualumas, reikalingumas) – (pvz.: žinių visuomenėje informacinių komunikacinių technologijų (toliau – IKT) naudojimas yra ypač aktualus siekiant kokybiškos ir veiksmingos mokymo ir mokymosi proceso kaitos. Parengtas kursas atitinka integruoto modelio reikalavimus, didelis dėmesys skiriamas mokytojų tarpusavio bendravimui, refleksijai, patirties kaupimui ir sklaidai.)
- Programos tikslas (pvz.: tobulinti mokytojų edukacinę informacinių ir komunikacinių technologijų (IKT) kompetenciją)
- Programos uždaviniai (pvz.: praplėsti akiratį IKT taikymo ugdyme metodologiniais ir praktiniais aspektais, išmokyti mokytojus naudoti IKT mokymo ir mokymosi priemonės, suprasti tarpusavio bendradarbiavimo poreikį ir svarbą keičiantis patirtimi.)
- Programos turinys (įgyvendinimo nuoseklumas, temos, užsiėmimų pobūdis (teorija/praktika/savarankiškas darbas ir trukmė) – pvz.: įvadas į nuotolinį mokymosi

kursą, inovatyvūs mokymo metodai, testas, savarankiškas darbas, baigiamoji paskaita.

- Tikėtina(os) kompetencija(os), kurią(as) įgis programą baigęs asmuo, mokymo(si) metodai, įgytos(ų) kompetencijos(ų) įvertinimo būdai (pvz.: praktinio pobūdžio gebėjimai, gebėjimas dirbti virtualioje mokymosi aplinkoje, naudotis nuotoliniu mokymosi kursu. Įgytų kompetencijų įvertinimo būdai – savarankiškų individualių darbų pristatymas.)
- Programai vykdyti naudojama mokomoji medžiaga ir techninės priemonės:
 1. mokomoji medžiaga (pvz.: nuotolinio mokymosi kursas, 7 moduliai);
 2. techninės priemonės (pvz.: kompiuteriai, multimedijos projektorius).
- Programai rengti naudotos literatūros sąrašas ir kitų informacinių šaltinių sąrašas (pvz.: VMA Moodle aplinkoje esantis nuotolinio mokymosi kursas „Mokytojų kompiuterinis raštingumas: edukacinė dalis“).
- Lektorių darbo patirtis ir kompetencijos (pridedamos lektorių darbo patirtį ir kompetenciją patvirtinančių dokumentų kopijos) – pvz.: jungtinė lektorių grupė, mokslo ir studijų institucijų dėstytojai, mokslininkai, tyrėjai.
- Kvalifikaciniai reikalavimai lektoriams (jei nustatyti).
- Dalyviai:
 1. pasirengimas Programai (praktinės veiklos patirtis ir kompetencija(os), kurią(as) turi turėti programos dalyvis) – pvz.: mokėti naudotis el. paštu, internetu.
 2. Programos dalyvių tikslinės grupės (pvz.: pradinio ugdymo mokytojai).

Programos turi atitikti Švietimo ir mokslo ministerijos nustatytus prioritetus, o programos rengėjas turi išmanyti švietimo raidos tendencijas, švietimo prioritetus bei švietimą reglamentuojančius dokumentus. Rengiant kvalifikacijos tobulinimo programas reikėtų remtis ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. sausio 22 d. įsakymu Nr. ISAK - 130 „Dėl valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo, kuriame nurodoma, kad iš valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų gali būti finansuojama valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų edukacinių išvykų sąmatos dalis, skirta kvalifikacijos tobulinimo programai vykdyti. Taip pat Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. sausio 22 d. įsakymu Nr. ISAK- 131 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2007 m. balandžio 3 d. įsakymo Nr. ISAK – 591 „Dėl Profesijos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų“ pakeitimo, kuriame pažymima, kad iš valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų gali

būti finansuojama profesijos mokytojų edukacinių išvykų sąmatos dalis, skirta kvalifikacijos tobulinimo programai vykdyti. (Bankauskienė, Augustinienė ir Čiučiulkienė, 2008).

Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatuose (2007) pabrėžiama, kad kvalifikacijos tobulinimas vykdomas pagal neformaliojo švietimo kvalifikacijos tobulinimo programas bei savišvietos būdu. Jame nurodomos šios kvalifikacijos tobulinimo formos:

- kursai – mokymas pagal nustatytą privalomąją kvalifikacijos tobulinimo programą, tam tikrai veiklai atlikti, trunkantis ne mažiau kaip 30 valandų;
- seminaras – lektoriaus vadovaujama interaktyvi dalyvių sąveika pagal kvalifikacijos tobulinimo programą, kurios trukmė ne mažesnė kaip 6 valandos;
- edukacinė išvyka – išvykoje vykdoma kvalifikacijos tobulinimo programa;
- stažuotė – veikla, vykdoma pagal programą, kuria siekiama įgyti praktinės veiklos patirties;
- konferencija – teorinis, diskusinis susirinkimas, kuris skirtas edukacinių/pedagoginių klausimų aptarimui ir vykdomas pagal parengtą programą.

Remiantis Ugdymo plėtotės centro pateiktais duomenimis, rekomenduojamos kvalifikacijos tobulinimo formos yra:

- konsultavimas – konsultuojamo ir konsultanto bendradarbiavimas, skatinantis konsultuojamą asmenį spręsti problemas;
- metodinė diena – dalykinis profesinis mokytojų bendradarbiavimas, dalijimasis gerąja patirtimi pagal parengtą planą;
- nuotolinis mokymas(is) – mokymas(is) be tiesioginio kontakto su dėstytoju, naudojant informacines komunikacines technologijas;
- paroda – pažangios edukacinės/pedagoginės patirties viešas rodymas, aptarimas bei analizavimas;
- projektinė veikla – veikla orientuota į unikalių produktų ar paslaugų sukūrimą, švietimo inovacijų paiešką;
- praktikumas – trumpalaikė iki 6 valandų interaktyvi atitinkamos srities specialisto ir dalyvių sąveika, konkreitiems klausimams išsiaiškinti.

2012 m. gegužės 22 d. vykdomame Ugdymo plėtotės centro projekte „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra“ (II etapas), Nr. VP1-2.2-ŠMM-02-V-01-009, kuris buvo orientuotas į pedagogų kvalifikacijos tobulinimo pokyčius bei naujų kvalifikacijos tobulinimo formų paiešką ir inovacijas, buvo pristatytos ir išbandytos penkios inovatyvios kvalifikacijos tobulinimo formos:

- supervizija (profesinių santykių konsultavimas) – nauja kvalifikacijos tobulinimo forma, kurios tikslas skatinti mokytojus analizuoti savo darbą, įvertinti iškilusias problemas ir tarpusavio bendradarbiavimą. Supervizorius (profesinės veiklos stebėtojas) palydi ne tik iki sprendimų suradimo, tačiau ir iki jų įgyvendinimo;
- mini mokymai - tai mokymai susiję su mokytojo veiklos planavimu bei ugdymo proceso organizavimu, mokinių ir mokytojo bendradarbiavimu, aktyviu mokinių darbu pamokose, skirti konkrečiai mokyklos bendruomenei;
- ugdomasis vadovavimas – mokytojų profesinė tobulėjimo forma, grindžiama pedagogų tarpusavio bendradarbiavimu, tobulinant mokytojų bendruosius gebėjimus.
- stažuotės Lietuvoje – galimybė mokytojams ne tik skleisti savo gerą patirtį, tačiau kartu tobulinti savo praktinius įgūdžius ir žinias;
- stažuotė užsienyje – stažuotės Norvegijoje, Slovakijoje, Airijoje ir Slovėnijoje, kurių metu pedagogai gali susipažinti su kitų šalių pedagogų darbo ypatumais.

Brazienės, Aido ir Žukausko (2014) atliktame tyrime, pateikiama inovatyvių pedagogų kvalifikacijos tobulinimo formų efektyvumo tyrimo ataskaita, kuri skirta įvertinti mokymų veiksmingumą, naudingumą ir reikalingumą. Šio tyrimo tikslas – išsiaiškinti inovatyvių pedagogų kvalifikacijos tobulinimo formų: Stažuotės Lietuvoje, Supervija, Paramos kolegai modelis ir Mini mokymai, efektyvumą. Remiantis gautais rezultatais galima teigti, kad mokytojai teigiamai vertino dalyvavimą inovatyviuose mokymuose, suprato naudą, kurią suteikė inovatyvūs mokymo metodai. Atkreiptinas dėmesys, kad pedagogai ateityje būtų linkę rinktis inovatyvius mokymų metodus, dėl jų tinkamumo šiuolaikinės visuomenės kontekste.

Vadinasi, pedagogams yra siūlomos įvairios kvalifikacijos tobulinimo formos, kuriose jie gali patobulinti esamas kompetencijas, įgyti žinių, gebėjimų ir įgūdžių, gauti kvalifikacijos tobulinimo renginių pažymėjimus. Pedagogai turi patys nuspręsti ko ir kur mokytis, ir kokius savo gebėjimus tobulinti.

Remiantis Kalvaičio (2014) ataskaitos duomenimis, galima teigti, kad mokytojai aktyviai dalyvauja pedagogų tobulinimo programose, tačiau norėtų, kad kvalifikacijos tobulinimo renginiai vyktų vietinėse švietimo įstaigose: tame pačiame rajone ar mieste, švietimo įstaigoje, kurioje dirba. Tobulindami savo kvalifikaciją naudingiausiomis kvalifikacijos tobulinimosi formomis laiko seminarus ir kursus, mažiau renkasi edukacines išvykas, konferencijas ir savišvietą. Renkantis kvalifikacijos tobulinimo renginį, pedagogams svarbiausi kriterijai yra – renginio turinys, renginio nauda, taikomi metodai bei asmeninių poreikių kvalifikacijos tobulinimui atitikimas.

Šiuolaikinė švietimo sistema priversta keistis, nes pasikeitė ir pats švietimo ir tobulinimosi tikslas. Dabar svarbu ne žinių perteikimas ir įgijimas, o pedagogų kompetencijų

ugdymas. Mokytojų kvalifikacijos tobulinimas bus veiksmingas, jei truks ilgesnį laiką ir bus susietas su praktika, kurios metu sprendžiamos aktualios mokytojui ar mokiniams problemos. Anot Kalvaičio (2016), atlikto tyrimo metu buvo išsiaiškinta, kad pedagogai patys nusprendžia kokiuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose dalyvauti, tačiau dažniausiai renkasi seminarus, kurie trunka ilgiau negu vieną dieną, nes trumpi, pvz. 6 akademinų valandų seminarai yra mažiausiai naudingi. Atkreiptinas dėmesys, kad pedagogai, dirbantys kaimo mokyklose ir turintys didesnę negu 25 metai pedagoginio darbo stažą, labiau renkasi trumpesnius kvalifikacijos tobulinimo renginius, nors jie yra mažiau naudingi jiems patiems. Mokytojai įgiję aukštesnę kvalifikacinę kategoriją dažniau renkasi kvalifikacijos tobulinimo renginius, kurie yra ilgesnės trukmės, pvz. kelių dienų. Tačiau kai kuriems pedagogams kvalifikacijos tobulinimo renginiai reikalingi ne tam, kad įgytų reikiamų žinių ir gebėjimų, o tam, kad gautų kvalifikacijos tobulinimą patvirtinantį dokumentą, reikalingą įgyti aukštesnę kvalifikacinę kategoriją.

Vadinasi, pedagogai turi galimybes tobulinti savo kvalifikaciją, nes šiuo metu yra daug įvairių kvalifikacijos tobulinimo formų, tai yra: seminarai, kursai, stažuotės, edukacinės išvykos ir kt. Kvalifikacijos tobulinimo renginiuose mokytojai gali patobulinti esamas kompetencijas ir įgyti naujų, reikalingų profesinėje veikloje. Analizuojant pedagogų kvalifikacijos tobulinimą, svarbu nustatyti ar patiems pedagogams reikia tokio kvalifikacijos tobulinimo, nes pedagogai patys sprendžia kokius rinktis kvalifikacijos tobulinimo renginius. Pasirenkant kvalifikacijos tobulinimo renginį, mokytojams svarbūs renginio aspektai: trukmė, forma ir vieta. Pasak Laužacko, Gedvilienės, Tūtlio ir Juozaitienės (2010), mokytojų kvalifikacijos tobulinimo efektyvumas labai priklauso nuo mokytojų darbo krūvio, kiek mokinių yra klasėse, kaip įstaiga, kurioje dirba, aprūpinta pažangiomis informacinėmis technologijomis ir svarbiausia nuo pačių mokytojų požiūrio į asmeninį ir profesinį tobulėjimą.

Apibendrinant galima teigti, kad pedagogų kvalifikacijos tobulinimas vykdomas pagal neformaliojo švietimo kvalifikacijos tobulinimo programas, kurios turi atitikti Švietimo ir mokslo ministerijos nustatytus prioritetus. Kvalifikaciją pedagogai gali tobulinti įvairiuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose: seminaruose, kursuose, konferencijose, stažuotėse bei kt., tik turi nuspręsti kokius renginius pasirinkti ir kokius savo gebėjimus norėtų partobulinti.

2.3. Informacinių komunikacinių technologijų kompetenciją apibūdinantys/reglamentuojantys dokumentai

Pastaruoju metu Lietuvoje didelis dėmesys skiriamas IKT integravimui į ugdymo procesą. Informacinės komunikacinės technologijos vis labiau veikia mokymo ir mokymosi metodus, daro įtaką visam ugdymo procesui (Nekrašaitė ir Petkus, 2009).

Pirmosios mokyklų kompiuterizavimo strategijos įgyvendinimas buvo susijęs su IKT diegimu į švietimą. Informacijos ir komunikacijos technologijos diegimo Lietuvos švietime strategijoje (2000) nurodyta, kad pagrindinis tikslas yra numatyti IKT integravimo į Lietuvos bendrąjį lavinimą perspektyvą ir kryptis, veiksmingai panaudoti švietimo kompiuterizavimui skirtas lėšas. Strategijos objektas – bendrojo lavinimo pradinės, pagrindinės ir vidurinės mokyklos, gimnazijos, jaunimo ir specialiosios mokyklos. Tuo metu svarbiausia buvo aprūpinti mokyklas būtinu kompiuterių skaičiumi, mokomosiomis kompiuterinėmis priemonėmis, ugdyti mokinių technologijų naudojimo gebėjimus ir įgūdžius, gerinti mokytojų IKT kompetenciją. 2004 m. gruodžio 14 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. ISAK - 2015 „Dėl informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į Lietuvos švietimą 2005-2007 metų strategijos ir informacinių komunikacinių technologijų diegimo į Lietuvos švietimą 2005-2007 metų programos patvirtinimo“, buvo patvirtinta Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į Lietuvos švietimą 2005-2007 metų strategija, kurios tikslas:

- naudojant IKT pasiekti proveržį mokinių mokymui ir mokymuisi;
- sukurti švietimo kompiuterių tinklą;
- gerinti gyventojų kompiuterinę kompetenciją, siekiant sumažinti socialinę atskirtį IKT srityje.

Tam, kad mokymo procesas taptų patrauklesnis pačiam besimokančiajam, pagerėtų mokytojų ir mokinių darbo veiksmingumas, švietime turi būti taikomos informacinės komunikacinės technologijos. 2008-2012 metų mokyklų kompiuterizavimo strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. ISAK-2530 „Dėl informacinių komunikacinių technologijų diegimo į bendrąjį lavinimą ir profesinį mokymą 2008-2012 metų strategijos patvirtinimo“, skatinama kurti skaitmeninį mokymosi turinį, gerinti programinį ir technologinį mokyklų aprūpinimą, taikyti IKT ugdymui, skatinti nuolatinį pedagogų mokymąsi, rengti mokinius naudotis IKT mokymosi visą gyvenimą laikotarpiu. 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimu „Dėl Valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos patvirtinimo“ Nr. XII-745 buvo patvirtinta Valstybinė švietimo 2013-2022 metų strategija, kuri parengta siekiant sutelkti švietimo bendruomenės pastangas esminiams švietimo pokyčiams. Vienas iš strategijos tikslų ir yra pasiekti tokį pedagoginių bendruomenių lygį, kai daugumą sudaro nuolatos tobulėjantys ir dirbantys profesionalūs mokytojai ir dėstytojai. Šiam tikslui pasiekti buvo numatytos veiklos kryptys:

- motyvuoti jaunas žmones rinktis karjerą švietimo įstaigose;
- stiprinti motyvaciją suteikiant galimybes pedagogams nuolatos tobulinti kvalifikaciją;

- didinat šiuolaikinių technologijų išmanymą.

Apie pedagogų IKT kompetencijos tobulinimą pabrėžiama ir Reikalavimuose mokytojų kompiuterinio raštingumo programoms, patvirtintuose Lietuvos Respublikos ir mokslo ministro 2007 m. kovo 29 d. įsakymu „Dėl Reikalavimų mokytojų kompiuterinio raštingumo programoms patvirtinimo“ Nr. ISAK-555. Reikalavimų programoms objektas – pedagogų informacinių komunikacinių technologijų taikymo profesinės kompetencijos plėtojimas. Juose nurodoma, kad reikia nustatyti vienodus reikalavimus ir rekomendacijas mokytojui IKT kompetencijai įgyti, vertinti ir tobulinti. Tam, kad galėtų plėtoti IKT kompetenciją, pedagogas privalo įgyti:

1. Technologinio raštingumo pagrindus, kurie atitinka visuotinio kompiuterinio raštingumo standarto bazinį lygį.
2. Edukacinę IKT taikymo kompetenciją, kuri sudaryta iš vadybos ir mokymo komponentų.

Technologinis raštingumas turi atitikti Europos kompiuterinio raštingumo programos (toliau- ECDL programa) pradmenų lygį, todėl labiau rekomenduojama skirti dėmesį interneto taikymo galimybėms (t. y. informacijai ir komunikacijai) bei rengiant ir taikant pateiktis, mokant įvairių dalykų. Tam, kad mokytojas įgytų edukacinę IKT taikymo kompetenciją, dalyvaudamas ugdymo procese ir naudodamas šiuolaikines technologijas, privalo:

- kūrybiškai individualizuoti savo dalyko turinį;
- tikslingai naudoti kompiuterines priemones;
- sistemingai taikyti mokymo ir mokymosi metodus;
- planuoti IKT panaudojimo veiklą;
- organizuoti IKT išteklių valdymą;
- vertinti ir reflektuoti IKT panaudojimą.

Mokytojo profesijos kompetencijos apraše (2007) nurodoma, kad mokytojų informacinių technologijų kompetenciją turi sudaryti mokėjimas naudoti kompiuterio programinę ir techninę įrangą, pagrindines interneto paslaugas, ugdyti mokinių kompiuterinį raštingumą. Taip pat plėtoti komunikacinę ir informacijos valdymo kompetenciją, kurią sudaro taisyklingas kalbos vartojimas realioje ir virtualioje aplinkoje, bendravimas užsienio kalba, mokinių skatinimas bendrauti ir bendradarbiauti, gebėjimas atrinkti, surasti ir naudoti informaciją. Tačiau Pedagogų profesijos kompetencijų apraše (2015) jau labiau pabrėžiamos bendrosios, didaktinės ir dalykinės kompetencijos. Apraše pedagogų profesinės kompetencijos grindžiamos bendražmogiškėmis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybinėmis nuostatomis, tai pagarba žmogui, atsakomybė už savo veiklos rezultatus, nuolatinis profesinis

tobulėjimas, paramos ir pagalbos mokiniams paskatinimas bei bendradarbiavimas besimokančioje bendruomenėje. Mokytojai turi gebėti naudotis skaitmeninėmis technologijomis ir įranga, informacijos paieškos šaltiniais, ugdyti mokinių informacinę ir virtualaus bendravimo kultūrą. Ne mažiau svarbi profesinės komunikacijos kompetencija, tai sugebėjimas užmegzti ryšius su mokyklos bendruomene, visuomene, veiksmingai bendrauti valstybine ir užsienio kalba. Siekiant integruoti IKT į bendrąjį ugdymą ir profesinį mokymą, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. gegužės 15 d. įsakymu „Dėl informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į bendrąjį ugdymą ir profesinį mokymą 2014–2016 metų veiksmų plano patvirtinimo“ Nr. V-436 buvo patvirtintas „Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į bendrąjį ugdymą ir profesinį mokymą 2014–2016 metų veiksmų planas“. Plane pateiktos ilgalaikės IKT diegimo į bendrąjį ir profesinį mokymą plėtros kryptys, tikslai ir uždaviniai, numatomi veiksmų plano rezultatai, įgyvendinimo principai. Vienas iš plano įgyvendinimo principų yra visuotinis skaitmeninis raštingumas, kuriuo siekiama skatinti visus gyventojus naudotis kompiuterinėmis technologijomis ir paslaugomis, pasiekiant reikiamą skaitmeninio raštingumo lygį. Didžiausias dėmesys skiriamas mokytojams, jų kompetencijų tobulinimui. Išskiriami Veiksmų plano uždaviniai yra:

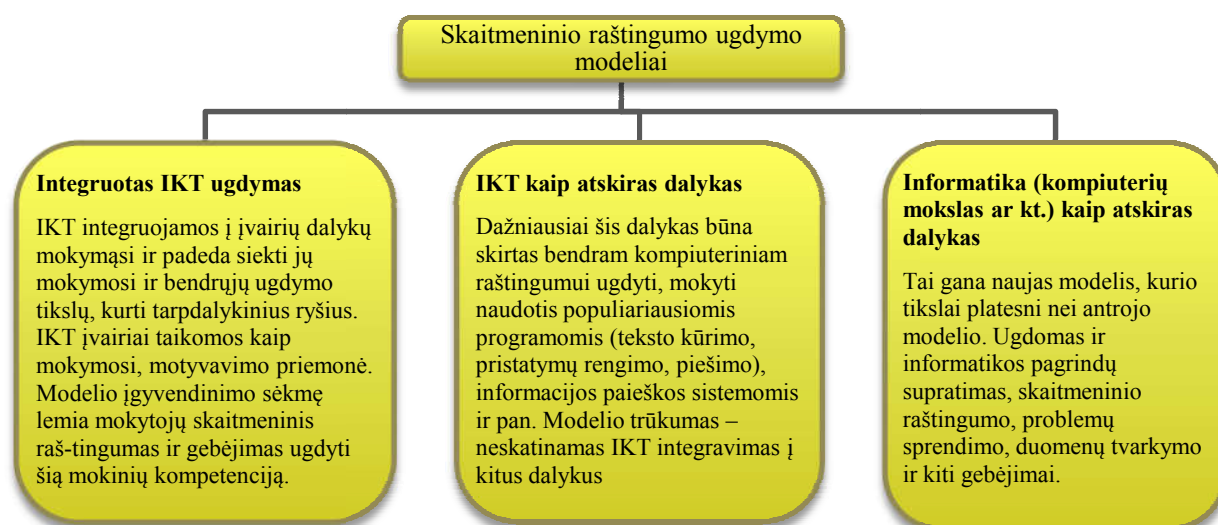
- plėtoti elektronines galimybes mokytojų tobulėjimui, bendradarbiavimui bei keitimuisi patirtimi;
- plėtoti ir integruoti švietimo įstaigų veiklos kokybės refleksijai, mokinių pasiekimų, sprendimų priėmimui naudingas valdymo informacines sistemas;
- plėtoti visiems prieinamą skaitmeninį turinį;
- užtikrinti integruoto skaitmeninio raštingumo kompetencijų ugdymą ir sudaryti sąlygas informacinių technologijų mokymuisi.

Apibendrinat galima teigti, kad Lietuvoje siekiat integruoti IKT į ugdymo procesą yra sukurtas ne vienas strateginis dokumentas, kuriuose nurodoma, kad informacinės komunikacinės technologijos turi būti naudojamos mokymo procese mokant ir mokantis, tam, kad būtų pasiekti geresni mokymosi rezultatai, didinama motyvacija mokytis, skatinamas bendravimas ir bendradarbiavimas. Svarbu, kad pedagogai nuolatos turėtų galimybes įgyti ir tobulinti IKT kompetenciją, domėtusi naujomis technologijomis ir įranga, gebėtų užmegzti ryšius su bendruomene, visuomene, rasti, valdyti, perduoti ir dalintis informacija.

2.4. Informacinių komunikacinių technologijų kompetencijos svarba pradinio ugdymo pedagogo profesinėje veikloje

Prasidėjus XXI amžiui daug diskutuojama kaip ir ko mokinys turi būti mokomas mokykloje, nes visuomenė reikalauja, kad mokykloje mokiniai įgytų šiuolaikinių kompetencijų bei gebėtų prisitaikyti prie ateities reikalavimų. Tačiau, kuo jaunesnio amžiaus vaikai pradeda naudotis informacinėmis technologijomis, tuo sudėtingesnis uždavinys tenka mokykloms ir mokytojams (Švietimo problemos analizė, 2010). Kadangi kompiuterinės technologijos vis labiau skverbiasi į švietimą, daro įtaką mokymui ir mokymuisi, mokykloms svarbiausias pokytis šiuo metu yra nepaprastai padidėjęs informacijos kiekis. Todėl svarbu, kad mokiniai turėtų įvairių darbo su informacija įgūdžių, tam, kad galėtų ją rasti, įvertinti bei pritaikyti, gebėtų kritiškai mąstyti, spręsti problemas. Mokymosi pradžia pradinėje mokykloje labai svarbi tolesniame vaiko gyvenime, nes šiame etape skatinamas mokinio savarankiškumas, gebėjimas planuoti, analizuoti, bendrauti ir bendradarbiauti, ugdyti valią. Ankstyvasis kokybiškas ugdymas daro didelę įtaką sėkmingai veiklai ateityje. Kuo anksčiau vaikai pradeda dalyvauti ugdyme, tuo geresni būna jų pasiekimai (Švietimo problemos analizė, 2015). Ankstyvasis ugdymas prisideda prie skurdo mažinimo, socialinės atskirties, teikia ekonominę naudą visuomenei ir pačiam asmeniui. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų apraše (2016), patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016-04-14 d. įsakymu dėl švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymo Nr. V-1309 „Dėl pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo Nr. V-325, pradinio ugdymo programa sudaro sąlygas vaikams plėtoti kompetencijas įgytas priešmokykliniame ugdyme, kiekviena ugdymo(si) sritis skirta visų kompetencijų pradmenims plėtoti, todėl mokytojai turi būti atviri pokyčiams ir naujovėms, įvaldę informacines komunikacines technologijas, nuolat mokytis, bendrauti tarpusavyje, dirbti komandoje ir tobulinti savo kompetencijas. Kaip nurodoma Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2017): pradinio ugdymo paskirtis yra suteikti asmeniui dorinės ir socialinės brandos pradmenis, kultūros, taip pat ir etninės, pagrindus, elementarų raštingumą, padėti jam pasirengti mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą. Pasak Adomaitytės – Subačienės (2014), Lietuvoje pradinio ugdymo programa suteikia galimybę taikyti ugdymo turinį ir metodus tiek klasės, tiek ir individualiems mokinių poreikiams. Planuodamas savo darbą klasėje, mokytojas gali tvarkyti, atrinkti, integruoti mokomąją medžiagą, parinkti mokymo metodus ir priemones. Mokymo priemonės turi būti laisvai ir patogiai prieinamos mokiniams, siekiant išlavinti jų individualius poreikius, nes nuo priemonių priklauso efektyvus ir kokybiškas ugdymo procesas.

Daugelyje Europos šalių privalomojo ugdymo pradžia sutampa, tačiau kai kurios šalys, pavyzdžiui: Nyderlandai, Lenkija, Latvija, Vengrija, Bosnija ir Hercegovina, Serbija, Kroatija, Kipras ir Graikija privalomąjį ugdymą pradeda nuo penkerių metų, tuo tarpu Liuksemburge privalomas ugdymas pradedamas jau nuo ketverių metų (Švietimo problemos analizė, 2015). Atkreiptinas dėmesys, kad kokybiškas ankstyvas ugdymas turi įtakos tolesniame vaiko gyvenime, daro teigiamą poveikį vaikų socialinei bei emocinei raidai, padeda gerinti pasiekimus mokykloje. Kuo vaikai ilgiau dalyvauja ankstyvajame ugdyme, tuo aukštesni pasiekimai būna mokykloje, sėkminga mokymo pradžia lemia sėkmingą ir tolesnį mokymąsi. Lietuvoje, pagal pradinio ugdymo programą, vaikas privalo ugdytis sulaukęs septynerių metų. Išimtiniais atvejais, galima leisti vieneriais metais anksčiau, tačiau vaikas turi būti brandus ir priešmokyklinio ugdymo grupę turi būti lankęs nuo penkerių metų. Kaip pastebi Adomaitytė-Subačienė (2014), XXI amžiaus keliamas uždavinys švietimui daugiau skirti dėmesio kūrybingumui, komunikavimo, naudojimosi technologijomis, taip pat bendradarbiavimo ir problemų sprendimo gebėjimams ugdyti, kadangi pradinis ugdymas tai pirmoji formaliojo švietimo pakopa. Pradiniu ugdymu siekiama suteikti tvirtą pagrindą pagrindinių žinių sričių pažinimui ir padėti mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą. Pradinis ugdymas kaip tiltas tarp ikimokyklinio ugdymo ir mokymosi pagal aukštesnio lygmens programas, nes pradinėje mokykloje ugdomos mokinio kompetencijos, asmenybė. Atnaujinant ugdymo turinį, svarbu atsižvelgti į nuolat kintančias skaitmenines technologijas, todėl mokykla privalo padėti mokiniams įsilieti į žinių visuomenę ir skaitmeninių technologijų pasaulį (Švietimo problemos analizė, 2017). Analizuojant taikomus skaitmeninio raštingumo ugdymo būdus, galima būtų išskirti tris modelius, žiūrėti 7 pav.

8 pav. Pagrindiniai skaitmeninio raštingumo ugdymo modeliai pradiniam ugdyme

Šaltinis: Švietimo problemos analizė, 2017, p. 5

Apibendrinant galima teigti, kad visi modeliai taikomi ne tik aukštesnėse bendrojo ugdymo pakopose, tačiau ir pradiniam ugdyme. Žinoma, trečias modelis pradiniam ugdyme taikomas ne dažnai, nes vien tik naudojantis IKT, mokiniai negauna paskatų domėtis modeliavimu ir programavimu (Švietimo problemos analizė, 2017). Pradiniam ugdyme svarbu, kad mokiniai gebėtų naudotis mokomosiomis programomis, nes taip jie turi galimybę kurti, tyrinėti, analizuoti įvairius tipinius pavyzdžius, tobulinti savo kūrybiškumo gebėjimus.

Vystantis žinių visuomenei ir kintant technologijoms, išaugo ir reikalavimai pradinio ugdymo pedagogų veiklai. Kintant žinių visuomenei, keičiasi ir mokytojų veikla, sunku būtų įsivaizduoti gerai dirbantį mokytoją, jeigu jis nebūtų išradingas, kūrybingas bei ieškantis naujovių (Girdzijauskienė, Gudynas, Jakavonytė ir Jevsikova, 2010). Jie tampa mokymosi organizatoriais, patarėjais, tarpininkais ar partneriais. Įvardinat konkrečias mokytojo kompetencijas, šiandien svarbiausios yra mokymasis mokytis ir informacinių komunikacinių technologijų taikymas ugdymo procese. Dėl nuolatinės technologijų kaitos ir naujovių, mokytojai privalo gebėti taikyti technologijas ugdymo procese, skatinti skaitmeninį raštingumą, taikyti metodų įvairovę, padėti mokiniams išsiugdyti pasitikėjimą savimi, ugdyti mokinių gebėjimą mokytis.

Pasak mokslininkų (Merkio ir kt., 2007), mokyklose sparčiai diegiamos informacinės komunikacinės technologijos tampa neatsiejama ugdymo proceso dalimi. IKT taikymas sudaro galimybes pajvairinti tradicinį mokymą, atveria platesnes pasirinkimo galimybes, didina mokymosi prieinamumą. Panašiai teigia Girdzijauskienė ir kt. (2010), ugdant pradinių klasių mokinius IKT veiksmingumas priklauso būtent nuo mokytojo požiūrio į inovatyvius mokymo(si) metodus taikant IKT, jo noro tobulėti ir mokytis. Tačiau mokslininkai pabrėžia, kad IKT taikymas pradiniam ugdymo procese turėtų būti gerai apgalvotas ir suplanuotas, išnaudojant tas galimybes, kurios skatina mokinių aktyvumą bei norą mąstyti. Žinoma, IKT taikymą pradinio ugdymo procese lemia turimos kompiuterinės ir programinės įrangos kiekis, o taip pat ir kokybė. Atkreiptinas dėmesys, kad integruojant IKT ypatingai į pradinį ugdymą, reikia nepamiršti galimo neigiamo poveikio, todėl labai svarbu rūpintis mokinių sveikata ir saugumu, apie neigiamo poveikio galimybes informuojant ir konsultuojant mokinių tėvus. Informacinės komunikacinės technologijos gali tapti puikiu pagalbininku daugelyje veiklų, nes IKT gali palengvinti žmonių darbą ar mokymąsi, praplėsti žmogaus galimybes. IKT integracija į ugdymo procesą daro teigiamą įtaką mokinių įvairių dalykų gebėjimams, tačiau naujų priemonių taikymas savaime nelemia geresnių ugdymo rezultatų, nes tai priklauso nuo naudojamos įrangos, nuo to ką su ja daro mokiniai, nuo mokytojo pasirengimo, mokinio savybių bei mokomojo dalyko (Dudzinskienė, Kalesnikienė, Paurienė ir Žilinskienė, 2010).

Penkauskienė (2010) pastebi, kad mokytojas privalo turėti ne vieną gebėjimą, tačiau jis turi mylėti savo darbą, būti motyvuotas, tikėti tuo ką daro. Išskiriami pagrindiniai mokytojo bruožai tokie kaip dalyko išmanymas, užsidegimas, iššūkių priėmimas, komunikabilumas, pagarba, paramos ir pagalbos suteikimas. Profesinis tobulėjimas turi būti adekvatus jų darbui, atitinkantis profesinius, asmeninius poreikius, todėl mokytojo profesinio tobulėjimo poreikiai yra pamatiniai organizuojant kvalifikacijos kėlimą.

Pasak Čedavičienės ir kt. (2012), jau nuo pat švietimo reformos pradžios pradinė klasių mokytojai buvo vieni iš aktyviausių inovacijų šalininkų, kurie noriai išbandė ir taiko šiuolaikiškas informacines ir komunikacines technologijas, skaitmenines mokymo ir mokymosi priemones. Žinoma, renkantis mokymo metodus, mokytojui svarbu suprasti šiuolaikinio ugdymo principus:

- mokymasis yra unikalus ir asmeninis, o mokinio veikla pagrįsta asmeniniu ankstesniu mokymusi bei patirtimi;
- mokomasi remiantis sukaupta patirtimi bei mokymosi strategijomis;
- nėra vieno visiems tinkamo mokymo(si) būdo, todėl mokytojas turi parinkti įvairius metodus, užduotis bei patirtis.

Apie pedagogų nuolatinį kompetencijų tobulinimą, nurodoma ir Pedagogų rengimo reglamente (2012), patvirtintame Lietuvos Respublikos ir mokslo ministro 2012-05-15 d. įsakymu dėl švietimo ir mokslo ministro 2010 m. sausio 8 d. įsakymo Nr. V-54 „Dėl pedagogų rengimo reglamento patvirtinimo“ pakeitimo Nr. V-827, kuriame pabrėžiama, kad būsimas pedagogas jau studijų metu turi įgyti dalykinių žinių ir gebėjimų, išugdyti vertybines nuostatas, pažinti mokinio psichologiją, įgyti kitų kompetencijų, reikalingų profesinėje veikloje.

Taikant IKT pradiniam ugdyme, keičiasi mokytojo vaidmuo, kaip pastebi Kalesnikienė (2013), informacinės komunikacinės technologijos ne tik pakeitė pasaulį, tačiau ir prisidėjo prie mokymo jame gyventi, todėl kyla daug klausimų dėl IKT taikymo pradiniam ugdyme. Tampa aišku, jog IKT turi būti taikomos ne tik kaip informacijos bei žinių šaltinis, tačiau ir kaip priemonė mokymo turiniui perteikti, būdas bendravimui ir bendradarbiavimui. Naujausios technologijos keičia mokytojo vaidmenį, tačiau tai nereiškia, kad mokytojai nebus reikalingi, jie tampa tarpininkais, mokymosi aplinkų kūrėjais, konstruktoriais.

Kaip teigia Andrėkus (2014), mokyti – reiškia mokytis pačiam, mokytojai puoselėja mokinių aukštus pasiekimus, skatina bendravimą ir darbą komandoje, prisiima atsakomybę už mokymąsi visą gyvenimą. Anot Gulbino ir Arkušauskaitės (2015), intensyvūs pokyčiai, tokie kaip informacinės technologijos, kintanti ekonomika, socialinės ir politinės sąlygos, formuoja pokyčius švietime. Pradiniam ugdyme tradicinis mokymas jau nėra efektyvus rengiant

mokinius nuolatiniams pokyčiams ar nežinomoms ateities veikloms. Kaip pastebi Teresevičienė ir kt. (2015), šiuo metu pedagogams svarbu suprasti mokymą, besikeičiantį technologinį kontekstą ir nuspręsti kaip ugdymas ar mokymas gali būti kitoks, taikant technologijas kaip mokymo priemonę įvairiuose švietimo sistemos lygmenyse, padidėjo besimokančiųjų motyvacija, pastebėtas švietimo kokybės pokytis.

Šiuolaikines technologijas skatinama naudoti visuose mokomojo proceso lygmenyse ir mokant įvairių dalykų. IKT turi būti taikomos ugdyme, nes nuo to priklauso mokymosi kokybė, mokytojų ir mokinių darbo veiksmingumas. IKT diegiamos mokyklose dėl socialinių, profesinių ir pedagoginių priežasčių (Švietimo problemos analizė, 2015):

- **Profesinės priežastys** - IKT plačiai taikomos pramonėje, todėl reikalingi specialistai, kurie gerai išmano technologijas. Mokiniai turi išmanyti naujausias technologijas, kad ateityje galėtų savo žinias panaudoti būsimajame darbe.
- **Socialinės priežastys** – didelis pranašumas gebėti naudotis informacinėmis ir komunikacinėmis priemonėmis. Todėl skaitmeninę atskirtį patiriančius vaikus svarbu supažindinti su IKT priemonėmis.
- **Pedagoginės priežastys** – IKT plėtojimas ugdymo procese, užtikrina efektyvesnį mokymą(si), geresnių mokymosi rezultatų pasiekimą, sukuria naują mokymosi aplinką, kurioje taikomi nauji mokymo metodai.

Vadinasi, IKT priemonių plitimas visuose srityse, skatina nuolatos mokytis ir tobulėti, atnaujinti turimas žinias, kad mokykla išugdytų pilietį, pasirengusį prisitaikyti prie nuolat kintančios aplinkos ir modernių technologijų. Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ pabrėžiama, kad norint sėkmingai vystytis, svarbu nebijoti naujovių, drąsiai priimti iššūkius, pažinti pasaulio įvairovę. Jei visuomenė bus pasyvi stebėtoja, nepavyks įgyvendinti nei užsibrėžtų tikslų, nei sumažinti socialinės atskirties, nei pasiekti reikšmingų pokyčių svarbiose srityse. Tam, kad būtų įgyvendinti strategijos tikslai, reikalingas piliečių pritarimas, ryžtas keistis, pagarba ir iniciatyva.

Lietuvos pedagogų rengimo koncepcijos projekte (2016) pažymima, kad valstybės ateičiai labai svarbus mokytojo ir pedagogų profesijos prestižas, nes pedagogų rengimo programos turi būti orientuotos į pedagogo profesinio pašaukimo žadinimą bei kompetencijų, būdingų jo profesinei veiklai, ugdymą. Pradinio ugdymo pedagogas turi gebėti prisiimti atsakomybę už visą ugdymo procesą, mokėti dirbti bendradarbiaujant ir nuolat kelti savo profesinę kvalifikaciją. Panašiai teigia Nedzinskaitė ir Barkauskaitė (2017), mokslininkės pastebi, kad visų gyvenimo sferų pokyčiai labiausiai atsiremia į mokyklą ir mokytoją, nes iš mokytojo reikalaujama kuo platesnio kompetencijų rinkinio. Kintant ugdymo tikslams, uždaviniams, reikalingos mokytojo kompetencijos, atliepančios esamo laikotarpio problemas,

todėl, kad rinkos reikalavimai ir pokyčiai skatina įvertinti turimas kompetencijas ir ieškoti galimybių keisti ar įgyti reikiamas kompetencijas.

Apibendrinant galima teigti, kad IKT integravimas į ugdymo procesą daro didelę įtaką pradinėms klasių mokinių pasiekimams, motyvacijai mokytis, skatina bendravimą ir bendradarbiavimą, mažina socialinę atskirtį, paruošia mokinius nuolatiniams pokyčiams ir ateities veikloms. Taigi, IKT priemonių plitimas įvairiose srityse skatina nuolat mokytis ir tobulėti. Ypatingas dėmesys skiriamas pradinėms klasių mokytojų IKT kompetencijos plėtojimui, nuolatiniam jų tobulėjimui, nes nuo mokytojo turimų žinių, gebėjimų ir įgūdžių, įgytų kompetencijų, priklauso ir mokinių kompetencijų ugdymas. XXI amžius švietimui kelia uždavinį daugiau dėmesio skirti kūrybingumui, naudojimosi technologijomis, bendravimo ir problemų sprendimo gebėjimams ugdyti, todėl pradiniam ugdyme labai svarbu atsižvelgti į individualius mokinių poreikius ir galimybes, mokytojai turi padėti įveikti sunkumus su kuriais mokiniai susiduria mokydami.

3. TRAKŲ RAJONO PRADINIO UGDYMO PEDAGOGŲ IKT KOMPETENCIJOS TOBULINIMO GALIMYBIŲ TYRIMAS

3.1. Tyrimo metodologija

Pasirinktas kiekybinis tyrimas – anketinė apklausa. Mikėnienė ir Gaižauskaitė (2014) pažymi, kad apklausos būdu surenkami didžiuliai duomenų masyvai, leidžiantys daryti palyginimus, nagrinėti socialinių grupių ypatumus bei paprastas ar sudėtingas loginės bei statistinės analizės priemones. Apklausos metodas patogus tuo, kad savarankiškai pildydamas klausimyną respondentas gali pasirinkti pildymo laiką ir vietą, tinkamą pildymo greitį, atviriau ir nuoširdžiau atsakyti į klausimus. Šis metodas tinka kai reikia surinkti sistemingus kiekybinius duomenis apie dideles populiacijas. Svarbiausias klausimyno ypatumas yra tas, kad respondentų atsakymai apibūdina jų nuomonę, požiūrį į save kaip asmenybę bei į kitus žmones ar socialinės aplinkos reiškinius. Anketomis atskleidžiamos pedagogui rūpimos socialinių ir pedagoginių reiškinių tendencijos, kiekvienas anketos klausimas nusako tam tikrą tiriamos problemos aspektą (Bitinas, 2013). Pasak Bekešienės (2015), anketavimas yra plačiausiai taikomas, nes taikant šį metodą, per trumpą laiką galima apklausti tiriamos populiacijos reprezentatyvios imties respondentus, šis metodas lengvai formalizuojamas, palengvina surinktų duomenų analizę

Pasirinktas tyrimo metodas – kiekybinis. Duomenys buvo renkami taikant anketinės apklausos metodą. Anketinės apklausos metodas leidžia patogiai, greitai surinkti informaciją, ją apdoroti kiekybiškai, išskirti dominuojančias tendencijas, nuodugniau pažinti tiriamąjį reiškinį, gauti išsamesnės informacijos apie elgesio pobūdį (Kardelis, 2016).

Apklausa atlikta laikantis etikos principų, vadovautasi respondentų laisva valia. Anketos buvo pristatytos į mokyklas, prieš padalijant anketas pedagogams buvo atsiklausta mokyklos vadovų ar jie sutinka, kad atliekant šį tyrimą, būtų apklausti jų darbuotojai. Tik gavus vadovo sutikimą, anketos buvo padalintos mokytojams. Mokytojams buvo paaiškinta kokiu tikslu atliekama apklausa, kad dalyvavimas savanoriškas, vadinasi, patys galės nuspręsti dalyvauti apklausoje ar ne, nebuvo daromas joks spaudimas, taip pat buvo užtikrintas anonimiškumas ir gautos informacijos konfidencialumas. Pedagogai ir mokyklų vadovai buvo informuoti, kad mokyklos pavadinimas nebus niekur paminėtas, o klausimynuose pateikta informacija bus tvarkoma taip, kad nebūtų įmanoma užpildyto klausimyno susieti su jį pildžiusiu respondentu.

Tyrimo imtis ir organizavimas. Tyrime dalyvavo Trakų rajono mokyklos, kuriose vykdomas pradinis ugdymas: dvi pradinės mokyklos, aštuonios gimnazijos ir dvi pagrindinės mokyklos. Tyrimo dalyviai – Trakų rajono pradinių klasių pedagogai. Imtis parinkta taikant tikimybinę atranką. Apklausti reikėjo 61 pedagogą, kadangi rajone yra 73 pradinio ugdymo

pedagogai. Imtis paskaičiuota 95 proc. tikslumu ir 5 proc. paklaida pagal formulę, kuri yra www.apklausa.lt/imtys-dydis. Tačiau vienas klausimynas buvo sugadintas, todėl apklausta buvo 60 pradinio ugdymo pedagogų.

Anketinė apklausa buvo vykdoma 2017 m. rugsėjo 18 d. – spalio 30 d.

Tyrimo duomenų analizės metodai. Gauti tyrimo duomenys buvo koduojami SPSS 17.0 programa, duomenų grafiniam naudojimui buvo naudojama MS Excel 2007 programa. Buvo kruopščiai tikrinamas anketos skalių vidinis suderinamumas, skaičiuojamas (Cronbacho α) koeficientas, kuris parodo ar skalės teiginiai yra tarpusavyje susiję. Gautas rezultatas parodė, kad Cronbacho α lygi 0,865, vadinasi, galima teigti, kad šių pasirinktų klausimų grupę (mokytojų kvalifikacija) galima laikyti suderinta. Siekiant išsiaiškinti vieno kintamojo įtaką kitam, buvo atlikta koreliacinė analizė, kintamųjų ryšiui apskaičiuoti buvo naudojamas Spirmeno koreliacijos koeficientas (r_s). Gauti duomenys rodo, kad koreliacinis ryšys kito nuo 0,537 iki 0,850 (0,50 – 0,80), $p = 0,000 < 0,05$. Taip pat buvo skaičiuojamas suderinamumo kriterijus chi kvadratas (Pirsono χ^2) su pasirinktu $p < 0,05$ reikšmingumo lygmeniu (Bekešienė, 2015).

Tyrimo etapai:

1 etapas - atlikta mokslinės literatūros, dokumentų šaltinių analizė. Detalizuojama ir tikslinama tyrimo metodologija.

2 etapas - remiantis išanalizuota literatūra, empiriniam tyrimui buvo suformuluotas tikslas ir uždaviniai, pagrįsta tyrimo metodologija, apgalvotas ir sudarytas tyrimo instrumentas (anketa). Anketą sudaro 17 klausimų, iš jų trys yra atvirojo ir uždarojo tipo, aštuoni klausimai yra uždarojo tipo. Jų tarpe šeši yra demografiniai klausimai (lytis, amžius, pedagoginis stažas, kvalifikacinė kategorija, mokyklos vietovė ir mokyklos tipas).

3 etapas – anketinės apklausos buvo vykdomos nuvykus į vietą, t. y. nuvykus į tiriamas mokyklas su atspausdintomis anketomis, kurios buvo padalintos mokytojams. Tokiu būdu visos anketos surinktos užpildytos ranka. Prieš dalinant anketas mokytojoms buvo išaiškintas tyrimo tikslas ir tyrimo duomenų naudojimas.

4 etapas – duomenų paruošimas analizei: duomenų kodavimas, anketos duomenų suvedimas naudojant SPSS 17.0 programą.

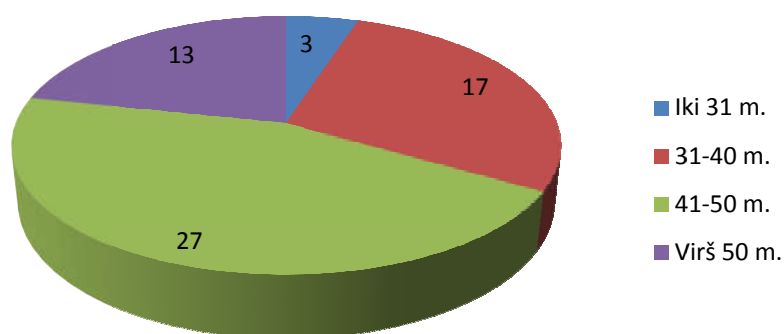
5 etapas – statistinė tyrimo duomenų analizė panaudojant MS Excel 2007 ir SPSS 17.0 statistinių duomenų apdorojimo programas.

6 etapas – duomenų analizė. Išvadų ir rekomendacijų pateikimas.

3.2. Tyrimo rezultatai

Tyrimu buvo siekiama išsiaiškinti pradinio ugdymo pedagogų IKT kompetencijos tobulinimo galimybes, buvo apklausti Trakų rajono mokyklų, kuriose vykdomas pradinis ugdymas, pradinio ugdymo pedagogai. Pedagogų buvo prašoma įsivertinti savo kompetencijas ir nurodyti kokias IKT kompetencijas norėtų labiausiai patobulinti. Taip pat pažymėti kokiais tikslais naudoja IKT priemones, kokie veiksniai riboja ir kokie veiksniai paskatintų aktyviau taikyti IKT pamokose, įvardinti kokių seminarų/mokymų ar kursų pageidautų. Tyrime dalyvavo 60 moterų, nes mokyklose vyrų, dirbančių pradinį klasių mokytojais, nėra.

Aktyviausiai tyrime dalyvavo pedagogai ($n=27$) nuo 41 iki 50 metų. Šiek tiek mažiau ($n=17$) apklausta pedagogų nuo 31 iki 40 metų. Pedagogų, kuriems virš 50 metų, apklausta 13. Ir mažiausiai atsakė į anketos klausimus pedagogai ($n=3$) iki 30 metų amžiaus (žr. 9 pav.).

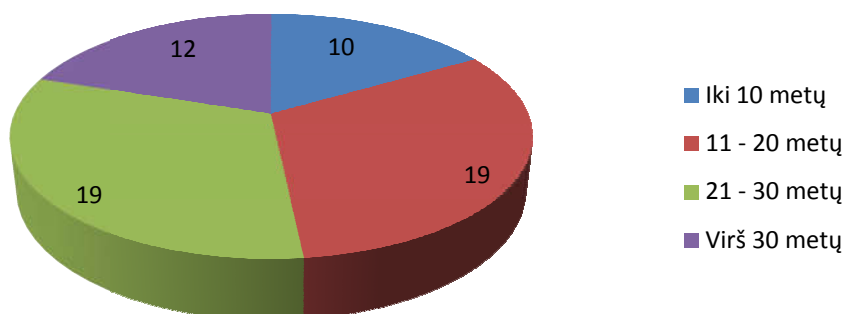

9 pav. Pedagogų amžius (N=60)

Tyrimo duomenys parodė, kad daugiausia apklausoje dalyvavo pedagogai, turintys pedagoginį darbo stažą nuo 11 iki 20 metų, kurie sudarė ($n=19$) ir pedagogai, kurių darbo stažas yra nuo 21 iki 30 metų, jų tyrime taip pat dalyvavo 19. Mažiau dalyvavo pedagogai, kurių darbo stažas siekia virš 30 metų, jų buvo apklausta 12. Ir mažiausiai apklausoje sudalyvavo pedagogai ($n=10$), turintys pedagoginio darbo stažo iki 10 metų. Tyrimo metu buvo nustatytas stiprus koreliacinis, kad kuo vyresnis mokytojas, tuo didesnis jo pedagoginis darbo stažas ($r_s=0,850$; $p<0,0001$).

Vadinasi, Trakų rajono mokyklose daugiausiai dirba pedagogai, turintys pakankamai patirties mokinių ugdyme. Taigi, galima teigti, kad tyrimo metu apklaustų pedagogų pateikti duomenys padės išsiaiškinti privalumus ir trūkumus tobulinant IKT kompetenciją, įvertinti

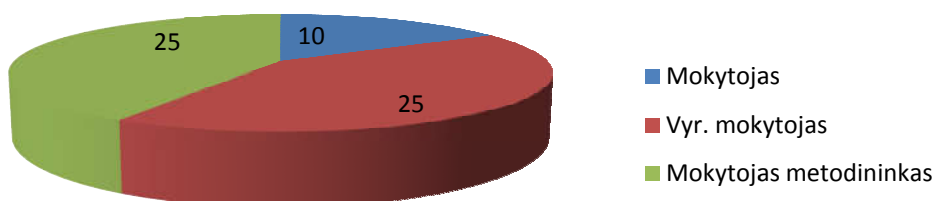
pedagogų žinias ir gebėjimus, prieinamas IKT priemones mokyklose, kuriose dirba, sužinoti IKT kvalifikacijos tobulinimo seminarų/kursų poreikį (10 pav.).

10 pav. Pedagoginis darbo stažas (N=60)

Siekiant sužinoti pedagogų kvalifikacinę kategoriją, aiškiai matyti, kad apklausoje dalyvavo 10 mokytojų, 25 vyr. mokytojai ir 25 mokytojai metodininkai. Iš gautų rezultatų matyti, kad pedagogai (n= 27), kurių amžius yra nuo 41 iki 50 metų, daugiausiai yra įgiję vyr. mokytojo arba metodininko kvalifikacinę kategoriją, tai įrodo statistiškai reikšmingas skirtumas ($\chi^2= 34,098$; $df=6$; $p<0,0001$). Taip pat buvo nustatytas vidutiniškai stiprus koreliacinis ryšys, kad vyresnio amžiaus mokytojų yra aukštesnė kvalifikacinė kategorija ($r_s=0,537$; $p<0,0001$).

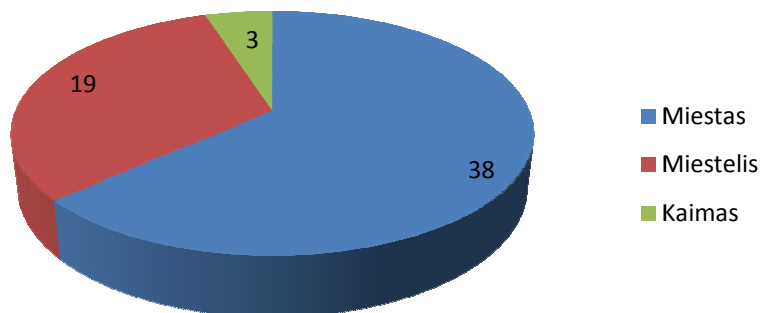
Galima teigti, kad Trakų rajono pradiniam ugdyme daugiausiai dirba mokytojai, turintys vyr. mokytojo arba mokytojo metodininko kvalifikacinę kategoriją (11 pav.).

11 pav. Pedagogų kvalifikacinė kategorija (N=60)

Tyrimo metu buvo prašoma pedagogų pažymėti mokyklos vietovę, kurioje dirba. Remiantis tyrimo duomenimis, galima teigti, kad 38 mokytojai dirba miesto mokyklose, 19

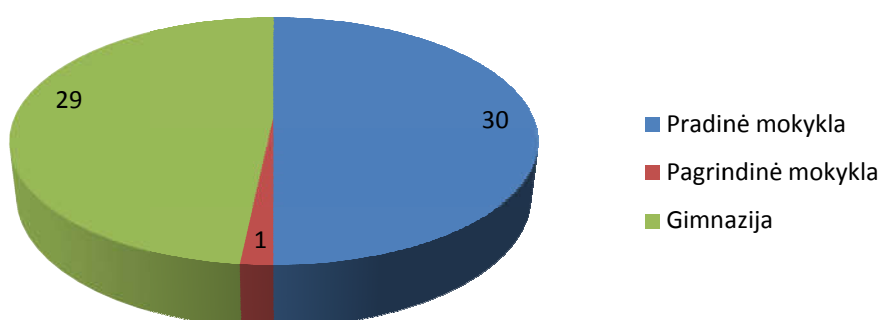
mokytojų pažymėjo, kad mokyklos, kuriose dirba yra miestelyje ir tik 3 pedagogai nurodė, kad dirba kaime esančiose mokyklose (12 pav.).

12 pav. Mokyklos vietovė (N=60)

Taip pat pedagogų buvo prašoma pažymėti mokyklos, kurioje dirba tipą. 30 respondentų nurodė, kad dirba pradinėje mokykloje, 29 – gimnazijoje ir tik 1 respondentas dalyvavo apklausoje, dirbantis pagrindinėje mokykloje.

Remiantis gautais rezultatais, galima teigti, kad didžioji dalis pedagogų dirba miesto pradinėse mokyklose ir gimnazijose, tą faktą iliustruoja statistiškai reikšmingas skirtumas ($\chi^2=22,083$; $df=4$; $p<0,0001$). Trakų rajone yra dvi pradinės mokyklos ir dvi pagrindinės mokyklos, kitos ugdymo įstaigos rajone yra gimnazijos, kurių šiuo metu yra 10, tačiau dvi gimnazijos pradinio ugdymo nevykdo (13 pav.).

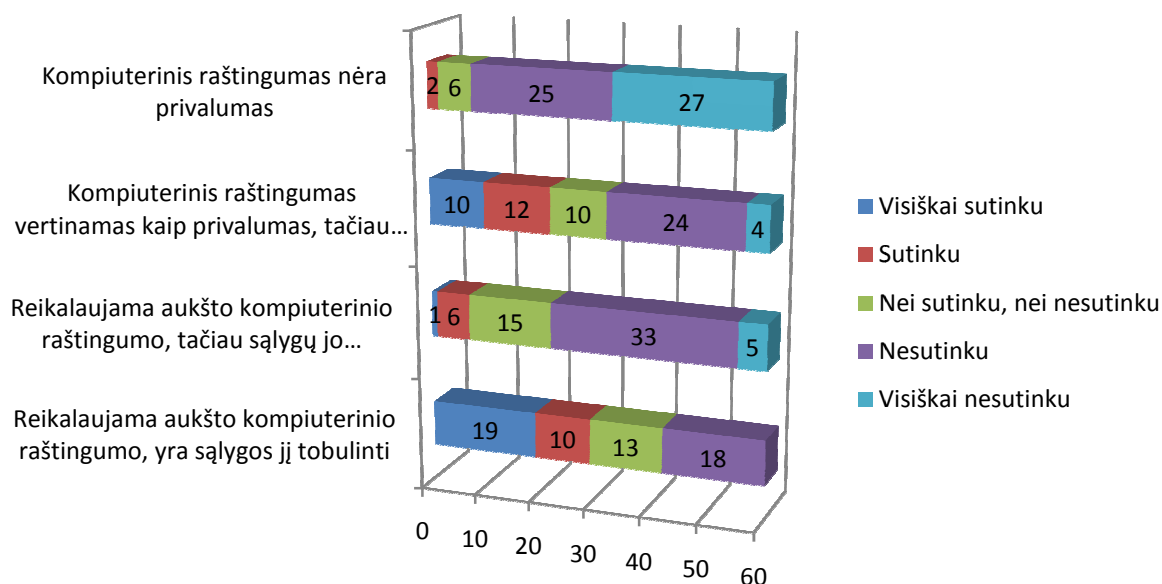

13 pav. Mokyklos tipas (N=60)

Tyrimu siekiama sužinoti koks mokyklų vadovų požiūris į kompiuterinį raštingumą, nustatyta, kad rajono mokyklose daugiausia reikalaujama aukšto kompiuterinio raštingumo ir yra sudarytos sąlygos jo tobulinimui, nes 19 pedagogų nurodė, kad visiškai su tuo sutinka ir 10, kad sutinka. Šiek tiek mažiau pažymėjo, kad mokyklose kompiuterinis raštingumas

vertinamas kaip privalumas, tačiau neesminis, su tuo visiškai sutiko 10 pedagogų ir 12 pedagogų nurodė, kad sutinka. Teiginiui, kad reikalaujama aukšto kompiuterinio raštingumo, tačiau nėra sąlygų jo tobulinimui, visiškai pritarė tik 1 respondentas ir 6 nurodė, kad sutinka, kiti 38 respondentai, šiam teiginiui nepritarė. Kad kompiuterinis raštingumas nėra privalumas, visiškai nesutinka arba nesutinka 52 pedagogai. Vadinasi, pedagogams sudarytos sąlygos tobulinti kvalifikaciją, mokyklose į kompiuterinį raštingumą žiūrima pakankamai teigiamai, vadovybė sudaro palankias sąlygas dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose.

Pastebėtina, kad Kalvaičio (2014) atliktame tyrime, buvo išsiaiškinta, kad pedagogai savo nuožiūra gali pasirinkti pedagogo kvalifikacijos tobulinimo paslaugų teikėją, planuoti savo profesinį tobulinimąsi, mokyklose sudaromos sąlygos tobulintis individualiai arba kartu su kolegomis. Apibendrinant galima teigti, kad gauti tyrimo duomenys tik dar kartą patvirtina, kad pedagogai turi galimybes tobulinti savo kvalifikaciją (14 pav.).

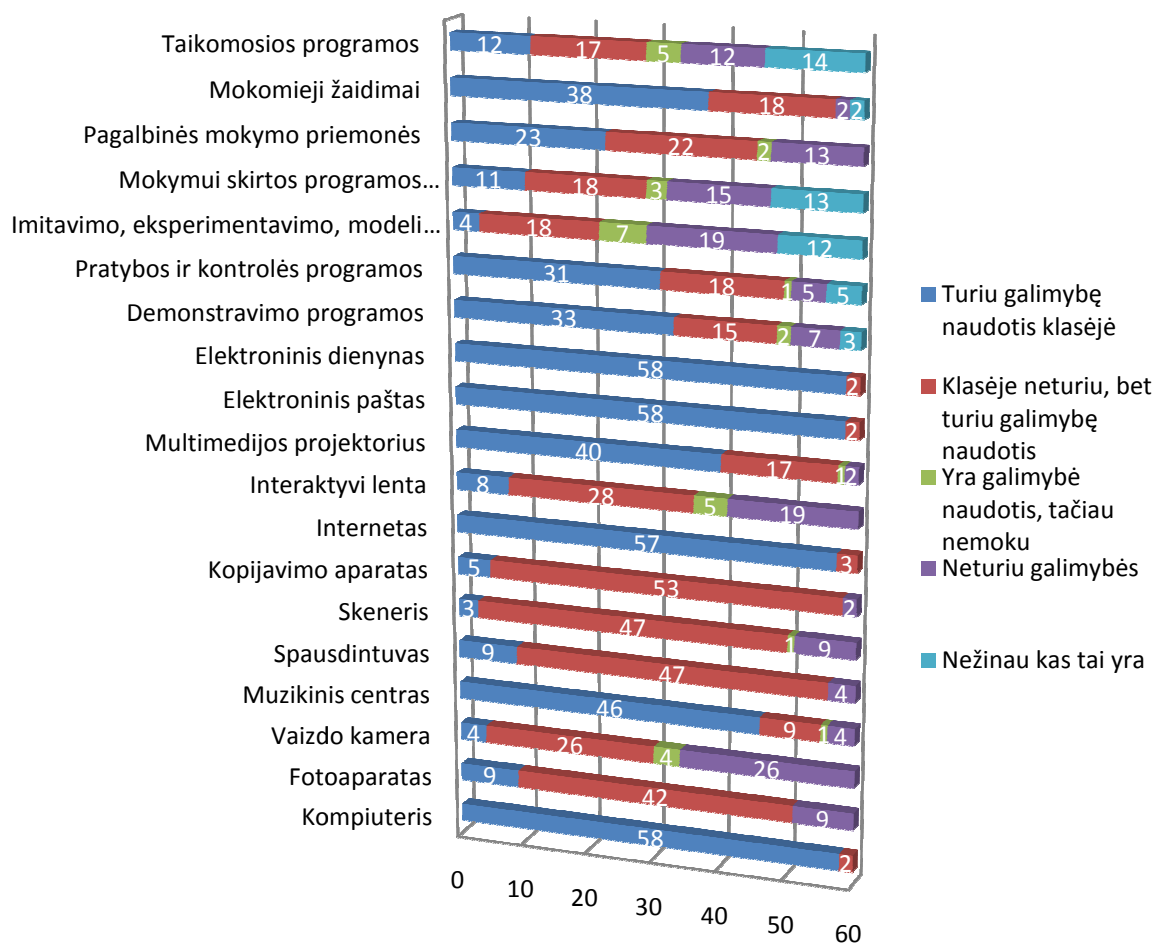

14 pav. Mokyklos vadovo požiūris į kompiuterinį raštingumą (N=60)

Analizuojant pedagogų IKT kompetencijos tobulinimo galimybes, pradinių klasių mokytojų buvo paklausta kokios IKT priemonės prieinamos mokyklose, kuriose dirba. Gautų rezultatų duomenys rodo, kad beveik visi mokytojai ($n = 58$) klasėje gali naudotis kompiuteriu, internetu, elektroniniu paštu ir elektroniniu dienynu. Dauguma pedagogų ($n = 46$) nurodė, kad klasėje turi muzikinį centrą ir nemaža dalis ($n = 40$) apklaustųjų turi galimybę klasėje naudotis multimedijos projektoriumi. Taip pat nemažai mokytojų ($n = 38$) turi galimybę klasėje naudoti mokomuosius žaidimus, 33 - demonstravimo programas, 31 - pratybos ir kontrolės ir 23 - pagalbines mokymo priemones. Tik nedidelė dalis pedagogų ($n = 9$) pažymėjo, kad klasėje turi spausdintuvą, tiek pat pedagogų ($n = 9$), kad turi fotoaparata, 8

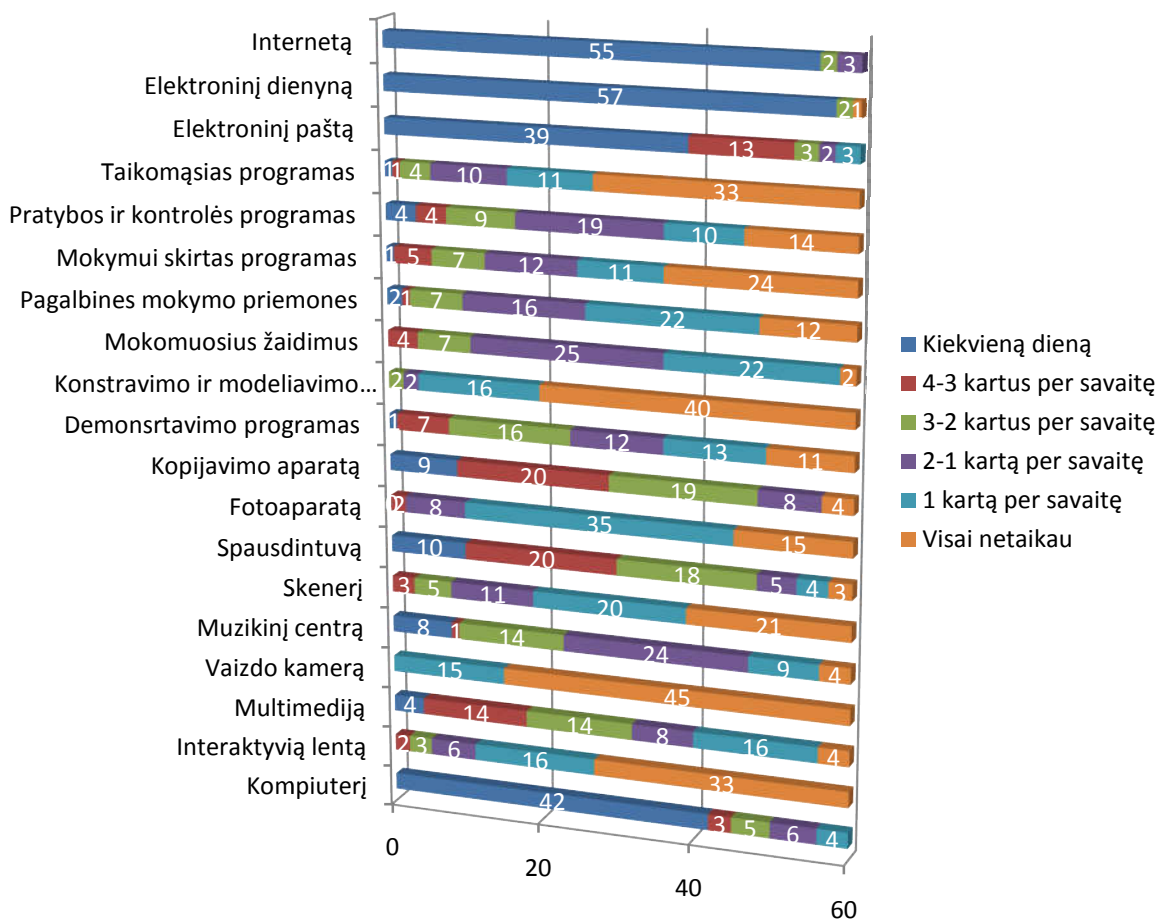
nurodė interaktyvią lentą, 5 - kopijavimo aparatą ir vaizdo kamerą pažymėjo 4 pedagogai. Tačiau, jeigu klasėje ir nėra galimybės naudoti kai kurias IKT priemones, dauguma nurodė, kad mokykloje tokia galimybė yra, tai matyti iš tyrimo duomenų, nes 53 mokytojai gali naudotis kopijavimo aparatu, 47 - skeneriu ir spausdintuvu, 42 naudojami fotoaparatu, 28 pedagogai gali naudotis interaktyvia lenta ir 26 pedagogai turi galimybę naudotis vaizdo kamera. Pagalbinėmis mokymo priemonėmis gali naudotis 22 pedagogai, 18 - mokymui skirtomis programomis, 18 - imitavimo, eksperimentavimo, modeliavimo ir pratybos ir kontrolės programomis, 17 - taikomosiomis programomis bei 15 pedagogų demonstravimo programomis. Tačiau dalis respondentų pažymėjo, kad kai kuriomis IKT priemonėmis: vaizdo kamera (n = 26), interaktyvia lenta (n = 19), imitavimo, eksperimentavimo, modeliavimo programomis (n = 19), mokymui skirtomis programomis (n = 15) bei taikomosiomis programomis (n = 12) neturi galimybės naudotis arba nežino kas tai yra.

Apibendrinant galima teigti, kad mokyklose yra pakankamai IKT priemonių, kurias galima naudoti ugdymo procese, tačiau kai kurie pedagogai vis dar neturi galimybės naudotis jomis arba jiems vis dar trūksta žinių ir gebėjimų apie IKT taikymą ugdymo procese, laiko kvalifikacijos tobulinimui (15 pav.).

15 pav. IKT priemonių prieinamumas mokykloje/klasėje (N=60)

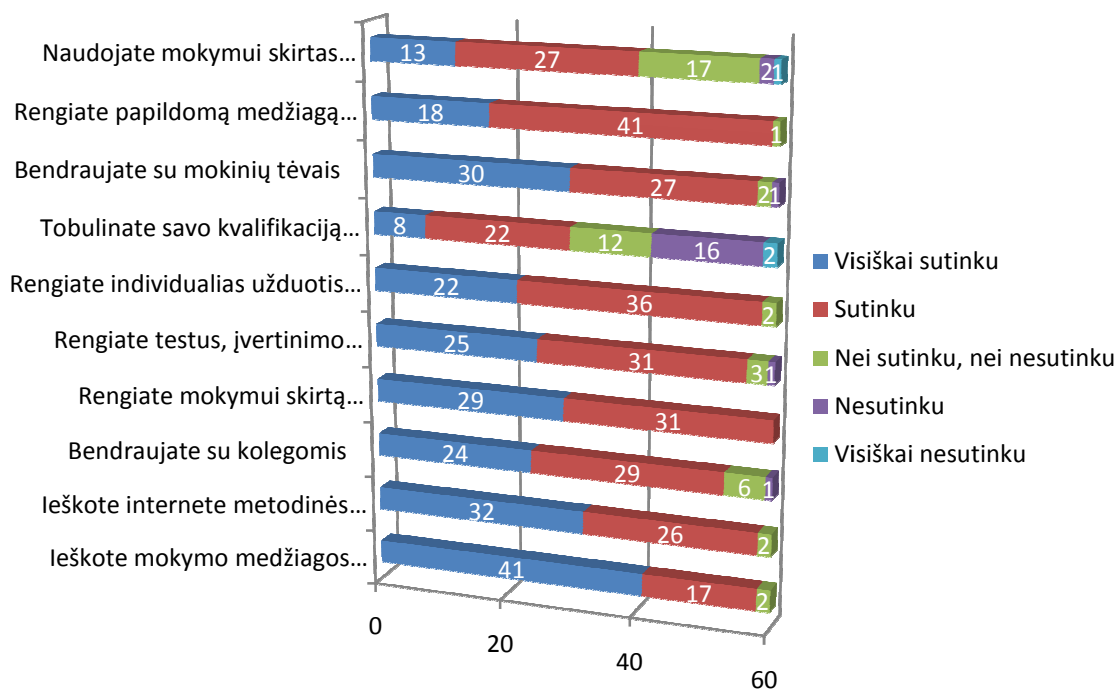
Siekiant nustatyti kaip dažnai IKT priemonės taikomos pamokose, mokytojų buvo paprašyta nurodyti kaip dažnai ir kokias IKT priemones naudoja mokinių ugdyme. Remiantis gautais rezultatais, galima teigti, kad kiekvieną dieną daugiausia pedagogų (n = 57) naudojami elektroniniu dienynu, internetu (n = 55), kompiuteriu (n = 42) ir elektroniniu paštu (n = 39). Kitas nurodytas IKT priemones naudoja labai skirtingai, o kai kurių, nors ir turi galimybę visai netaiko. Interaktyvios lentos nenaudoja net 33 mokytojai, nors 36 respondentai nurodė, kad galimybę naudotis turi. Tai įrodo statistiškai rastas reikšmingas skirtumas ($\chi^2=56,710$; $df=12$; $p<0,0001$). Kai kurie pedagogai (n = 45) visai netaiko vaizdo kameros ($\chi^2=14,051$; $df=3$; $p<0,05$), nenaudoja (n=33) taikomųjų programų ($\chi^2=46,208$; $df=20$; $p<0,05$), konstravimo ir modeliavimo programų netaiko 40 respondentų, tačiau gautas rezultatas parodo, kad statistiškai rastas skirtumas nereikšmingas ($\chi^2=24,813$; $df=15$; $p>0,05$) ir 24 pedagogai nenaudoja mokymui skirtų programų, tai iliustruoja statistiškai reikšmingas skirtumas ($\chi^2=60,636$; $df=25$; $p<0,0001$). Vadinasi, ne visas turimas IKT priemones mokytojai naudoja pamokose, nors daugelis turi galimybę jas taikyti. Tam įtakos gali turėti nepakankamas finansavimas, motyvacijos stoka naudoti IKT arba nepasitikėjimas savo gebėjimais (16 pav.).

16 pav. IKT priemonių taikymas pamokoje (N=60)

Tyrimu buvo siekiama išsiaiškinti kokiais tikslais mokytojai naudoja IKT ugdymo procese. Nustatyta, kad daugiausiai yra ieškoma mokymo medžiagos internete, tai pažymėjo 41 mokytojas, 32 teigė, kad ieško internete metodinės medžiagos, dauguma (n = 30) naudodami IKT priemones bendrauja su mokinių tėvais, 29 pedagogai nurodė, kad rengia mokymui skirtą medžiagą. Šiek tiek mažiau (n = 25) pažymėjo, kad rengia testus ir įvertinimo užduotis, 18 pedagogų ruošia papildomą medžiagą mokiniams. Mokytojai ne tik naudoja IKT priemones pamokose, tačiau ir tobulina savo kvalifikaciją, tai pažymėjo 30 apklaustųjų. Šiems teiginiams pritaria beveik visi pedagogai, kurie dalyvavo apklausoje, tik nedidelė dalis nepritaria šioms tikslams.

Apibendrinant galima teigti, kad beveik visi pedagogai naudoja IKT priemones, tam, kad įgytų reikiamų žinių ir gebėjimų, daugelis tobulina savo kvalifikaciją, tiesiog kiekvienas pedagogas pasirenka savo nuožiūra, kokiais tikslais naudos IKT ugdymo procese (17 pav.).

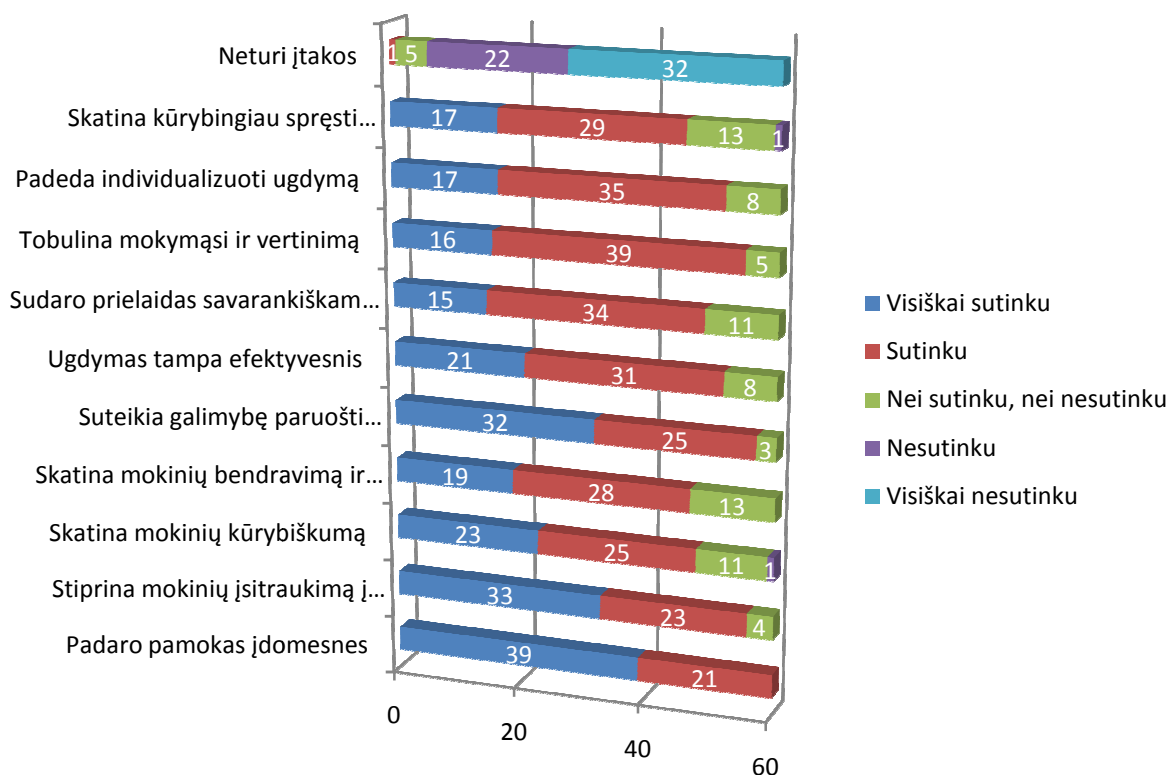

17 pav. IKT priemonių naudojimas ugdymo procese (N=60)

Mokytojų buvo prašoma įvardinti teigiamus IKT priemonių panaudojimo tikslus pamokose, 39 respondentai sutiko, kad IKT taikymas padaro pamokas įdomesnes, 33 nurodė, kad taip yra stiprinamas mokinių įsitraukimas į mokymosi procesą, 32 mano, kad taikant IKT galima paruošti įdomesnę medžiagą pamokoms. Dauguma mokytojų sutinka, kad IKT naudojimas skatina mokinių kūrybiškumą, tai nurodė 23 respondentai. Mokytojai (n = 21) sutinka, kad taikant IKT pamokose, ugdymas tampa efektyvesnis. Teiginiams, kad skatina bendravimą ir bendradarbiavimą, pritarė 19 respondentų, sudaro prielaidas savarankiškam

mokymuisi, sutiko 15 pedagogų. Kad IKT taikymas neturi įtakos ugdymo procese, nesutiko 54 apklaustieji. Kaip pastebi Dudzinskienė ir kt. (2010), informacinės komunikacinės technologijos gali tapti puikiu pagalbininku daugelyje veiklų, nes IKT gali palengvinti žmonių darbą ar mokymąsi, praplėsti žmogaus galimybes.

Vadinasi, mokytojų požiūris į IKT taikymą yra pakankamai teigiamas, jie pripažįsta, kad IKT naudingos ugdymui, gali pagerinti dėstymo ir mokymosi kokybę, mokinių pasiekimus bei sustiprinti motyvaciją mokytis (18 pav.).

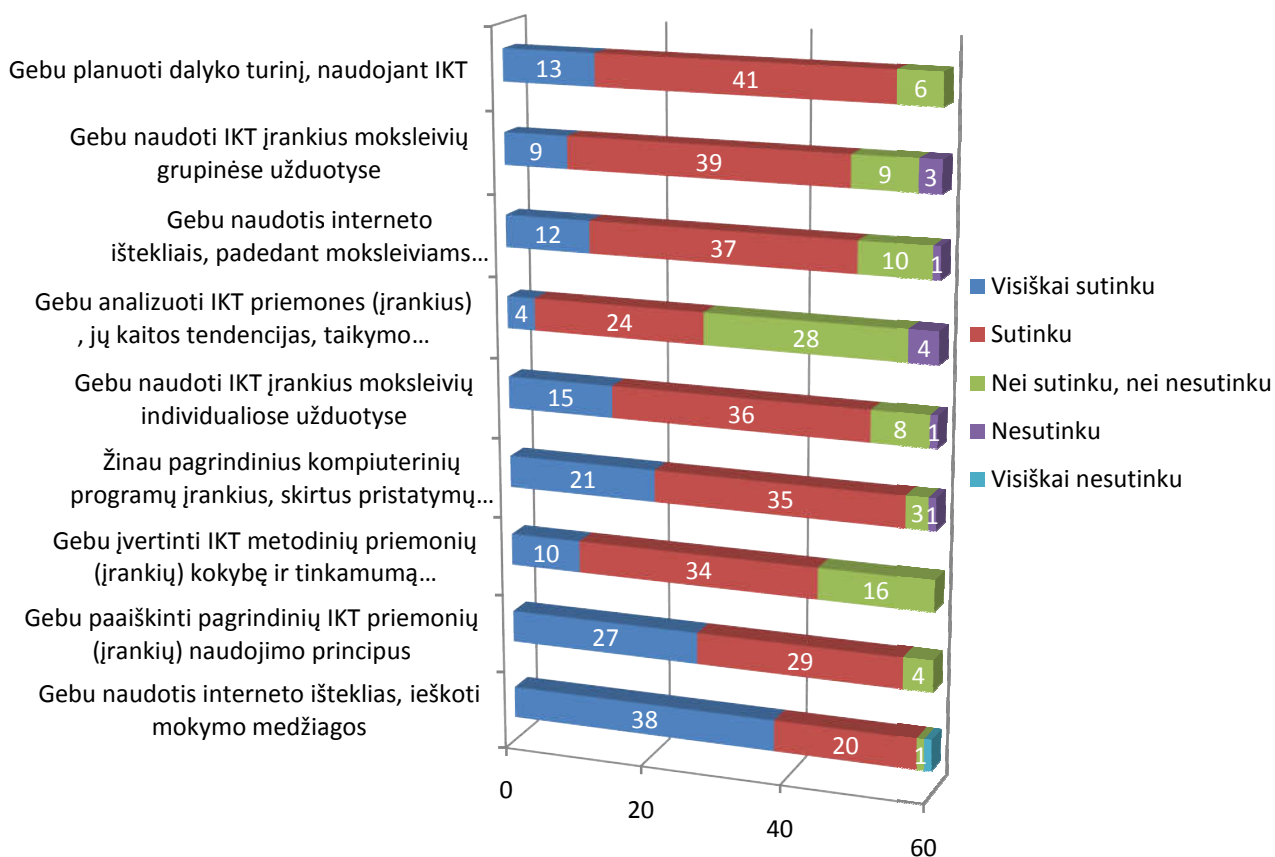

18 pav. Teigiami IKT priemonių panaudojimo pamokose tikslai (N=60)

Tyrimo duomenys parodė kaip mokytojai įsivertino savo IKT žinias ir gebėjimus. Dauguma pedagogų savo IKT žinias ir gebėjimus vertino teigiamai, nes 38 respondentai visiškai sutinka, kad geba naudotis interneto ištekliais, ieškoti mokymo medžiagos, 27- pažymi, kad gali paaiškinti pagrindinių IKT priemonių naudojimo principus, 21 respondentas visiškai sutinka ir 35 sutinka, kad žino pagrindinius programų įrankius, skirtus pristatymų rengimui. Kad moka naudoti IKT įrankius moksleivių individualiose užduotyse, visikai sutiko 15 ir 36 mokytojai pažymėjo, kad sutinka. 28 pedagogai nei sutinka, nei nesutinka, kad geba analizuoti IKT priemones (įrankius), jų kaitos tendencijas, taikymo galimybes, inovacijas, taikymo privalumus ir 16 respondentų, kad gali įvertinti IKT metodinių priemonių (įrankių) kokybę ir tinkamumą ugdomajai grupei.

Kaip pastebi Trakšėlysis ir Martišauskienė (2013), nuo gebėjimo naudotis šiuolaikinėmis IKT priemonėmis gauti, apdoroti, skleisti bei sisteminti informaciją, priklausys piliečio galimybės kuriant modernią visuomenę, nes kompiuteriai ir komunikacijos technika užtikrina bendravimo priemonių įvairovę, padeda taikyti aktyvius mokymo metodus, atskleisti individualius vaiko gebėjimus bei mokyti dirbti individualiai ir grupėje.

Vadinasi, dauguma mokytojų geba naudotis IKT priemonėmis ir taikyti jas ugdymo procese, žino ne tik pagrindinius įrankius, tačiau ir moka planuoti dalyko turinį, paaiškinti IKT priemonių naudojimo principus, įvertinti metodinių priemonių (įrankių) kokybę bei naudoti jas individualiose ar grupinėse užduotyse (19 pav.).

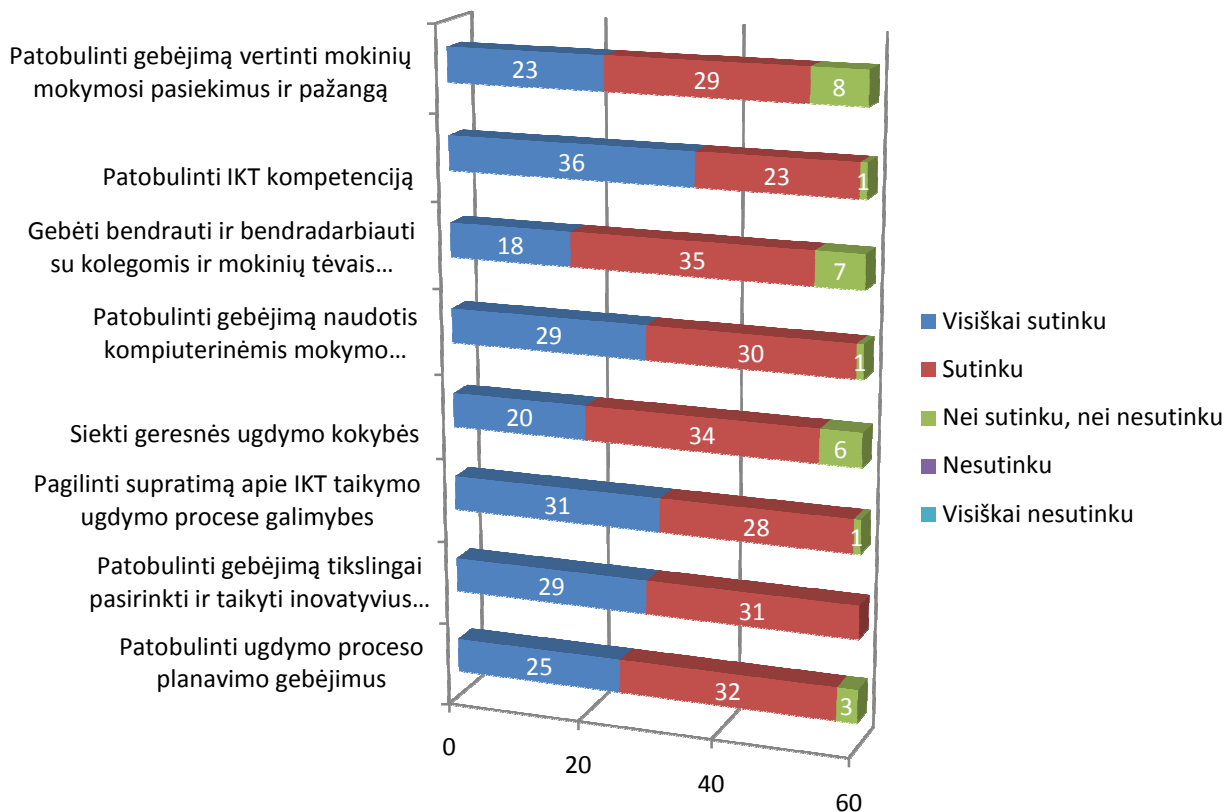

19 pav. Pedagogų IKT žinios ir gebėjimai (N=60)

Kaip teigia Laužackas ir kt. (2008), permainos moksle ir technikoje skatina keistis ir kelia naujus reikalavimus pedagogų karjerai – tobulėti, nagrinėti, plėtoti turimas kompetencijas ir įgyti naujas. Todėl tyrimo metu mokytojų buvo klausama ar dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo seminaruose padėtų patobulinti jų gebėjimus ir žinias. Beveik visi pedagogai pritarė, kad dalyvaujant kvalifikacijos tobulinimo seminaruose ar kursuose, galima patobulinti IKT kompetenciją, su šiuo teiginiu visiškai sutiko 36 ir 23 respondentai sutiko. Pagilinti supratimą apie IKT taikymo ugdymo procese galimybes, pažymėjo 31 respondentas,

patobulinti gebėjimą tikslingai pasirinkti ir taikyti inovatyvius ugdymo metodus, nurodė 29 (visiškai sutinka) ir 30 respondentų, kad sutinka. Ir tik nedidelė dalis apklaustųjų šiems teiginiams nei pritaria, nei nepritaria.

Apibendrinant galima teigti, jog pedagogai sutinka, kad dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo seminaruose padėtų pagilinti žinias, gebėjimus ir įgūdžius, reikalingus taikant IKT pamokose, siekti geresnės ugdymo kokybės, patobulinti IKT kompetenciją (20 pav.).

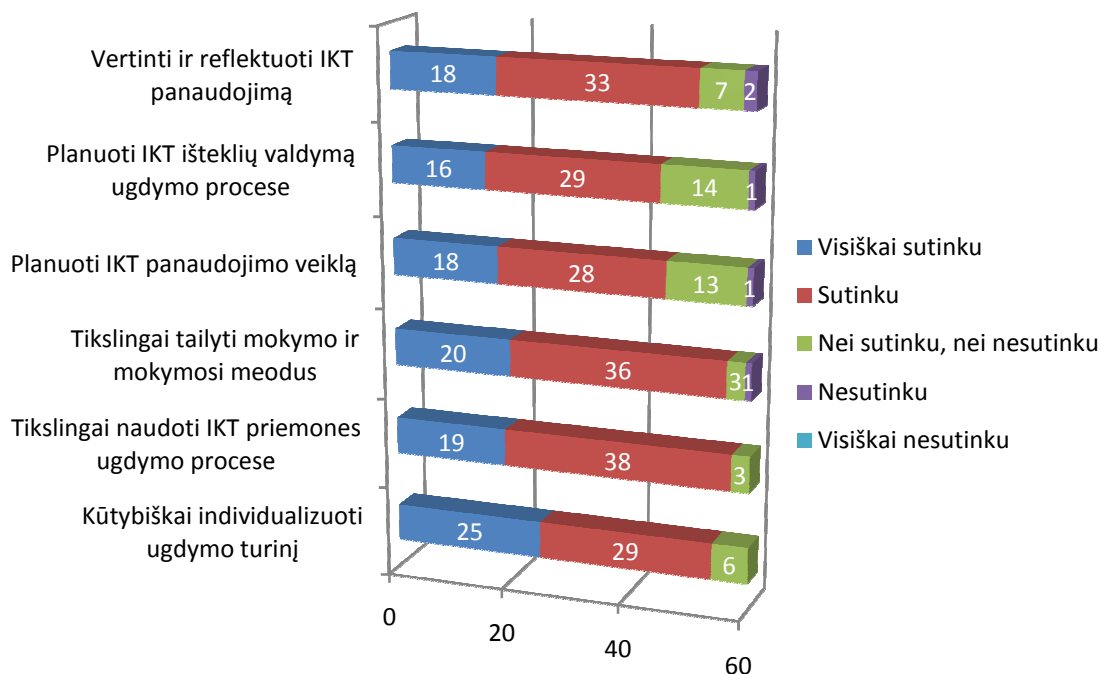

20 pav. Dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo seminaruose (N=60)

Kaip pabrėžia Girdzijauskienė (2010), ugdant pradinių klasių mokinius IKT veiksmingumas priklauso nuo pedagogo noro mokytis ir tobulėti, jo požiūrio į inovatyvius mokymo(si) metodus taikant IKT ugdymo procese. Todėl atliekant tyrimą, pedagogų buvo prašoma nurodyti kokias IKT kompetencijas jie norėtų patobulinti labiausiai. Gauti duomenys rodo, kad pedagogai norėtų patobulinti beveik visas nurodytas kompetencijas, nes beveik visi pažymėjo, kad visiškai sutinka arba sutinka. Kūrybiškai individualizuoti ugdymo turinį pažymi 25 (visiškai sutinka) ir 29 respondentai, kad sutinka. Tikslingai naudoti IKT priemones ugdymo procese norėtų 19 pedagogų (visiškai sutinka) ir 38 (sutinka), tikslingai taikyti mokymo priemones ir metodus nurodo 20 respondentų (visiškai sutinka) ir 36 (sutinka). Panašiai apklaustųjų pažymi, kad norėtų patobulinti ir kitas kompetencijas: planuoti IKT panaudojimo veiklą pažymėjo 46, IKT išteklių valdymą ugdymo procese - 45 ir vertinti

ir reflektuoti IKT panaudojimą, nurodo 51 apklaustasis. Tik nedidelė dalis su kai kuriais teiginiais nei sutinka, nei nesutinka.

Vadinasi, nors pedagogai pakankamai gerai įsivertino savo IKT žinias ir gebėjimus, tačiau vis tiek norėtų patobulinti beveik visus pedagoginei veiklai mokykloje reikalingus gebėjimus (21 pav.).

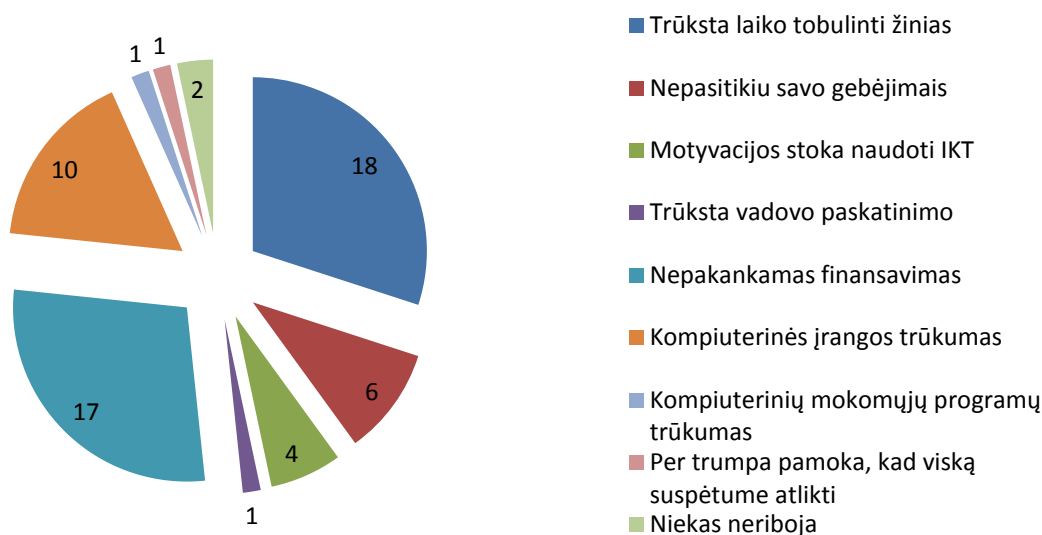

21 pav. Labiausiai pageidaujamų IKT kompetencijų tobulinimas (N=60)

Pasak Urnėžienės (2012), švietimo pažanga ir ugdymo kokybė labai priklausys nuo mokytojo pasirengimo dirbti naujomis sąlygomis. Tam, kad mokymas kokybiškai pakistų, pagerėtų mokytojų ir mokinių darbo veiksmingumas, būtina rengti specialistus, kurie gebėtų naudotis naujomis priemonėmis, mokėtų jas taikyti savo darbe. Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti kokie veiksniai riboja IKT taikymą mokinių ugdyme. Remiantis gautais duomenimis, galima kelti prielaidą, kad pedagogams dažnai trūksta laiko, taip nurodė 18 pedagogų, ne mažai įtakos turi nepakankamas finansavimas, nes taip pažymėjo 17 apklaustųjų ir 10 respondentų pabrėžė, kad trūksta kompiuterinės įrangos. Dalis pedagogų (n = 6) nepasitiki savo gebėjimais arba teigia, kad nėra motyvacijos naudoti IKT, tai nurodė 4 apklaustieji. Ir tik 1 respondentas pažymėjo, kad trūksta vadovo paskatinimo.

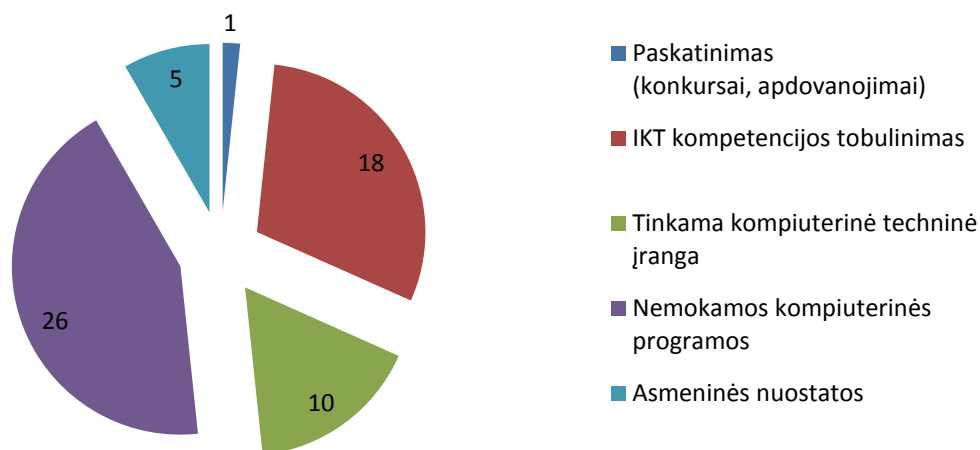
Apibendrinant galima teigti, kad labiausiai pedagogams trūksta laiko taikyti IKT pamokose, ne mažiau įtakos turi nepakankamas finansavimas ir trūkumas kompiuterinės įrangos. Pasak Targamadzės ir Petrauskienės (2008), IKT pagalba kuriama, renkama, saugoma, transformuojama ir perduodama informacija. Švietimo kontekste IKT apibūdinamos

kaip technologijos, kurios apima kompiuterį, programinę įrangą, kompiuterinius tinklus ar kitus skaitmeninius įrenginius. Tam, kad mokytojai dažniau taikytų IKT pamokose, mokyklos turėtų būti aprūpintos kompiuteriais, nemokamomis kompiuterinėmis programomis, tinkama kompiuterine įranga. Nors dauguma pedagogų turi galimybę naudoti IKT, tačiau dalis apklaustųjų nurodo, kad IKT priemonių vis dar trūksta (22 pav.).

22 pav. Veiksniai, ribojantys IKT taikymą (N=60)

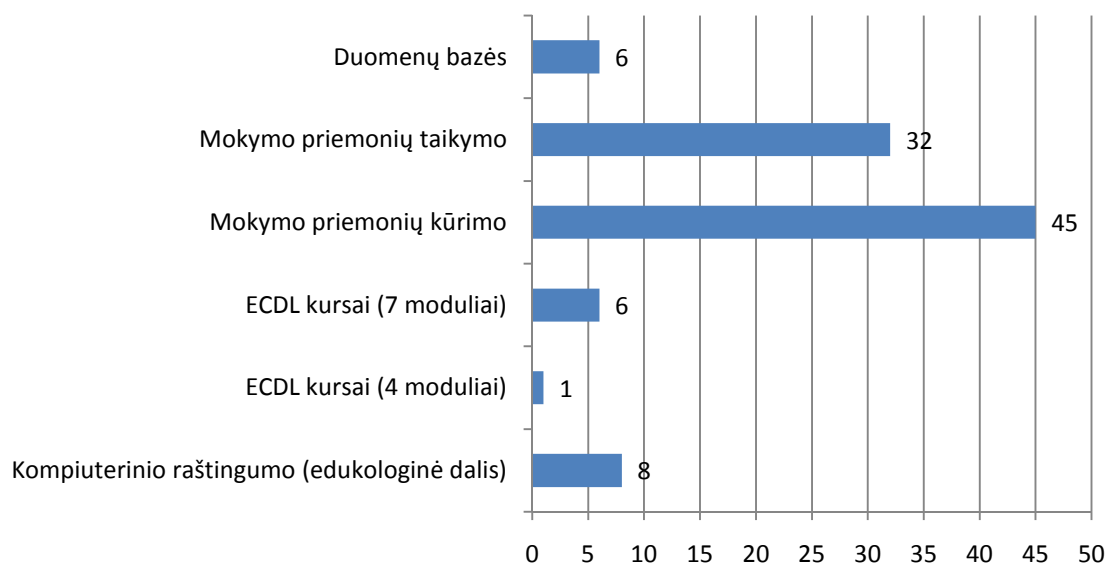
Siekiant, kad pedagogai aktyviau naudotų IKT pamokose, buvo paklausta kokie veiksniai paskatintų aktyvesnę IKT naudojimą pamokose. Taigi, 26 respondentai norėtų daugiau nemokamų kompiuterinių programų, 18 pasirinko IKT kompetencijos tobulinimą. Daugiau tinkamos kompiuterinės įrangos pageidauja 10 pedagogų ir 5 nurodė, kad juos paskatintų asmeninės nuostatos. Tik vienas respondentas pažymėjo, kad daugiau naudoti IKT pamokose, jam reikalingas paskatinimas, t.y. konkursai ar apdovanojimai. Vadinasi, galima daryti išvadą, kad labiausiai mokytojus paskatintų IKT taikyti pamokose: nemokamos kompiuterinės programos, tinkama kompiuterinė įranga, kurių vis dar trūksta ir IKT kompetencijos tobulinimas. Pedagogai labiausiai norėtų patobulinti šiuos IKT gebėjimus: kūrybiškai individualizuoti ugdymo turinį, tikslingai naudoti IKT priemones ugdymo procese, tikslingai taikyti mokymo ir mokymosi metodus, planuoti IKT panaudojimo veiklą bei IKT išteklių valdymą ugdymo procese, vertinti ir reflektuoti IKT panaudojimą. Taigi, IKT naudojimas priklauso ne tik nuo pedagogų gebėjimų efektyviai taikyti ir naudoti IKT, tačiau ir nuo mokyklos aprūpinimo reikiama įranga ir priemonėmis (23 pav.).

23 pav. Veiksniai, galintys paskatinti aktyvesnį IKT naudojimą (N=60)

Kadangi pedagogai turi nuolat tobulinti savo žinias, gebėjimus ir įgūdžius, tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti kokių IKT kvalifikacijos tobulinimo kursų ar seminarų pageidautų mokytojai. Atsakydami į šį klausimą, pedagogai galėjo rinktis vieną arba keletą variantų. Todėl gauti duomenys parodo, kiek kartų pedagogai pasirinko tinkamą variantą. Remiantis duomenimis, galima daryti prielaidą, kad labiausiai pageidaujami seminarai ar kursai yra mokymo priemonių kūrimo, kurių norėtų 45 pedagogai ir mokymo priemonių taikymo, kuriuos pažymėjo 32 pedagogai. Mažiausiai ($n = 8$) pageidauja kompiuterinio raštingumo (edukologinės dalies), 6 - duomenų bazės, ECDL kursų (7 moduliai) – 6 respondentai ir ECDL kursų (4 moduliai), pažymi tik vienas respondentas.

Galima kelti prielaidą, kad kompiuterinio raštingumo įgūdžius turi beveik visi pradinio ugdymo mokytojai, nes ECDL kursų pageidauja tik septyni respondentai, o kompiuterinio raštingumo (edukacinės dalies) tik 8 mokytojai, vadinasi, pedagogai šiuos kursus jau yra išklause, nes mokyklose dažniausiai reikalaujama šių kursų pažymėjimų. Labiausiai norėtų mokymų, kursų, kuriuose praktiškai galėtų išbandyti mokomąsias programas, įgytų mokymo priemonių taikymo ir kūrimo gebėjimų. Daugelis apklaustųjų netaiko kai kurių programų, pavyzdžiui: konstravimo ir modeliavimo, taikomųjų programų, pratybos ir kontrolės, nes nemoka jomis naudotis arba nežino kas tai yra. Kai kurie pedagogai nenaudoja interaktyvios lentos, nes nemoka parengti mokymo medžiagos, kurią galėtų pateikti naudojant interaktyvią lentą (24 pav.).

24 pav. Labiausiai pageidaujami IKT kvalifikacijos tobulinimo kursai/seminarai (N=60)

Apibendrinant gautus tyrimo duomenis, galima daryti prielaidą, kad dauguma pradinio ugdymo pedagogų turi galimybę naudotis IKT priemonėmis, tačiau dėl kai kurių priežasčių, pvz.: laiko stokos, nemokamų kompiuterinių programų trūkumo, nepakankamo finansavimo ar nepakankamų žinių ir gebėjimų, ne visi jas taiko ugdymo procese. Dauguma pedagogų nurodo, kad IKT priemones naudoja ugdymo procese ir sutinka, kad IKT turi įtakos mokinių ugdyme, nes skatina kūrybiškumą, padaro pamokas įdomesnes, ugdymas tampa efektyvesnis, skatina mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą. Mokytojai pažymi, kad turi nemažai žinių ir gebėjimų taikant IKT ugdymo procese, tačiau norėtų jas labiau patobulinti kvalifikacijos tobulinimo seminaruose ar kursuose, kuriuose daugiau įgytų praktinių žinių, o ne teorinių. Panašiai teigia Laužackas ir kt. (2010), didelės permainos moksle skatina keistis ir kelia naujus reikalavimus mokytojų tobulėjimui. Mokytojo kvalifikacija apima ne tik pedagogines ir dalykines teorines kompetencijas, bet ir dalykines praktines kompetencijas, nes mokytojui nepakanka vien teorinių žinių, jis turi turėti ir praktinės patirties konkrečioje veiklos srityje.

IŠVADOS

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2017) kompetencija yra gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma. Mokslinės literatūros analizė parodė, kad pedagogo IKT kompetencija tai žinios, gebėjimai, vertybės ir kitos asmeninės savybės, kurią sudaro IKT bazinė kompetencija ir IKT edukacinė kompetencija. IKT bazinei kompetencijai priskiriamas technologinis, informacinis ir socialinis raštingumas, o IKT integraliajai edukacinei kompetencijai: edukacinė, vadybinė ir pedagoginė kompetencijos.
2. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimą Lietuvoje reglamentuoja pagrindiniai teisės aktai: Lietuvos švietimo įstatymas, Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija, Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų 2017-2019 metų kvalifikacijos tobulinimo prioritetai, Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas, Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai, Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas vykdomas pagal neformaliojo švietimo kvalifikacijos tobulinimo programas, kurias įgyvendina švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka akredituotos kvalifikacijos tobulinimo įstaigos. Kvalifikaciją pedagogai turi teisę tobulinti ne mažiau kaip penkias dienas per metus. Tobulinti kvalifikaciją gali dalyvaudami įvairiuose seminaruose, mokymuose, konferencijose, supervizijose, stažuotėse ir kt.
3. Pradiniame ugdyme skatinamas mokinio savarankiškumas, gebėjimas planuoti, analizuoti, bendrauti ir bendradarbiauti, ugdyti valią. Atsižvelgiant į nuolat kintančias skaitmenines technologijas, mokykla privalo padėti mokiniams įsilieti į žinių visuomenę ir skaitmeninių technologijų pasaulį. Todėl pradinių klasių mokytojai privalo gebėti taikyti technologijas ugdymo procese, skatinti skaitmeninį raštingumą, taikyti metodų įvairovę, padėti mokiniams išsiugdyti pasitikėjimą savimi, ugdyti mokinių gebėjimą mokytis.
4. Empirinis tyrimas atskleidė, kad:
 - a. IKT taikymas pamokose stiprina mokinių įsitraukimą į mokymo procesą, skatina mokinių kūrybiškumą, bendravimą ir bendradarbiavimą, padaro pamokas įdomesnes, suteikia galimybę paruošti geresnę medžiagą pamokoms, sudaro prielaidas savarankiškam mokymuisi, padeda individualizuoti ugdymą bei tobulina mokymąsi ir vertinimą.

- b. Dauguma pradinio ugdymo pedagogų turi galimybę naudoti IKT priemones pamokose, tačiau dėl nepakankamų žinių ir gebėjimų, laiko stokos, nepakankamo finansavimo, nemokamų kompiuterinių programų bei kompiuterinės įrangos trūkumo, ne visi jas taiko ugdymo procese.
- c. Pedagogai nurodė, kad turi nemažai žinių ir gebėjimų taikant IKT ugdymo procese, tačiau norėtų jas labiau patobulinti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, kuriuose daugiau įgytų praktinių žinių.
- d. Mokytojai sutinka, kad dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo renginiuose padėtų siekti geresnės ugdymo kokybės, pagilinti supratimą apie IKT taikymą ugdymo procese bei padėtų patobulinti IKT kompetenciją. Labiausiai pageidaujami seminarai/kursai – mokymo priemonių kūrimo ir mokymo priemonių taikymo.

REKOMENDACIJOS

Mokyklų vadovams:

1. Aktyviau dalyvauti projektuose, siekiant aprūpinti mokyklas kompiuterine įranga (pvz.: planšetiniais kompiuteriais, interaktyviomis lentomis), nemokamomis kompiuterinėmis programomis (pvz.: Eduka klasė, EMA).
2. Pagal galimybę finansuoti mokytojų kvalifikacijos tobulinimą (pvz.: iš mokinio krepšelio apmokėti seminarus, kursus).
3. Organizuoti pedagogams mokymo seminarus/kursus, reikalingus IKT kompetencijos tobulinimui (pvz.: mokymo priemonių taikymo, mokymo priemonių kūrimo).

Mokyklų pedagogams:

1. Nuolat dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, kuriuose galėtų patobulinti IKT kompetenciją, gebėjimą tikslingai pasirinkti ir taikyti inovatyvius ugdymo metodus, pagilinti supratimą apie IKT taikymą ugdymo procese.
2. Teikti pasiūlymus įstaigos vadovui, dalintis informacija bei patirtimi su kitų mokyklų pedagogais bei švietimo specialistais, skatinant IKT taikymą pradiniam ugdyme.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Adomaitytė – Subačienė, I. (2014). *Pradinių klasių mokinių praktinių, problemų sprendimo gebėjimų ir kūrybiškumo ugdymo prielaidos, praktika ir jos tobulinimo galimybės*. Mokslinio tyrimo ataskaita, Vilnius.
2. Alan, B. (2001). *Information literacy: the key competency for the 21st century*. Prieiga per internetą: <http://www.library.unisa.edu.au/papers/clever.htm>
3. Anderson, J. ir Weert, T. Et al.(Eds.) (2002). *Information and Comunication Technology in Education*. Paris: UNESCO.
4. Andrėkus, V. (2014). *Šiuolaikiniai reikalavimai pedagogo profesinei kompetencijai*. Ugdymo plėtotės centras.
5. Bankauskienė, N., Augustinienė, A. ir Čiučiulkienė, N. (2008). *Patarimai rengiantiems mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programas*. Mokytojų kompetencijos centras.
6. Bankauskienė, N. (2012). *Asmeninis profesinis tobulėjimas, šiuolaikinio mokytojo kompetencijos*.
7. Bankauskienė, N. ir Masaitytė, - Apuokienė, R. (2012). *Technologijų mokytojų kompetencijos kintant ugdymo paradigmai*.
8. Bekešienė, S. (2015). *Duomenų analizės SPSS pagrindai*. Mokomoji knyga, Vilnius.
9. Bitinas, B. (2013). *Rinkiniai edukologiniai raštai*. II tomas. Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas, ugdymo tyrimo idėjos ir problemos, edukologija, Vilnius.
10. Brazdeikis, V. (2009). *Informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis papildytų edukacinių aplinkų kaita*. Informacijos mokslai 50 (2009): 57-63.
11. Brazienė R., Aidas U. Ir Žukauskas M. (2014). *Inovatyvių pedagogų kvalifikacijos tobulinimo formų tyrimo ataskaita*. Vilnius.
12. Burneikaitė, N. (2005). *Informacinių komunikacinių technologijų taikymo ugdymo procese galimybės*. Rekomendacijos mokytojui, Vilnius.
13. Čiužas, R. (2013) *Mokytojo kompetencijų nuolatinė kaita*. Mokslo darbų apžvalga. Vilnius: Edukologija.
14. Čedavičienė, D. (2012). *Inovatyvių mokymo metodų ir IKT diegimo pradiniam ugdyme organizavimo metodika*. I dalis. Ugdymo plėtotės centras, Vilnius.
15. Čedavičienė, D. (2012). *Inovatyvių mokymo metodų ir IKT diegimo pradiniam ugdyme organizavimo metodika*. II dalis. Ugdymo plėtotės centras, Vilnius.

16. Dačiulytė, R., Dromantienė, L., Indrašienė, V., Merfeldaitė, O., Nefas, S., Penkauskienė, D., Prakapas, R. ir Railienė, A. (2011). *Lietuvos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos analizė*.
17. Dačiulytė, R., Dromantienė, L., Indrašienė, V., Merfeldaitė, O., Nefas, S., Penkauskienė, D., Prakapas, R. ir Railienė, R. (2012). *Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo modelis*. Vilnius.
18. Dagienė V., Grigas, G. ir Jevsikova, T. (2008). *Enciklopedinis kompiuterijos žodynas*. Matematikos ir informatikos institutas. Vilnius: TEV
19. Dagienė, V., Grigas, G., Krapavickaitė, D., Kurilovas, E., Jasutienė, E., Jevsikova, T., Jonaitytė, I. ir Žilinskienė, I. (2008). *Įvairių šalių informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo patirties analizė*. Mokslinio tyrimo darbo ataskaita, Vilnius.
20. Dagienė, V., Grigas, G., Krapavickaitė, D., Kurilovas, E., Radavičius, M., Chmieliauskaitė, A., Dagys, V., Jasutienė, E., Jevsikova, T., Jonaitytė, I. ir Žilinskienė, I. (2008). *Pedagogų rengimas informacinių komunikacinių technologijų taikymo aspektu*. Ataskaita, Vilnius.
21. Dudzinskienė R., Kalesnikienė, D, Paurienė L. ir Žilinskienė, I. (2010). *Inovatyvių mokymo(si) metodų ir IKT taikymas*. II knyga. Ugdymo plėtotės centras, Vilnius.
22. Donielienė, I., Turskienė S. ir Bersėnas, T. (2012) *Edukologijos specialybių studentų informacinių komunikacinių technologijų kompetencijos tyrimas*. Jaunųjų mokslininkų darbai Nr. 4 (37).
23. Girdzijauskienė, R., Gudynas, P., Jakavonytė, D. ir Jevsikova, T. (2010). *Inovatyvių mokymo(si) metodų ir IKT taikymas*. I knyga. Ugdymo plėtotės centras, Vilnius.
24. Gudeliėnė – Gudeliavičienė, L. ir Kaušylienė, A. (2006). *Ugdymo paradigmos virsmas: nuo mokymo prie mokymosi*.
25. Gulbinas, R. Arkušauskaitė, I. (2015). *Vaikų įtrauktiems į ugdymą galimybės panaudojant IKT: mokinių požiūris*. Lietuvos edukologijos universitetas.
26. Gudonienė, D., Rutkauskienė, D. ir Lauraitis, A. (2013). *Pažangių mokymosi technologijų naudojimas ugdymo procese*. ISSN 1392-0561. Informacijos mokslai,66.
27. *IKT integravimas į švietimą aktualumas* (2014). Švietimo problemos analizė, Nr. 5 (110), ISSN 1822-4156.
28. *Informacinės technologijos XXI amžiaus mokyklose* (2010). Švietimo problemos analizė, Nr. 7(47), ISSN 1822-4156.
29. *Informacijos ir komunikacijos technologijos diegimo Lietuvos švietime strategija* (2000). Prieiga per internetą:
http://www3.lrs.lt/docs3/kad4/W3_VIEWER.ViewDocp_int_tekst_id=7671&p_int_tv_id=858&p_org=0.htm, {žiūrėta 2017-10-11}.

30. *Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į bendrąjį lavinimą ir profesinį mokymą 2008-2012 metų strategija*. Prieiga per internetą:
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.78403EA13381>, {žiūrėta 2017-10-11}.
31. *Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į bendrąjį lavinimą ir profesinį mokymą 2008–2012 metų strategija*. Prieiga per internetą:
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.78403EA13381>, {žiūrėta 2017-10-12}.
32. *Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į Lietuvos švietimą 2005–2007 metų strategija*. Prieiga per internetą:
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4B0EEA76EC49>, {žiūrėta 2017-10-12}.
33. Jakštienė, V. ir Janiūnaitė, B. (2010). *Universiteto dėstytojo informacinių ir komunikacinių technologijų kompetencija skirtinguose IKT panaudojimo lygiuose*. Jaunųjų mokslininkų darbai 1.26 : 281-288.
34. Jovaiša, L. (2007). *Enciklopedinis edukologijos žodynas*. Vinius.
35. Jucevičienė, P. (2005). *Pedagogų rengimas IKT diegimo Lietuvos švietime aspektu*, mokslinio tyrimo ataskaita, Kaunas.
36. Jucevičienė, P. ir Lepaitė, D. (2000). *Kompetencijos sampratos erdvė*. Socialiniai mokslai 1.22 : 44-50.
37. Jucevičienė, P. ir Brazdeikis, V. (2003). *Pedagogo IKT kompetencijos dinamiškos struktūros pagrindimas*. Socialiniai mokslai 2.39 : 70-81.
38. *Kaip suprantamas savišvietos ir neformaliuoju būdu įgytų kompetencijų pripažinimas* (2016). Švietimo problemos analizė, Nr. 7 (150), ISSN 1822-4156.
39. *Kokios IKT integravimo į švietimą kryptys sumanumo link žengiančioje visuomenėje* (2014). Švietimo problemos analizė Nr. 5 (110) ISSN 1822-4156.
40. Kalesnikienė, D. (2013). *Mokytojo vaidmens kaita taikant informacines komunikacines technologijas pradinėse klasėse*.
41. Kalvaitis, A. (2014). *Kvalifikacijos tobulinimo paslaugų įtaka praktinei bendrojo ugdymo mokyklos mokytojo veiklai*. Tyrimo ataskaita. Ugdymo plėtotės centras.
42. Kalvaitis, A. (2016). *Ar Lietuvos mokytojams vis dar reikia tobulinti kvalifikaciją*, ISSN 1392-5016. ACTA PEADAGOGICA VILNENSIA,37.
43. Kardelis K. *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai: vadovėlis*. Kaunas: Judex, 2016.
44. Karsenti, T. Villeneuve, S. Goyer, S. (2006). *La competence TIC de sfutur senseignants du Quebec: fosse les orientations ministerielles et la realiste scolaire*, CRIFPE-Montreal.
45. Красильникова, В. А. (2006). *Информационные и коммуникационные технологии в образовании: учебнопособие*. М.: ООО «Домпедагогики : 231.

46. Labutė, Ž. ir Žemaitaitytė, I. (2015). *Informacinių komunikacinių technologijų pritaikymo galimybės socialinio ugdymo pamokose*. Socialinių mokslų studijos 7.2 : 292-304.
47. Laužackas, R., Gedvilienė, G., Tūtlys, V. ir Juozaitienė, D. (2010). *Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo poreikiai*, Pedagogika.
48. *Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“*. Prieiga per internetą: <http://ukmin.lrv.lt/uploads/ukmin/documents/files/2030.pdf>, {žiūrėta 2017-11-05}.
49. *Lietuvos pedagogų rengimo koncepcijos projektas ir jo pagrindimas* (2016). LEU, VDU.
50. Lietuvos Respublikos darbo kodekso, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas, 2016-09-14 d., Nr. XII- 2603.
51. Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymo Nr. VIII – 822 pakeitimo įstatymas, 2014-07-10 d., XII – 1018.
52. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. sausio 22 d. įsakymas Nr. ISAK – 130 dėl švietimo ir mokslo ministro 2007 m. kovo 29 d. įsakymo Nr. ISAK – 556 „Dėl valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo.
53. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. sausio 22 d. įsakymas Nr. ISAK – 131 dėl švietimo ir mokslo ministro 2007 m. balandžio 3 d. įsakymo Nr. ISAK – 591 „Dėl Profesijos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų“ pakeitimo.
54. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl reikalavimų mokytojų kompiuterinio raštingumo programoms patvirtinimo“ 2007 m. kovo 29 d. Nr. ISAK-555, Vilnius.
55. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. i-1489 1, 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymas. 2016, Nr. XII-2685.
56. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas, 2011 m. kovo 17 d. Nr. XI-1281.
57. Martišauskienė, E. (2010). *Mokytojų požiūris į gebėjimus kaip profesijos kompetencijų dėmenį*. ISSN 1392-5016. ACTA PAEDAGOGICA VILNENSIA, 24.
58. Mastafi, M. (2015). *Integrer les TIC dans l'enseignement: Quelles competences pour les enseignants?*. Universite Chouaib et Universite Pantheon-Assas Paris 2.
59. Merkys, M., Urbonaitė- Šlyžiuvienė, D., Balčiūnas, S. ir Mikutavičienė, I. (2007). *IKT taikymas ugdyme*. Statistinio tyrimo ataskaita, Kaunas, Šiauliai.

60. *Mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo tvarkos aprašas*, 2007. LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. ISAK -2275.
61. *Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas*, 2007. LR švietimo ir mokslo ministro 2007 m. sausio 15 d. įsakymas Nr. ISAK-54.
62. Martišauskienė, E. (2009). *Pedagogų požiūris į mokytojo kompetencijų raišką*. Acta Paedagogica Vilnensia 22.22 .
63. El Mhouti, A. Nasseh, A. ir Erradi, M. (2012), *Les Technologies de l'Information et de la Communication au service d'un enseignement-apprentissage socioconstructiviste*.
64. Narbutė, J. (2017). *Informacinių komunikacinių technologijų diegimo mokymo (-si) procese idėjų inovatyvumas Lietuvos kontekste*. INNOVATIVE (ECO-) TECHNOLOGY, ENTREPRENEURSHIP AND REGIONAL DEVELOPMENT.
65. Nedzinskaitė, R. ir Barkauskaitė, M. (2017). *Mokytojo profesionalumą lemiantys transformacinės lyderystės gebėjimai: mokytojų praktikų požiūris.* Pedagogy Studies/Pedagogika 125.1 .
66. Nekrašaitė, K. ir Petkus, T. (2009). *Informacinių technologijų naudojimas mokymui*. Informacijos mokslai, ISSN 1392- 0561.50.
67. Nutarimas „Dėl Valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos patvirtinimo“ 2013 m. gruodžio 23 d Nr. XII-745.
68. Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra. Akredituotų institucijų sąrašas. Prieiga per internetą: www.nmva.smm.lt/wp-content/uploads/2016/10/akredituotu-istaigu-sarasas-2017-10-04.pdf, {žiūrėta 2017-10 – 19}.
69. Olberkytė, L, ir Zajančkovskaja, A. (2007) *Informacinės ir komunikacinės technologijos mokant geografijos Vilniaus profesinėse mokyklose*. Geografija 43.2 : 76-80.
70. *Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas*, (2016 m.). Valstybinio audito ataskaita, Nr. VA-P-50-3-5.
71. *Pradinio ugdymo organizavimo ypatumai: kiek tai turi įtakos mokinių pasiekimams?* (2015). Švietimo problemos analizė, Nr. 12 (136), ISSN 1822-4156.
72. *Pradinio ugdymo programų sandara: ko Europoje mokosi pradinį klasių mokiniai?* (2017). Švietimo problemos analizė, Nr. 1(157), ISSN 18-22-4156.
73. Paulionytė, J., Grabauskaitė, V., Žemgulienė, A., Schoroškienė, V. ir Makarskaitė – Petkevičienė, R. (2010). *IKT ir inovatyvių mokymo(si) metodų taikymo pradiniame ir specialiajame ugdyme pasiūla, taikymo praktika ir perspektyvos Lietuvoje ir užsienyje*, Vilnius.

74. Pečiulauskienė, P. (2007) *IKT taikymas gamtamoksliniame ugdyme atliekant pedagoginę praktiką: situacija ir ją lemiantys veiksniai*. Nr. 3(20).
75. Pečiuliauskienė, P. Cvirkienė, S. (2004). *Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos decentralizacija: pedagogų požiūris*. Pedagogika.
76. *Pedagogo kompetencijų tobulinimas integruojant informacines komunikacines technologijas į ugdymo procesą* (2007). Pedagogų profesinės raidos centras.
77. *Pedagogo profesijos kompetencijų aprašas* (2015). Vilnius.
78. *Pedagogų rengimo reglamentas* (2012). LR švietimo ir mokslo ministro 2012 m. gegužės 15 d. įsakymas Nr. V-827.
79. Penkauskienė, D. (2010). *Ugdymo kaita ir mokytojo kompetencijų ugdymas*. Šiuolaikinių didaktikų centras.
80. *Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas* (2016). LR švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. V-1309.
81. *Pedagogų rengimo koncepcijos projektas ir jo pagrindimas* (2016). LEU, VDU.
82. Ramanauskas, R.(2006). *IKT panaudojimo pamokose ypatybės*. Konferencijos medžiaga. Prieiga per internetą:
http://ims.mii.lt/ims/konferenciju_medziaga/IMRPVilnius2006/straipsniai/str9h.pdf.
{žiūrėta:2017-03-19}
83. *Savišvietos ir neformaliuoju būdu įgytų kompetencijų pripažinimas* (2016). Švietimo problemos analizė, Nr. 7 (150), ISSN 1822-4156.
84. Sabaliauskas, T., Bukantaitė, D. ir Kęstutis Pukelis (2006). *Mokytojų informacinių ir komunikacinių technologijų kompetencijų sričių projektavimas // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 12, p. 152- 165.
85. Šalkuvienė, O. (2007). *Informacinių komunikacinių technologijų taikymo pradinio ugdymo procese teorinės prielaidos*. Jaunųjų mokslininkų darbai 3 (14) : 91-96.
86. Targamadžė, A. ir Petrauskienė, R. (2008). *Nuotolinių studijų kokybė technologijų kaitos sąlygomis*. Aukštojo mokslo kokybė. Nr. 5, p. 74-93 (2008).
87. Teresevčienė, M. (2012). *Informacinės technologijos ugdymo procese*. Mokytojo knyga.
88. Teresevičienė, M. ir kt. (2015). *Technologijomis grindžiamas mokymas ir mokymasis organizacijoje: monografija*. Vilnius: Versus aureus.
89. Tolutienė G. ir Puškorius, S. (2014). *Informacinių ir komunikacinių technologijų taikymas švietime: besimokančių suaugusiųjų požiūrio tyrimas*. Tiltai 68.3 : 123-140.
90. Trakšėlysis, K. ir Martišauskienė, D. (2014). *Pedagogo profesionalizacijos aspektai modernioje visuomenėje*. Tiltai 63.2 : 145-161.

91. Ugdymo plėtotės centras, akredituotos institucinio lygio programos. Prieiga per internetą: <https://www.upc.smm.lt/tobulinimas/programos/institucines/Institucines-akredituotos-programos-2017.pdf>, {žiūrėta 2017-10-02}
92. Ugdymo plėtotės centras, akredituotos nacionalinio lygio programos. Prieiga per internetą: <https://www.upc.smm.lt/tobulinimas/programos/nacionalines/nac-2017.pdf>, {žiūrėta 2017-10-02}
93. Ugdymo plėtotės centras, akredituotos programos, vykdomos ne Lietuvos Respublikos teritorijoje. Prieiga per internetą: <https://www.upc.smm.lt/tobulinimas/programos/uzsienio/EDU-2017.pdf>, {žiūrėta 2017-10-02}
94. Ugdymo plėtotės centras. Penkios inovatyvios kvalifikacijos tobulinimo formos. Prieiga per internetą: <https://www.upc.smm.lt/projektai/pkt/formos/>, {žiūrėta 2017-10-16}
95. Ugdymo plėtotės centras. Rekomenduojamos kvalifikacijos tobulinimo formos. Prieiga per internetą: www.upc.smm.lt/naujienos/nuostatai/1_priedas.doc, {žiūrėta 2017-10-16}
96. Urnėžienė, E. (2012). *Mokytojų nuolatinio tobulinimosi kompetencija švietimo dalyvių požiūriu*. *Pedagogika* 107 : 85-91.
97. Walha, L. ir Peters, M. (2011). *Les technologies de l'information et de la communication dans l'enseignement superieur tunisien: Les competences technopedagogiques des enseignants et les obstacles a l'integration des TIC*, Association EPI.
98. Valstybinė švietimo 2013-2022 metų strategija. Prieiga per internetą: http://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/Valstybine-svietimo-strategija-2013-2020_svietstrat.pdf. {žiūrėta 2017-11-08}.
99. *Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai* (2007). LR švietimo ir mokslo ministro 2007-03-29 d. įsakymas Nr. ISAK – 556.
100. *Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų 2017-2019 metų kvalifikacijos tobulinimo prioritetai*. LR švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymas Nr. V-647.
101. Vilkonienė, M. (2009). *Informacinių komunikacinių technologijų diegimo ir taikymo švietime įtaka pedagoginės sistemos kaitai: diskurso analizė*. *Pedagogika* 95 : 126-133.
102. Zwaneveld, B. ir Bastiaens, T. (2008). *ICT competences of the teacher: About supporting learning and teaching processes with the use of ICT*. Joint Open and Working IFIP

Conference ICT and Learningforthe Net Generation.

<http://dl.ifip.org/ijournals/index.php/ifip/article/viewFile/1006/10>

103. Žvirdauskas, D., Adaškevičienė, V., Tarnauskas, K., Baltutis, P. ir Žvirdauskienė, R. (2006). *Informacinių ir komunikacinių technologijų naudojimas gerinant mokymo ir mokymosi mokykloje kokybę*. Mokslinio tyrimo ataskaita, Kaunas.

SANTRAUKA

Rima Kosovskienė. Pradinio ugdymo pedagogų IKT kompetencijos tobulinimo galimybės: Trakų rajono pradinio ugdymo pedagogų patirtis. Edukacinių technologijų valdymo magistro baigiamasis darbas. Vadovė: dr. Violeta Jegelavičienė. Mykolo Romerio universitetas, edukologijos ir socialinio darbo institutas. Vilnius, 2017.

Darbo tikslas - ištirti pradinio ugdymo pedagogų IKT kompetencijos tobulinimo galimybes.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros ir dokumentų šaltinių analizė, pradinio ugdymo pedagogų anketinė apklausa, statistinė tyrimų duomenų analizė panaudojant MS Excel 2007 ir SPSS 17.0 statistinių duomenų apdorojimo programas.

Kintančiai ugdymo vizijai ir tikslams įgyvendinti reikia naujos, to laikotarpio problemas atitinkančios pedagogo kompetencijos, nes pokyčiai skatina įvertinti turimas kompetencijas ir išsiugdyti naujas. Šiuo metu aktualiausios pradinio klasių mokytojo kompetencijos yra IKT naudojimo kompetencijos, kurios leidžia sėkmingai integruoti IKT į mokymo(si) procesą. Pradinio klasių mokytojai turi būti pajėgūs padėti mokiniui susivokti jį supančio pasaulio žinių sraute ir užtikrinti visavertį pradinio klasių mokinių ugdymąsi. Kiekybinio tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti pradinio ugdymo pedagogų IKT kompetencijos tobulinimo galimybes. Apklausta buvo Trakų rajono pradinio ugdymo pedagogai. Tyrimu nustatyta, kad IKT diegimas tiesiogiai siejamas su mokiniams, su jų mokymosi ir mokymo rezultatų gerinimu, profesiniu tobulėjimu, švietimo modernizavimu ir kaita. Tačiau išryškėjo, kad dėl kai kurių priežasčių, pvz.: laiko stokos, mokamų kompiuterinių programų, nepakankamo finansavimo ar nepakankamų žinių ir gebėjimų, ne visi pedagogai jas taiko ugdymo procese.

Raktiniai žodžiai: informacinės komunikacinės technologijos (IKT), kvalifikacijos tobulinimas, kompetencijos.

SUMMARY

Rima Kosovskiene. Opportunities for Improving the Competence of Primary Education Teachers in ICT: Trakai District Primary Education Teachers' Experience. Master's Degree in Management of Educational Technologies. Supervisor: Dr. Violeta Jegelaviciene. Mykolas Romeris University, Institute of Educational and Social Work. Vilnius, 2017.

The aim of the work is to investigate the possibilities of improving the competence of primary education teachers in ICT.

Methods of research: analysis of scientific literature and documents, a questionnaire of primary education teachers, statistical analysis of research data using statistical programs of data processing in MS Excel 2007 and SPSS 17.0.

To implement changing vision and goals of education it requires a new, pedagogical competencies, because the changes encourage the assessment of existing competences and the development of new ones. Currently, the most relevant primary competencies of the teacher are the ICT use competences that allow successful integration of ICT into the learning process. Primary class teachers must be able to help the learner to realise the flow of knowledge around the world and to ensure full development of primary school pupils. In the quantitative study research, the aim was to find out the possibilities for improving the competence of primary education teachers in ICT. Primary Education Teachers, in Trakai district, were interviewed in this research. The study found that the deployment of ICT is directly related to the students, with the improvement of their learning and teaching outcomes, Professional development, modernization of education and change. However, it turned out that for some reason, as lack of time, paid computer programs, lack of funding or insufficient knowledge and skills, not all teachers use in the educational process.

Keywords: information communication technologies (ICT), qualification improvement, competences.

PRIEDAI

Mieli Mokytojai,

šiuo metu atlieku tyrimą, kurio tikslas išsiaiškinti pradinio ugdymo pedagogo informacinių ir komunikacinių technologijų (IKT) kompetencijos tobulinimo galimybes. Apklausa anoniminė, Jūsų atsakymai konfidencialūs, jie bus naudojami tik statistiniams apibendrinimams. Maloniai prašau užpildyti šią anketą, atsakant į kiekvieną klausimą, nes tik Jūsų nuoširdūs atsakymai gali padėti nustatyti pradinio ugdymo pedagogų IKT kompetencijos tobulinimo galimybes. Prašau pažymėti Jūsų nuomonę labiausiai atitinkantį variantą (pažymėkite: x).

K1. Koks Jūsų mokyklos vadovo požiūris į kompiuterinį raštingumą? (Pažymėkite kiekvienoje eilutėje, galimas tik vienas atsakymas)

Teiginiai	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai Nesutinku
1. Reikalaujama aukšto kompiuterinio raštingumo, yra sąlygos jį tobulinti	☐	☐	☐	☐	☐
2. Reikalaujama aukšto kompiuterinio raštingumo, tačiau sąlygų jo tobulinimui nėra	☐	☐	☐	☐	☐
3. Kompiuterinis raštingumas vertinamas kaip privalumas, tačiau neesminis	☐	☐	☐	☐	☐
4. Kompiuterinis raštingumas nėra privalumas	☐	☐	☐	☐	☐

K2. Kokios IKT priemonės yra prieinamos Jūsų mokykloje/klasėje (Pažymėkite kiekvienoje eilutėje, galimas tik vienas atsakymas)

IKT priemonės	Turiu galimybę naudotis klasėje	Klasėje neturiu, bet turiu galimybę naudotis	Yra galimybė naudotis, tačiau nemoku	Neturiu galimybės	Nežinau kas tai yra
1. Kompiuteris	☐	☐	☐	☐	☐
2. Fotoaparatas	☐	☐	☐	☐	☐
3. Vaizdo kamera	☐	☐	☐	☐	☐
4. Muzikinis centras	☐	☐	☐	☐	☐
5. Spausdintuvas	☐	☐	☐	☐	☐
6. Skeneris	☐	☐	☐	☐	☐
7. Kopijavimo aparatas	☐	☐	☐	☐	☐
8. Internetas	☐	☐	☐	☐	☐
9. Interaktyvi lenta	☐	☐	☐	☐	☐
10. Multimedijos projektorius	☐	☐	☐	☐	☐
11. Elektroninis paštas	☐	☐	☐	☐	☐
12. Elektroninis dienynas	☐	☐	☐	☐	☐
13. Demonstravimo programos	☐	☐	☐	☐	☐
14. Pratybos ir kontrolės programos	☐	☐	☐	☐	☐
15. Imitavimo, eksperimentavimo, modeliavimo programos	☐	☐	☐	☐	☐
16. Mokymui skirtos programos (repetitoriai)	☐	☐	☐	☐	☐
17. Pagalbinės mokymo programos	☐	☐	☐	☐	☐
18. Mokiešiai žaidimai	☐	☐	☐	☐	☐
19. Taikomosios programos	☐	☐	☐	☐	☐

K3. Kaip dažnai IKT priemonės taikote pamokose? (Pažymėkite kiekvienoje eilutėje, galimas tik vienas atsakymas)

IKT priemonės	Kiekvieną dieną	4-3 kartus per savaitę	3-2 kartus per savaitę	2-1 kartą per savaitę	1 kartą per savaitę ir rečiau	Visai netaikau
1.Kompiuterį	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.Interaktyvią lentą	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.Multimediją	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.Vaizdo kamerą	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Muzikinį centrą	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Skenerį	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Spausdintuvą	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Fotoaparata	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Kopijavimo aparata	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Demonstravimo programas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11. Konstravimo ir modeliavimo programas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12. Mokomuosius žaidimus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13. Pagalbinės mokymo programas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14. Mokymui skirtas programas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15. Pratybos ir kontrolės programas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16. Taikomąsias programas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17. Elektroninį paštą	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18. Elektroninį dienyną	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19. Internetas	☐	☐	☐	☐	☐	☐

K4. Kokiais tikslais IKT priemones naudojate ugdymo procese? (Pažymėkite kiekvienoje eilutėje, galimas tik vienas atsakymas)

Tikslai	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
1. Ieškote mokymo medžiagos internete	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ieškote internete metodinės medžiagos	☐	☐	☐	☐	☐
3. Bendraujate su kolegomis	☐	☐	☐	☐	☐
4. Rengiate mokymui skirtą medžiagą	☐	☐	☐	☐	☐
5. Rengiate testus, įvertinimo užduotis	☐	☐	☐	☐	☐
6. Rengiate individualias užduotis mokiniams	☐	☐	☐	☐	☐
7. Tobulinate savo kvalifikaciją nuotoliniu mokymosi būdu	☐	☐	☐	☐	☐
8. Bendraujate su mokinių tėvais	☐	☐	☐	☐	☐
9. Rengiate papildomą medžiagą mokiniams	☐	☐	☐	☐	☐
10. Naudojate mokymui skirtas programas	☐	☐	☐	☐	☐

K5. Jūsų manymu teigiami IKT priemonių panaudojimo pamokose tikslai? (Pažymėkite kiekvienoje eilutėje, galimas tik vienas atsakymas)

Tikslai	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
1. Padaro pamokas įdomesnes	☐	☐	☐	☐	☐
2. Stiprina mokinių įsitraukimą į mokymosi procesą	☐	☐	☐	☐	☐
3. Skatina mokinių kūrybiškumą	☐	☐	☐	☐	☐
4. Skatina mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą	☐	☐	☐	☐	☐
5. Suteikia galimybę paruošti geresnę medžiagą pamokoms	☐	☐	☐	☐	☐
6. Ugdymas tampa efektyvesnis	☐	☐	☐	☐	☐
7. Sudaro prielaidas savarankiškam mokymuisi	☐	☐	☐	☐	☐
8. Tobulina mokymąsi ir vertinimą	☐	☐	☐	☐	☐
9. Padeda individualizuoti ugdymą	☐	☐	☐	☐	
10. Skatina kūrybingiau spręsti problemas	☐	☐	☐	☐	☐
11. Neturi įtakos	☐	☐	☐	☐	☐

K6.Įsivertinkite savo IKT žinias ir gebėjimus (Pažymėkite kiekvienoje eilutėje, galimas tik vienas atsakymas)

Žinios ir gebėjimai	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
1. Gebu naudotis interneto ištekliais, ieškant mokymo medžiagos.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Gebu paaiškinti pagrindinių IKT priemonių (įrankių) naudojimo principus.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Gebu įvertinti IKT metodinių priemonių (įrankių) kokybę ir tinkamumą ugdomajai grupei.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Žinau pagrindinius kompiuterinių programų įrankius, skirtus pristatymų rengimui.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Gebu naudoti IKT įrankius moksleivių individualiose užduotyse.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Gebu analizuoti IKT priemones (įrankius), jų kaitos tendencijas, taikymo galimybes, inovacijas ir taikymo privalumus.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Gebu naudotis interneto ištekliais, padedant moksleiviams bendradarbiauti ir pasiekti informaciją.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Gebu naudoti IKT įrankius moksleivių grupinėse užduotyse	☐	☐	☐	☐	☐
9. Gebu planuoti dalyko turinį, naudojant IKT	☐	☐	☐	☐	☐

K7. Jūsų manymu, dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo seminaruose, padėtų pedagogams: *(Pažymėkite kiekvienoje eilutėje, galimas tik vienas atsakymas)*

Dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo seminaruose	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
1. Patobulinti ugdymo proceso planavimo gebėjimus	☐	☐	☐	☐	☐
2. Patobulinti gebėjimą tikslingai pasirinkti ir taikyti inovatyvius ugdymo metodus	☐	☐	☐	☐	☐
3. Pagilinti supratimą apie IKT taikymo ugdymo procese galimybes	☐	☐	☐	☐	☐
4. Siekti geresnės ugdymo kokybės	☐	☐	☐	☐	☐
5. Patobulinti gebėjimą naudotis kompiuterinėmis mokymo priemonėmis	☐	☐	☐	☐	☐
6. Gebėti bendrauti ir bendradarbiauti su kolegomis ir mokinių tėvais naudojant IKT	☐	☐	☐	☐	☐
7. Patobulinti IKT kompetenciją	☐	☐	☐	☐	☐
8. Patobulinti gebėjimą vertinti mokinių mokymosi pasiekimus ir pažangą	☐	☐	☐	☐	☐

K8. Kurias IKT kompetencijas, Jūs norėtumėte tobulinti labiausiai? (Pažymėkite kiekvienoje eilutėje, galimas tik vienas atsakymas)

Kompetencija	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
1. Kūrybiškai individualizuoti ugdymo turinį	☐	☐	☐	☐	☐
2. Tikslingai naudoti IKT priemones ugdymo procese	☐	☐	☐	☐	☐
3. Tikslingai taikyti mokymo ir mokymosi metodus	☐	☐	☐	☐	☐
4. Planuoti IKT panaudojimo veiklą	☐	☐	☐	☐	☐
5. Planuoti IKT išteklių valdymą ugdymo procese	☐	☐	☐	☐	☐
6. Vertinti ir reflektuoti IKT panaudojimą	☐	☐	☐	☐	☐

K9. Veiksniai ribojantys informacinių komunikacinių technologijų taikymą pamokose?
(Pažymėkite tik vieną atsakymo variantą)

Veiksniai	
1. Trūksta laiko tobulinti žinias	☐
2. Nepasitikiu savo gebėjimais	☐
3. Motyvacijos stoka naudoti IKT	☐
4. Trūksta vadovo paskatinimo	☐
5. Nepakankamas finansavimas	☐
6. Kompiuterinės įrangos trūkumas	☐
7. Kita (Įrašykite)	

K10. Jūsų manymu veiksniai, galintys paskatinti aktyvesnį IKT naudojimą pamokose?

(Pažymėkite tik vieną atsakymo variantą)

Veiksniai	
1. Paskatinimas (konkursai, apdovanojimai)	☐
2. IKT kompetencijos tobulinimas	☐
3. Tinkama kompiuterinė techninė įranga	☐
4. Nemokamos kompiuterinės programos	☐
5. Asmeninės nuostatos	☐
6. Kita (Įrašykite)	

K11. Kokių IKT kvalifikacijos tobulinimo kursų/seminarų labiausiai pageidautumėte

(Pažymėkite vieną arba keletą atsakymų)

Kvalifikacijos tobulinimo kursai/seminarai	
1. Kompiuterinio raštingumo (edukologinė dalis)	☐
2. ECDL kursai (4 moduliai)	☐
3. ECDL kursai (7 moduliai)	☐
4. Mokymo priemonių kūrimo	☐
5. Mokymo priemonių taikymo	☐
6. Duomenų bazės	☐
7. Kita (Įrašykite)	

DEMOGRAFINIAI KLAUSIMAI

K12. Jūsų lytis?

- 1. Vyras
- 2. Moteris

K13. Jūsų amžius?

- 1. Iki 30 m.
- 2. 31- 40 m.
- 3. 41- 50 m.
- 4. Virš 51m.

K14. Jūsų pedagoginis stažas?

- 1. Iki 10 metų
- 2. 11-20 metų
- 3. 21- 30 metų
- 4. Virš 30 metų

K15. Jūsų kvalifikacinė kategorija?

- 1.Mokytojas
- 2.Vyr.mokytojas
- 3.Mokytojas metodininkas
- 4.Mokytojas ekspertas

K16. Mokyklos vietovė, kurioje dirbate?

- 1. Miestas
- 2. Miestelis
- 3. Kaimas

K17. Mokyklos, kurioje dirbate, tipas?

- 1. Pradinė mokykla
- 2. Pagrindinė mokykla
- 3. Gimnazija

Dėkoju už atsakymus!